

**DIAGNOZY SŁUŻĄCE WYZNACZENIU
OBSZARU ZDEGRADOWANEGO
I OBSZARU REWITALIZACJI**

**GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI
GMINY BUKOWINA TATRZAŃSKA
NA LATA 2016-2020**

Bukowina Tatrzańska / Kraków 2016 r.

DIAGNOZY SŁUŻĄCE WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY BUKOWINA TATRZAŃSKA NA LATA 2016-2020

Opracowanie:

FRDL Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji

SPIS TREŚCI

I. METODOLOGIA PRAC NAD WYZNACZENIEM OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI	3
II. DIAGNOZA LOKALNYCH POTENCJAŁÓW I NEGATYWNYCH ZJAWISK W GMINIE BUKOWINA TATRZAŃSKA.....	8
CHARAKTERYSTYKA GMINY BUKOWINA TATRZAŃSKA	8
DEMOGRAFIA	9
SYTUACJA SPOŁECZNA.....	13
KAPITAŁ SPOŁECZNY.....	26
STAN LOKALNEJ GOSPODARKI I PRZEDSIĘBIORCZOŚCI.....	38
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA ORAZ DOSTĘPNOŚĆ USŁUG PUBLICZNYCH	42
III. WSKAŹNIK SYNTETYCZNY ORAZ ROZKŁAD PRZESTRZENNY ZJAWISK KRYZYSOWYCH.....	62
IV. GRANICE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO	64
V. GRANICE OBSZARU REWITALIZACJI.....	70
VI. SPIS RYSUNKÓW, WYKRESÓW I TABEL.....	79

I. METODOLOGIA PRAC NAD WYZNACZENIEM OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

W celu wyznaczenia na terenie gminy Bukowina Tatrzańska obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji przeprowadzony został proces opracowania diagnozy gminy. Obejmowała ona analizę danych pochodzących ze statystyki publicznej, a także sporządzenie analiz przestrzennych, obrazujących rozkład problemów (społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych) i koncentracji zjawisk kryzysowych na terenie gminy Bukowina Tatrzańska.

Dla precyzyjnego zobrazowania sytuacji gminy, zdecydowana większość danych zebranych w ramach analizy statystycznej w obszarach problemowych została poddana badaniu w dwóch płaszczyznach. Z jednej strony w układzie dynamicznym (na przestrzeni lat) - jako analiza podstawowych trendów rozwojowych. Z drugiej strony w układzie porównawczym - dane statystyczne gminy Bukowina Tatrzańska zestawiono z wartościami średnimi dla: województwa małopolskiego i powiatu tatrzańskiego, a także z danymi dla gmin powiatu tatrzańskiego, tworzących tzw. grupę porównawczą: Biały Dunajec, Kościelisko oraz Poronin.

Gminy dobrano tak, by ich główne charakterystyki były porównywalne z analogicznymi dla gminy Bukowina Tatrzańska. Prawdopodobne jest, że procesy rozwojowe w wybranych do porównania gminach przebiegają w zbliżonym kierunku, a mieszkańcy i władze samorządowe stają przed podobnymi wyzwaniami. W diagnozie posłużono się możliwie najbardziej aktualnymi danymi statystyki publicznej. Prezentowane dane dotyczą okresu lat 2009-2014 lub 2010-2015 (w zależności od dostępności danych w momencie rozpoczęcia badania).

Poniżej zaprezentowano podstawowe dane dla gminy Bukowina Tatrzańska i jednostek grupy porównawczej.

Tabela 1. Zestawienie podstawowych danych dla jednostek grupy porównawczej – stan na 31.12.2015 r.

Nazwa gminy	Liczba mieszkańców	Powierzchnia [km ²]	Dochody budżetu [zł]	Gęstość zaludnienia [os/km ²]	Dochody na mieszkańca [zł]	Typ gminy
Biały Dunajec	7112	35	20160625,12	203	2 841,13	wiejska
Bukowina Tatrzańska	13198	132	42708272,52	100	3 250,74	wiejska
Kościelisko	8659	137	28127127	63	3 255,83	wiejska
Poronin	11473	84	35431181,86	137	3 102,01	wiejska

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Analizy bazujące na danych statystyki publicznej uzupełnione zostały poprzez sporządzenie **analiz przestrzennych**, obrazujących rozkład problemów (społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych) wewnątrz gminy oraz szczegółną koncentrację zjawisk kryzysowych.

Należy zaznaczyć, że analizy przestrzenne zjawisk kryzysowych opracowane zostały jedynie dla tych problemów i negatywnych aspektów funkcjonowania gminy Poronin, dla których istniała możliwość zebrania danych na odpowiednim poziomie agregacji. Tym samym, nie wszystkie zjawiska (społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne oraz techniczne)

analizowane w diagnozie społeczno-gospodarczej dało się przedstawić bezpośrednio w układzie przestrzennym gminy. Analizy przestrzenne stanowią zatem pogłębienie obserwowanych zjawisk kryzysowych w granicach gminy.

Zgodnie z Ustawą o rewitalizacji, wyznaczenie obszaru rewitalizacji powinno być przeprowadzone w dwóch krokach.

W pierwszym, określone powinny zostać obszary zdegradowane, które stanowią „obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk **społecznych**, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- 1) **gospodarczych** – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw, lub
- 2) **środowiskowych** – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- 3) **przestrzenno-funkcjonalnych** – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- 4) **technicznych** – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska”¹.

W kolejnym kroku wyznacza się obszar rewitalizacji – „obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk [...], na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację”².

Należy podkreślić, że Ustawa o rewitalizacji nie definiuje jednoznacznie pojęć „koncentracji” i „szczególnej koncentracji” negatywnych zjawisk. W związku z powyższym, w przypadku pojęcia „koncentracji” (odnoszącego się do analizy wskaźników społecznych na potrzeby wyznaczenia obszarów zdegradowanych), przyjęto, że koncentracja oznacza występowanie przynajmniej dwóch wskaźników o wartościach przekraczających wartość progową – medianę.

Zatem obszarem zdegradowanym, w myśl Ustawy o rewitalizacji, będzie obszar, na którym występują:

- **przynajmniej dwa czynniki społeczne** (odzwierciedlone za pomocą mierzalnych wskaźników), których wartości przekraczają medianę dla całej gminy, oraz:
- **przynajmniej jeden czynnik** (wskaźnik): gospodarczy lub środowiskowy lub przestrzenno-funkcjonalny lub techniczny, którego wartość przekracza medianę dla całej gminy.

Równocześnie w Ustawie o rewitalizacji brak jednoznacznej definicji „szczególnej koncentracji”. Jednakże Ustawodawca w art. 10 pkt. 2 Ustawy zawarł zapis, iż: „obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy”³. Zatem szczególna koncentracja, w myśl przesłanek wynikających z powyższego punktu, oznaczać może obszary gminy, które zamieszkuje do 30% mieszkańców

¹Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, Dz.U. 2015 poz. 1777

²Ibidem.

³Ibidem.

gminy i zajmujące do 20% powierzchni gminy, na których występuje największa liczba negatywnych zjawisk (wskaźników odzwierciedlających problemy społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne i techniczne). Mając równocześnie na uwadze definicję obszaru rewitalizacji, przewiduje się wykluczenie danego obszaru z procesu rewitalizacji (ze względu na brak szczególnego znaczenia dla rozwoju lokalnego lub brak przewidywanych działań rewitalizacyjnych) i zastąpienie go innym obszarem o ile:

- spełnia on kryteria obszaru zdegradowanego;
- ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego;
- przewidziane na nim są działania rewitalizacyjne;
- jego włączenie nie spowoduje przekroczenia progu 30% mieszkańców gminy i 20% powierzchni gminy w obszarze rewitalizacji.

Wyznaczenie obszarów zdegradowanych i rewitalizacji przeprowadzono zgodnie z poniższym procesem:

ANALIZA CZYNNIKÓW	→	WSKAŹNIKI CZĄSTKOWE	→	DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH	→	WSKAŹNIK SYNTETYCZNY	→	WYBÓR OBSZARÓW REWITALIZACJI
Wyznaczenie wartości poszczególnych czynników na poziomie budynków lub spójnych przestrzennie obszarów		Standaryzacja wartości czynników do przedziału od zera do jeden oraz odniesienie ich wartości w obszarach do mediany		Weryfikacja występowania na każdym obszarze przynajmniej dwóch wskaźników społecznych o wartościach powyżej mediany i przynajmniej jednego innego czynnika		Wyznaczenie wartości wskaźnika syntetycznego na podstawie wskaźników cząstkowych		Wyznaczenie obszarów o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk Wybór obszarów o szczególnym znaczeniu dla rozwoju lokalnego, na których gmina planuje działania rewitalizacyjne

Ocenę skali koncentracji problemów oparto w szczególności na dwóch wskaźnikach:

- **koncentracji negatywnych zjawisk**, którego celem jest weryfikacja, czy dany obszar spełnia kryteria obszaru zdegradowanego, określone w Ustawie o Rewitalizacji;
- **syntetycznego wskaźnika szczególnej koncentracji**, którego celem jest określenie rankingu obszarów pod kątem występowania największej liczby negatywnych zjawisk i ich klasyfikacji jako obszary potencjalnie kwalifikowane do obszarów rewitalizacji.

Wyznaczenie powyższych wskaźników wymaga analizy rozmieszczenia przestrzennego zjawisk problemowych (tzw. wskaźników cząstkowych). W poniższej tabeli przedstawiono zakres analizowanych wskaźników cząstkowych (przypisanych do wszystkich grup wymienionych w ww. ustawie: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej).

Tabela 2. Analizowane wskaźniki cząstkowe

GRUPA	WSKAŹNIK CZĄSTKOWY	ŹRÓDŁO DANYCH
społeczne	Liczba przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Urząd Gminy Bukowina Tatrzańska/ Komenda Powiatowa Policji w Zakopanem
	Liczba wykroczeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Urząd Gminy Bukowina Tatrzańska/ Komenda Powiatowa Policji w Zakopanem
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem i bezrobociem w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Ośrodek Pomocy Społecznej w Bukowinie Tatrzańskiej
	Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Ośrodek Pomocy Społecznej w Bukowinie Tatrzańskiej
	Liczba osób zagrożonych innymi problemami społecznymi w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Ośrodek Pomocy Społecznej w Bukowinie Tatrzańskiej
	Kwota świadczeń z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Ośrodek Pomocy Społecznej w Bukowinie Tatrzańskiej
	Gęstość stowarzyszeń	Urząd Gminy Bukowina Tatrzańska
	Frekwencja wyborcza	Urząd Gminy Bukowina Tatrzańska
	Wyniki egzaminu po szkole podstawowej	Urząd Gminy Bukowina Tatrzańska
	Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Powiatowy Urząd Pracy w Zakopanem
gospodarcze	Liczba firm w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	CEIDG (Urząd Gminy Bukowina Tatrzańska)
przestrzenno-funkcjonalne	Średnia odległość do przystanku	Urząd Gminy Bukowina Tatrzańska
	Średnia odległość do szkoły podstawowej	Urząd Gminy Bukowina Tatrzańska
	Średnia odległość do przedszkola	Urząd Gminy Bukowina Tatrzańska
	Średnia odległość do biblioteki	Urząd Gminy Bukowina Tatrzańska
	Średnia odległość do boiska sportowego/basenu	Urząd Gminy Bukowina Tatrzańska
	Średnia odległość do placu zabaw	Urząd Gminy Bukowina Tatrzańska
środowiskowe	Gęstość instalacji solarnych	Urząd Gminy Bukowina Tatrzańska
	Poziom zanieczyszczenia pyłem PM10 – M1	UMWM
	Poziom zanieczyszczenia pyłem PM10 – M2	UMWM
techniczne	Procent mieszkańców posiadających przyłącza kanalizacji	Urząd Gminy Bukowina Tatrzańska
	Procent mieszkańców posiadających przyłącza do sieci wodno-wodociągowej	Urząd Gminy Bukowina Tatrzańska

Źródło: opracowanie własne

Analiza rozmieszczenia negatywnych zjawisk i ocena skali ich koncentracji została wykonana dla całej gminy w podziale na siatkę 100x100m.

Dla każdego wskaźnika cząstkowego wyznaczono medianę wartości (z wyłączeniem obszarów niezamieszkałych). Następnie dla każdego podobszaru wyznaczono wskaźnik koncentracji negatywnych zjawisk, tj. zweryfikowano czy dany obszar spełnia kryteria obszaru zdegradowanego, określone w Ustawie o rewitalizacji.

W celu wyznaczenia obszarów o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk obliczono syntetyczny wskaźnik szczególnej koncentracji, odzwierciedlający liczbę negatywnych czynników (wskaźników cząstkowych), których wartość na danym obszarze przekracza medianę dla gminy. Zgodnie z zapisami Ustawy o rewitalizacji, wskaźnik ten został wyznaczony tylko dla obszarów zdegradowanych.

Następnie wszystkie obszary o wymiarach 100x100m uszeregowano od największej do najmniejszej liczby wskaźników przekraczających medianę dla gminy i wybrano te obszary, które charakteryzują się największą liczbą tych wskaźników i nie przekraczają 30% liczby mieszkańców i 20% powierzchni gminy. Wyselekcjonowane obszary stanowią wstępną grupę obszarów o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk.

W kolejnym kroku wstępna lista obszarów o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk została zweryfikowana pod kątem tego czy:

- obszar ma szczególne znaczenie dla rozwoju lokalnego;
- przewiduje się na nim realizację działań rewitalizacyjnych.

Obszary, które nie spełniały powyższych założeń zostały wykluczane z grupy obszarów rewitalizacji i zastępowane kolejnymi o najwyższej liczbie wskaźników negatywnych, o ile spełniały one powyższe założenia i nie powodowały przekroczenia ograniczenia 30% liczby mieszkańców i 20% powierzchni gminy w obszarach rewitalizacji.

Ze względu na występowanie w granicach Gminy Bukowina Tatrzańska znacznych terenów niezamieszkałych będących w zarządzie Tatrzańskiego Parku Narodowego (TPN), na których nie występują zjawiska społeczne w rozumieniu ustawowym, w analizach przedstawia się teren Gminy do Drogi Balcera, stanowiącej przybliżoną granicę zwartych terenów TPN.

II. DIAGNOZA LOKALNYCH POTENCJAŁÓW I NEGATYWNYCH ZJAWISK W GMINIE BUKOWINA TATRZAŃSKA

CHARAKTERYSTYKA GMINY BUKOWINA TATRZAŃSKA

Gmina Bukowina Tatrzańska to gmina wiejska, leżąca w południowej części województwa małopolskiego, w powiecie tatrzańskim. Zajmuje powierzchnię 132 km² i składa się z ośmiu sołectw: Bukowina Tatrzańska, Białka Tatrzańska, Brzegi, Czarna Góra, Groń, Jurgów, Leśnica oraz Rzepiska. Na koniec 2015 roku, w gminie zameldowanych było 13 198 osób. Gmina Bukowina Tatrzańska od zachodu graniczy z gminą Biały Dunajec oraz Poronin, zaś wschodnio-północna granica gminy stanowi równocześnie granicę powiatu tatrzańskiego.

Rysunek 1. Gmina Bukowina Tatrzańska oraz jej położenie w powiecie tatrzańskim

Źródło: http://www.zasoby-ludzkie.wup-krakow.pl/powiat-18-powiat_tatrzański.html

Źródło: Google Maps

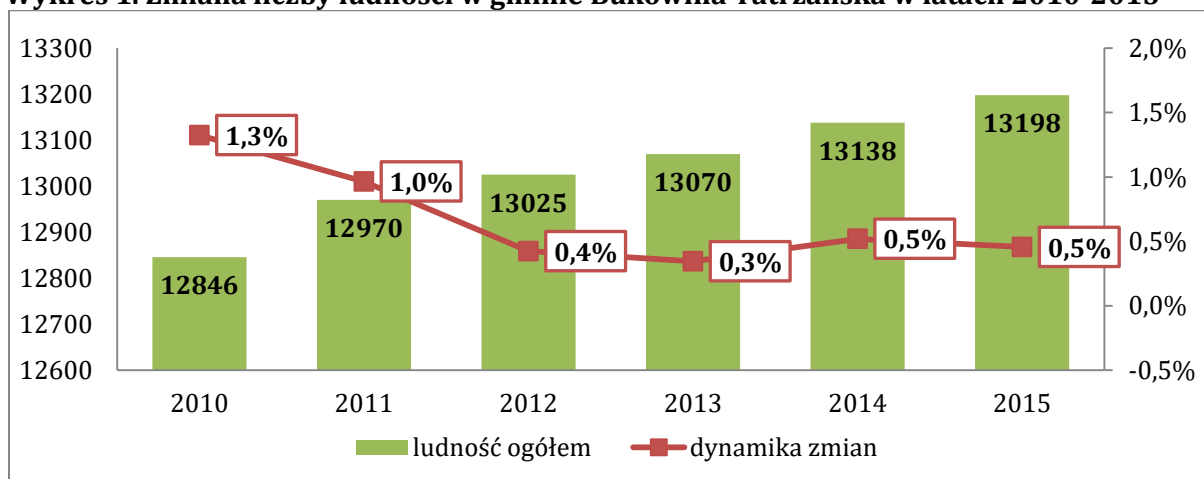
Obszar gminy wyróżnia wysoka dostępność komunikacyjna. Przez jej teren przebiegają: droga krajowa nr 49, droga wojewódzka nr 960 (prowadząca do przejścia granicznego na Łysej Polanie) oraz droga wojewódzka nr 966. Na terenie gminy znajdują się dwa przejścia graniczne na Słowację: na Łysej Polanie oraz w Jurgowie.

Gmina Bukowina Tatrzańska położona jest u stóp Tatr, a jedną trzecią jej powierzchni zajmuje Tatrzański Park Narodowy. Gmina łączy w sobie etnograficzne rejony Podhala i Spisza. Bogactwo kulturowe tych dwóch krain, pielęgnowane i przekazywane z pokolenia na pokolenie, stanowi ogromny zasób i potencjał gminy. Gmina położona jest na licznych wierzchołkach dzielonych jarami – taka rzeźba terenu pozwala cieszyć się krajobrazem Tatr z wielu miejsc w gminie.

DEMOGRAFIA

Według Banku Danych Lokalnych GUS, populacja gminy Bukowina Tatrzańska na koniec 2015 roku liczyła 13 198 osób. Różnica w stosunku do roku bazowego (2010) wynosiła 352 osób, co oznacza wzrost o 2,6%. Mieszkańcy gminy Bukowina Tatrzańska stanowili w 2015 roku 19,4% mieszkańców powiatu tatrzańskiego. Liczba mieszkańców gminy w latach 2010-2015 stale rosła. Dynamika wzrostu oscylowała w granicach 1%, do roku 2012 roku, kiedy odnotowano wzrost na poziomie 0,4% od tego czasu dynamika wzrostu utrzymuje się na poziomie 0,5%.

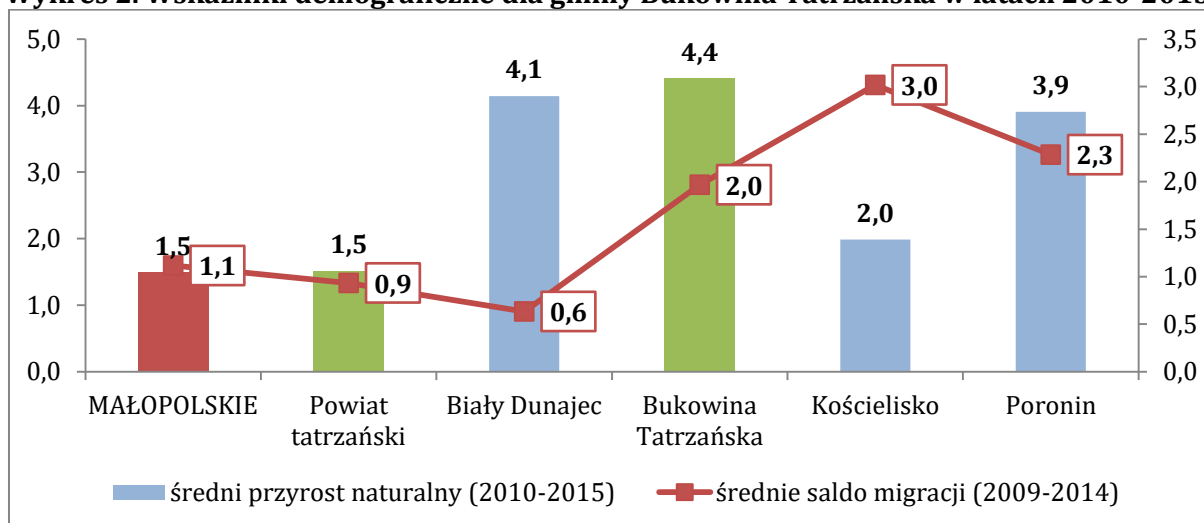
Wykres 1. Zmiana liczby ludności w gminie Bukowina Tatrzańska w latach 2010-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Gminę Bukowina Tatrzańska charakteryzuje wysoki dodatni przyrost naturalny. Jego wskaźnik w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w 2015 roku był równy 4,3‰ i pozytywnie wyróżniał się na tle pozostałych gmin powiatu tatrzańskiego. Średni przyrost naturalny z lat 2010-2015 osiągnął wartość 4,4‰, co było wynikiem lepszym niż średnia dla powiatu tatrzańskiego i województwa małopolskiego (zarówno w skali powiatu jak i regionu wskaźnik ten wyniósł 1,5‰). Liczba zawieranych małżeństw w gminie systematycznie spada, podobną tendencję obserwujemy w średnich dla województwa małopolskiego (od 6,6‰ w 2009 do 5,2‰ w 2014 roku).

Wykres 2. Wskaźniki demograficzne dla gminy Bukowina Tatrzańska w latach 2010-2015

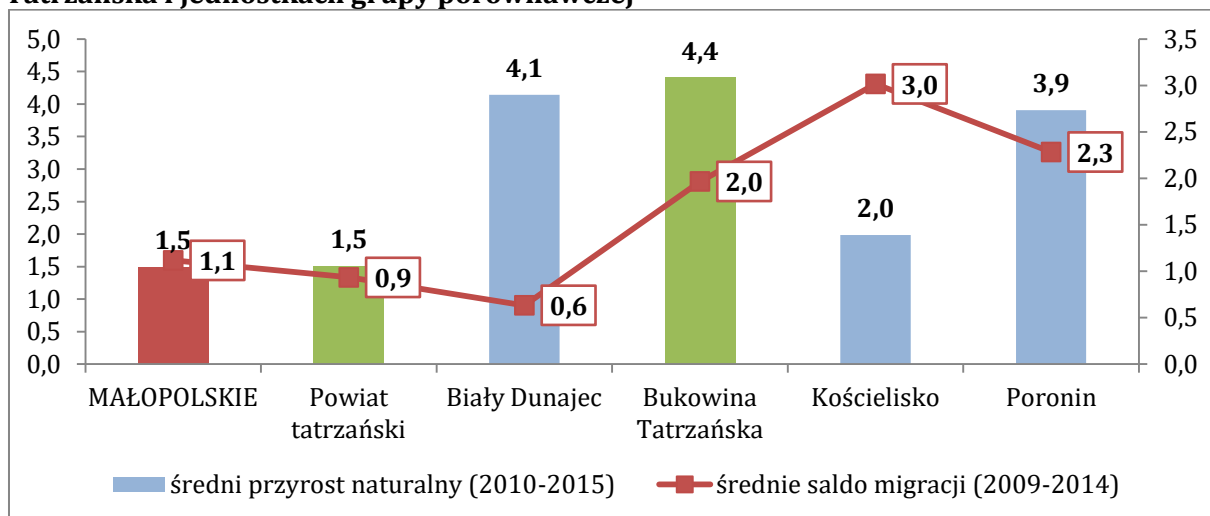

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Średnie saldo migracji dla gminy Bukowina Tatrzańska z lat 2009-2014 w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców wyniosło 2‰, co było wynikiem lepszym niż średnia powiatowa (0,9‰) i wojewódzka (1,1‰). Należy jednak zaznaczyć, że saldo migracji w ciągu ostatnich lat stale spadało, by w 2013 roku osiągnąć po raz pierwszy wartość ujemną na poziomie -0,3‰. Istotnym wyzwaniem na najbliższe lata pozostaje zatem wzmacnianie atrakcyjności osadniczej gminy i doskonalenie jakości życia mieszkańców, aby zahamować potencjalny odpływ ludności, w szczególności osób młodych.

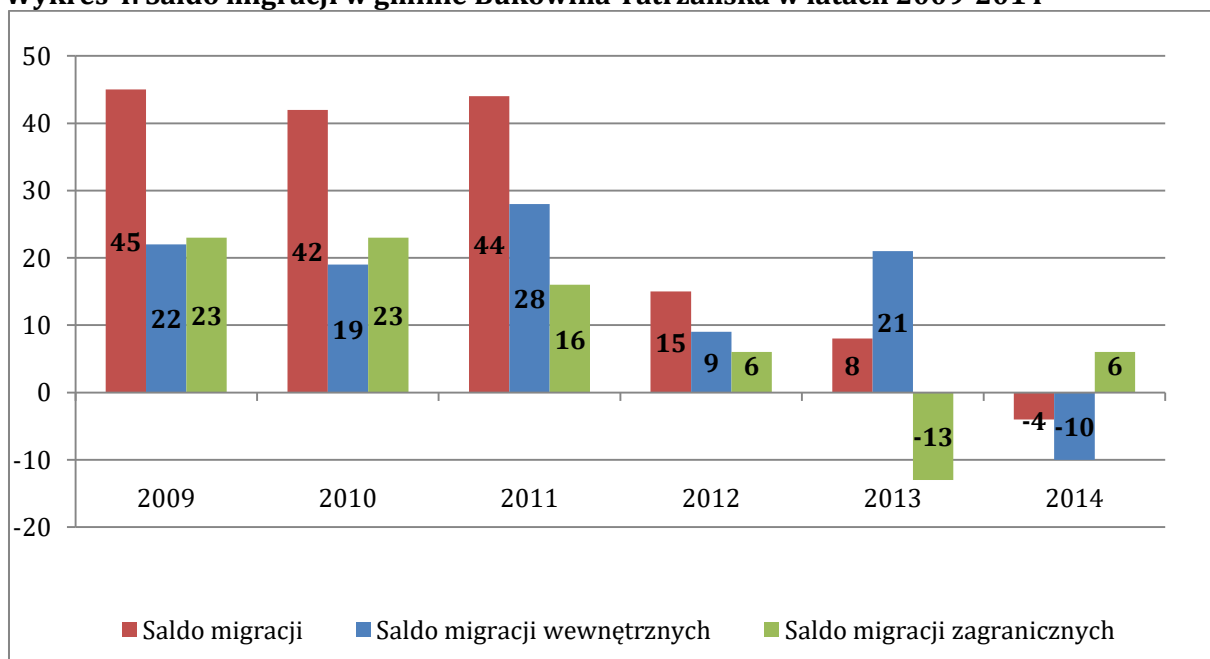
Gminy wiejskie powiatu tatrzańskiego charakteryzują się napływem ludności. Największą wartość średniego salda migracji na 1 tys. mieszkańców w latach 2009-2014 zaobserwowano w przypadku gminy Kościelisko (3,0), co może być wynikiem przenoszenia się mieszkańców największego ośrodka miejskiego powiatu na tereny wiejskie.

Wykres 3. Średni przyrost naturalny i saldo migracji (2009-2014) w gminie Bukowina Tatrzańska i jednostkach grupy porównawczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wykres 4. Saldo migracji w gminie Bukowina Tatrzańska w latach 2009-2014

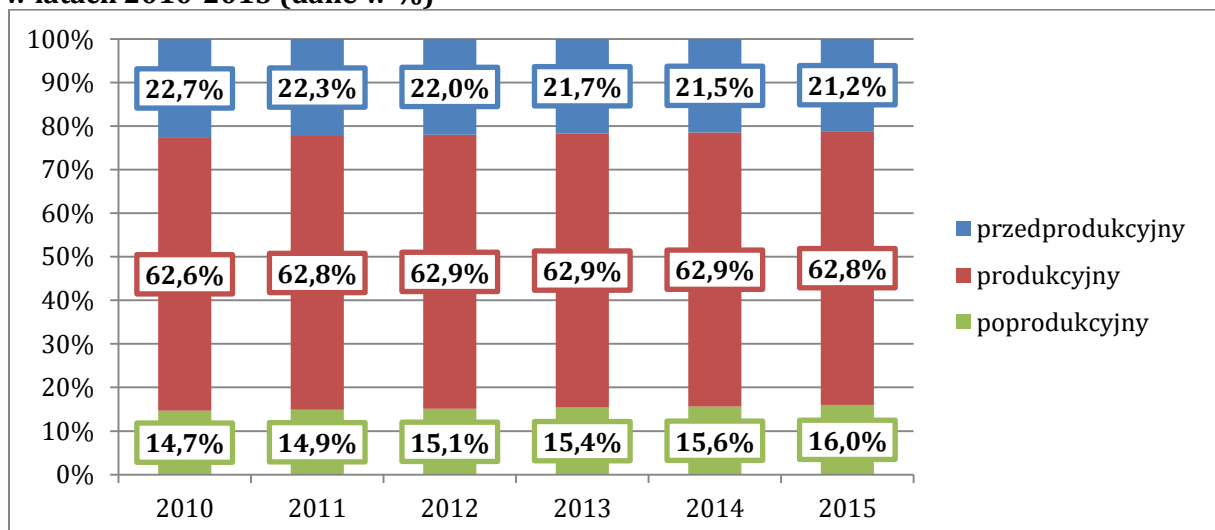

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Choć wzrost liczby ludności (co do zasady) przekłada się korzystnie na możliwości rozwojowe gminy, dokładne określenie kierunków i siły wpływu tego czynnika wymaga pogłębienia analizy o zmiany struktury ludności. W tym celu przedstawiono strukturę i dynamikę zmian liczby ludności w podziale na funkcjonalne grupy wieku, tj. ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym.

W 2015 roku osoby w wieku przedprodukcyjnym (do 17 lat) stanowiły 21,2% ogółu ludności, podczas gdy w 2010 roku było to 22,7%. Rośnie natomiast udział w strukturze ludnościowej gminy osób w wieku poprodukcyjnym (59+/64+) – w 2015 roku grupa ta stanowiła 16% populacji gminy, podczas gdy w roku bazowym (2010) było to 14,7%. Praktycznie na niezmiennym poziomie pozostaje udział w populacji gminy osób w wieku produkcyjnym (18 - 59/64 lata) - 62,2% w 2010 roku i 62,8% w 2015 roku. Świadczy to o postępującym procesie starzenia się społeczeństwa, którego dynamika w przypadku gminy Bukowina Tatrzańska, w porównaniu z sytuacją wielu samorządów w kraju, nie jest jednak najgorsza. Zmiany w strukturze ludności gminy stanowią wyzwanie dla nowej polityki rozwoju, w szczególności w zakresie wzmacniania atrakcyjności osadniczej i dostosowywania systemu świadczenia usług publicznych.

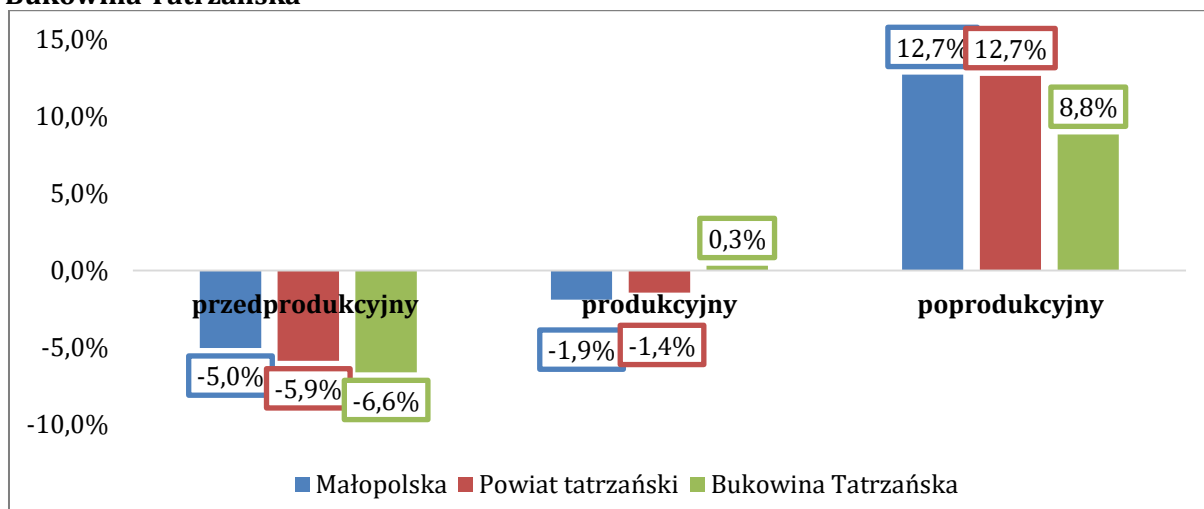
Wykres 5. Ludność wg ekonomicznych grup wieku w Gminie Bukowina Tatrzańska w latach 2010-2015 (dane w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Aby dokładniej zobrazować skalę opisywanego zjawiska, zbadano dynamikę opisywanych zmian w porównaniu do województwa małopolskiego i powiatu tatrzańskiego. Przyrost ludności w wieku poprodukcyjnym, wyniósł w gminie Bukowina Tatrzańska 12,7%, podczas gdy średnia dla województwa małopolskiego to 11,7%. Prognozuje się, że do roku 2030 liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w województwie małopolskim wzrośnie o kolejne 20%. Spadek udziału osób w wieku przedprodukcyjnym w gminie wynosi 0,3%, w Małopolsce 5%. Choć Główny Urząd Statystyczny nie prowadzi prognoz na poziomie gmin, można zakładać, że opisanie tendencje będą zachodziły również lokalnie.

Wykres 6. Zmiana liczby ludności wg ekonomicznych grup wieku w stosunku do roku bazowego (2009) w województwie małopolskim, powiecie tatrzańskim i gminie Bukowina Tatrzańska

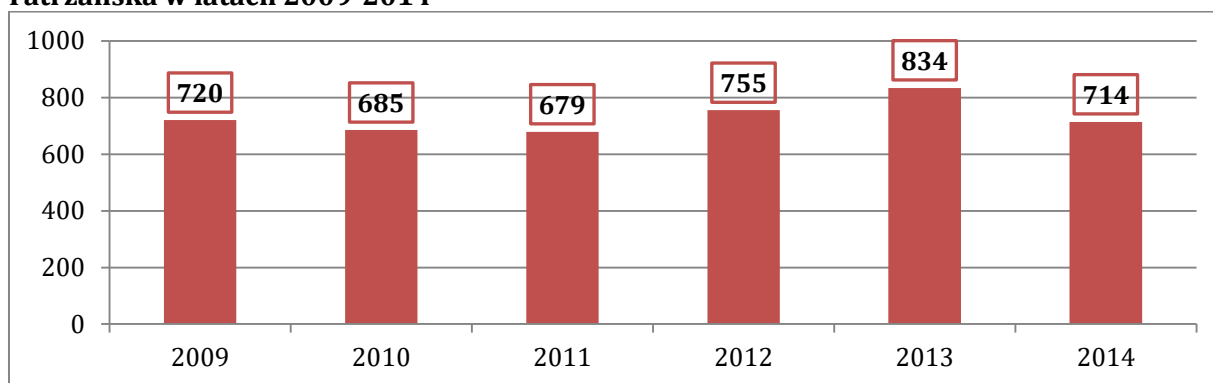
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

ZIDENTYFIKOWANE PROBLEMY	ZIDENTYFIKOWANE POTENCJAŁY
<ul style="list-style-type: none"> – Spadające od 2010 r. saldo migracji; – Spadająca liczba małżeństw; – Postępujący proces starzenia się społeczeństwa, stanowiący wyzwanie dla systemu świadczenia usług publicznych w gminie. 	<ul style="list-style-type: none"> – Rosnąca liczba mieszkańców gminy; – Wysoki dodatni przyrost naturalny.

SYTUACJA SPOŁECZNA

Zgodnie z danymi Internetowego Obserwatora Statystyk Społecznych, w 2014 roku ze świadczeń pomocy społecznej w gminie Bukowina Tatrzańska korzystało łącznie 714 osób – o 4% więcej niż w 2010 roku (29 osób). Najbardziej zauważalna zmiana w liczbie beneficjentów pomocy społecznej w gminie, nastąpiła w 2013 roku, gdy nastąpiło wahnięcie i liczba osób objętych wsparciem OPS wzrosła z 755 do 834 osób. Zmiany w liczbie osób objętych pomocą społeczną mogą być konsekwencją zmieniających się rozporządzeń w sprawie kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

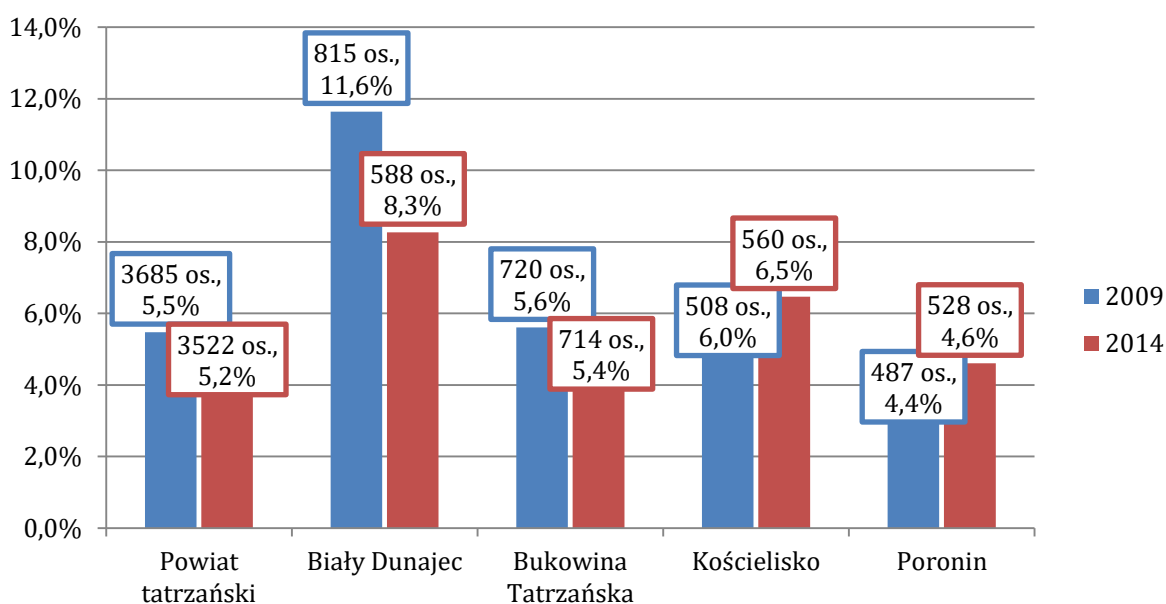
Wykres 7. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Bukowina Tatrzańska w latach 2009-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Internetowego Obserwatora Statystyk Społecznych

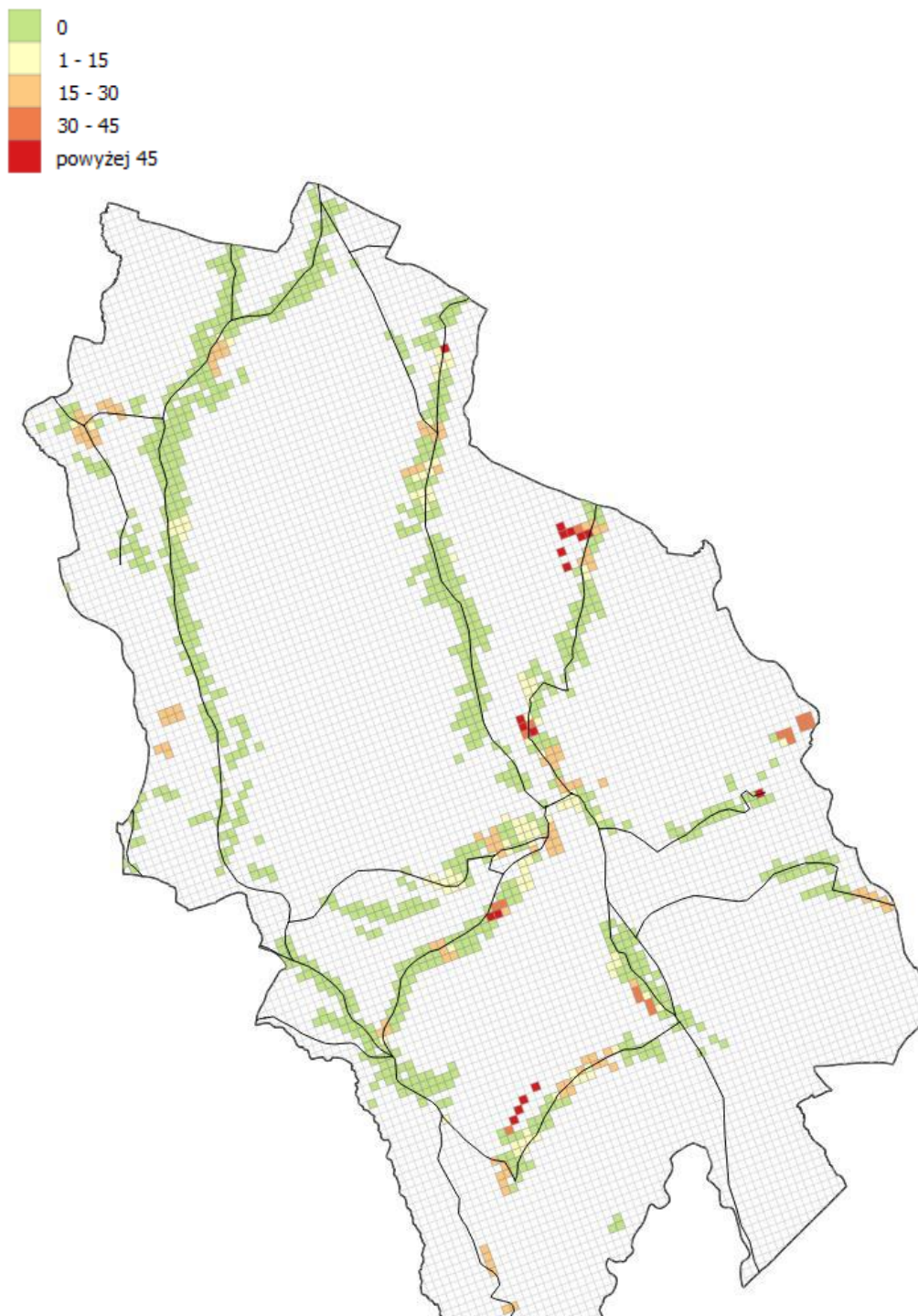
Odsetek osób objętych pomocą społeczną w liczbie ludności ogółem w gminie Bukowina Tatrzańska w 2014 roku równy był 4,6%, co oznacza nieznaczny wzrost w stosunku do roku 2009, kiedy odsetek ten wynosił 5,4%. Tendencje te są przeciwne w stosunku do sytuacji województwa małopolskiego, gdzie odsetek osób korzystających z pomocy spadł w tym okresie z 7,8% do 6,8%. Średnia dla powiatu wynosiła w 2014 roku 5,2%.

Wykres 8. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2009 i 2014 r. w jednostkach grupy porównawczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Rysunek 2. Liczba osób zagrożonych problemami społecznymi w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

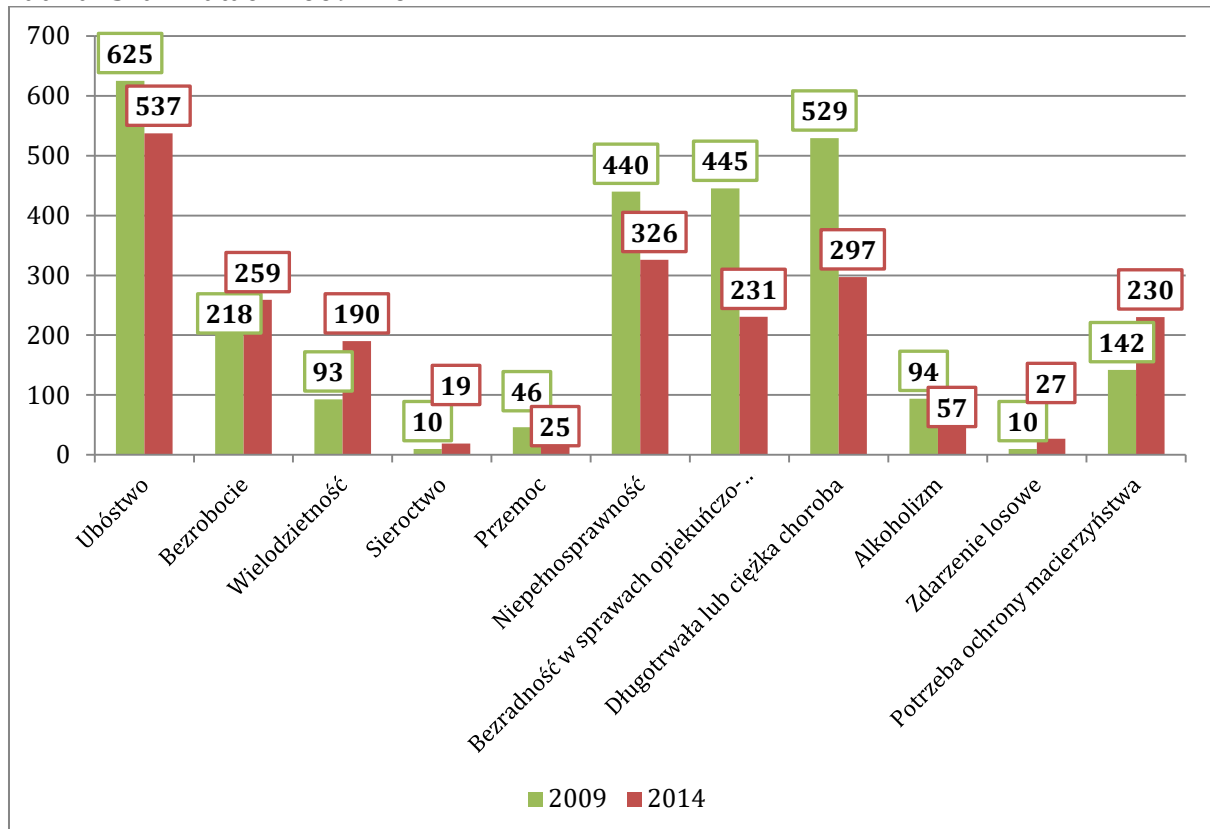

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Bukowina Tatrzańska

Przestrzenny wskaźnik zagrożenia problemami społecznymi wyrażony został liczbą osób w rodzinach, które korzystały ze wsparcia pomocy społecznej ze względu na problemy: ubóstwa, niepełnosprawności, wielodzietności, alkoholizmu czy aktów przemocy w rodzinie i wydano tzw. Niebieską Kartę. Analiza wskazuje silną koncentrację czynników mogących generować istotne problemy społeczne na terenach w środkowo wschodniej części gminy – wschodnia część sołectwa Czarna Góra, na południe od drogi wojewódzkiej 960, oraz w północnej części sołectwa Brzegi.

Według danych MRPiPS, najczęstszym powodem udzielenia pomocy społecznej w gminie Bukowina Tatrzańska w 2014 roku było ubóstwo. Rośnie skala pomocy społecznej udzielanej z powodu bezrobocia (wzrost o 19% w stosunku do roku bazowego – 2009) oraz wielodzietności (wzrost o 104%) i związanej z nim potrzeby ochrony macierzyństwa (wzrost o 62%). W danych MRPiPS można również zaobserwować skokowy wzrost świadczeń pomocy społecznej udzielanych z tytułu sytuacji kryzysowej (170% w stosunku do roku bazowego 2009 – wzrost od 10 do 27 osób), co najprawdopodobniej wiąże się z pomocą udzielaną osobom, które ucierpiały w wyniku jednorazowego zdarzenia, jakim była powódź.

Wykres 9. Najczęstsze powody udzielania pomocy społecznej w gminie Bukowina Tatrzańska w latach 2009 i 2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Internetowego Obserwatora Statystyk Społecznych

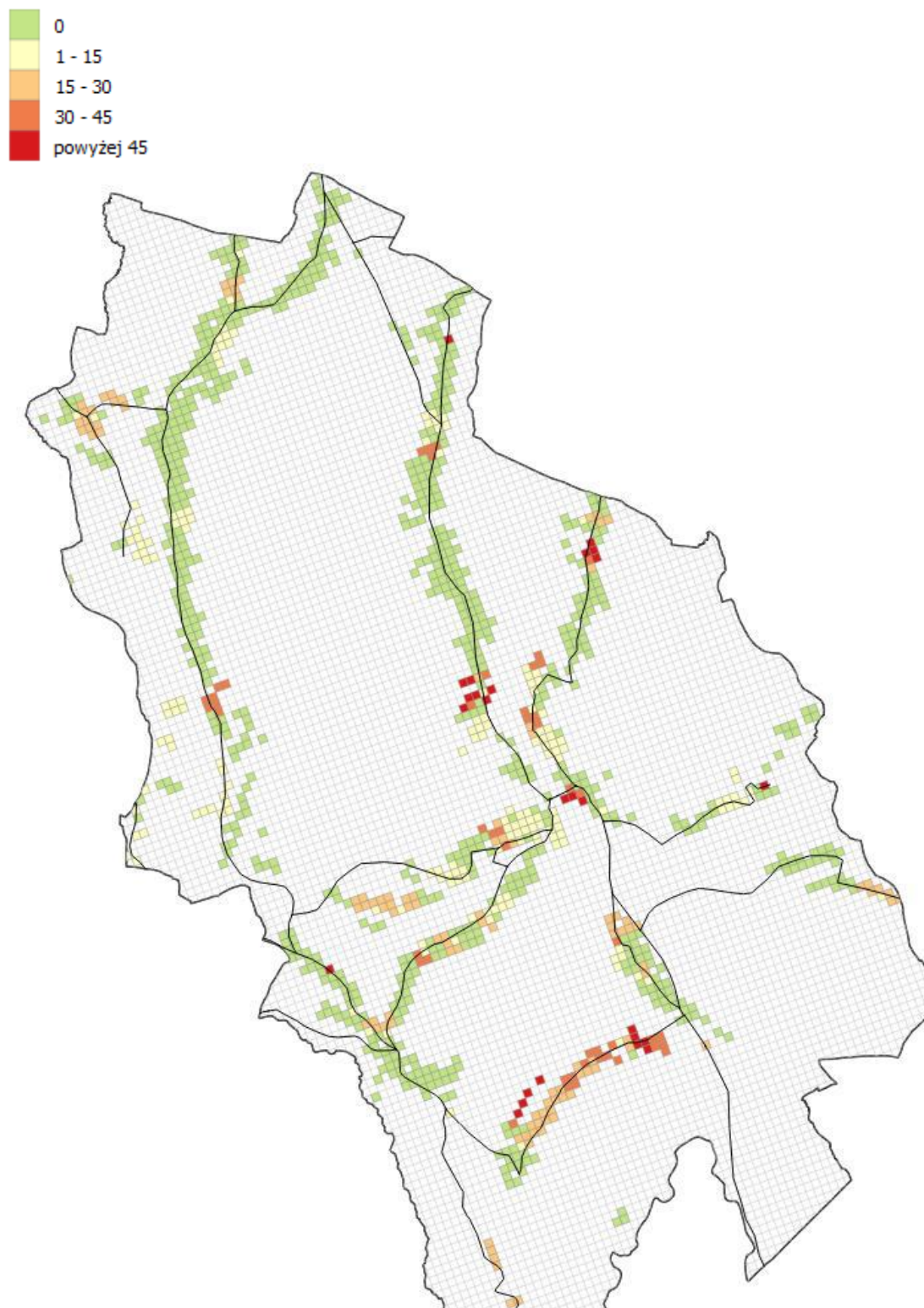
Tabela 3. Liczba osób, objętych pomocą społeczną w gminie Bukowinie Tatrzańskiej w latach 2009 i 2014 (jedna osoba mogła korzystać z pomocy z kilku powodów)

Główne powody udzielania pomocy społecznej	Liczba osób objętych pomocą społeczną		Zmiana ogólna w stosunku do roku bazowego (2009)	Zmiana procentowa w stosunku do roku bazowego (2009)
	2009	2014		
Ubóstwo	625	537	-88	-14%
Bezrobocie	218	259	41	19%
Wielodzietność	93	190	97	104%
Sieroctwo	10	19	9	90%
Przemoc	46	25	-21	-46%
Niepełnosprawność	440	326	-114	-26%
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gosp. dom.	445	231	-214	-48%
Długotrwała lub ciężka choroba	529	297	-232	-44%
Alkoholizm	94	57	-37	-39%
Zdarzenie losowe	10	27	17	170%
Potrzeba ochrony macierzyństwa	142	230	88	62%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Internetowego Obserwatora Statystyk Społecznych

Struktura powodów udzielania pomocy społecznej w gminie Bukowina Tatrzańska nieznacznie różni się od struktury w przypadku Powiatu tatrzańskiego – dwoma głównymi powodami wsparcia w powiecie w 2014 roku były: ubóstwo (537 osób) i niepełnosprawność (326 osób). Dopiero w dalszej kolejności znalazły się bezrobocie oraz długotrwała lub ciężka choroba. Jednym z najczęstszych powodów udzielania świadczeń pomocy społecznej w powiecie jest też potrzeba ochrony macierzyństwa – w 2014 roku z pomocy z tego tytułu skorzystało 230 osób beneficjentów pomocy społecznej. Należy jednak zauważyć, że do wymienionych powodów udzielania pomocy społecznej dołącza aktualnie również kwestia wielodzietności, o wartości niższej niż przodujące w gminie problemy, natomiast reprezentująca najwyższy wskaźnik wzrostu spośród wymienionych.

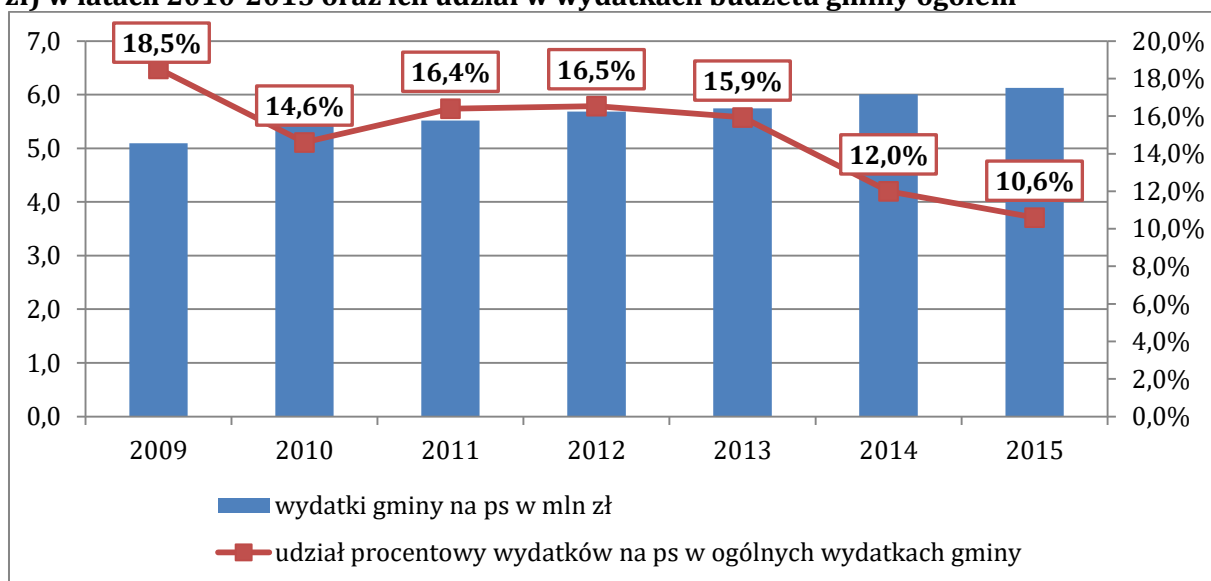
Rysunek 3. Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

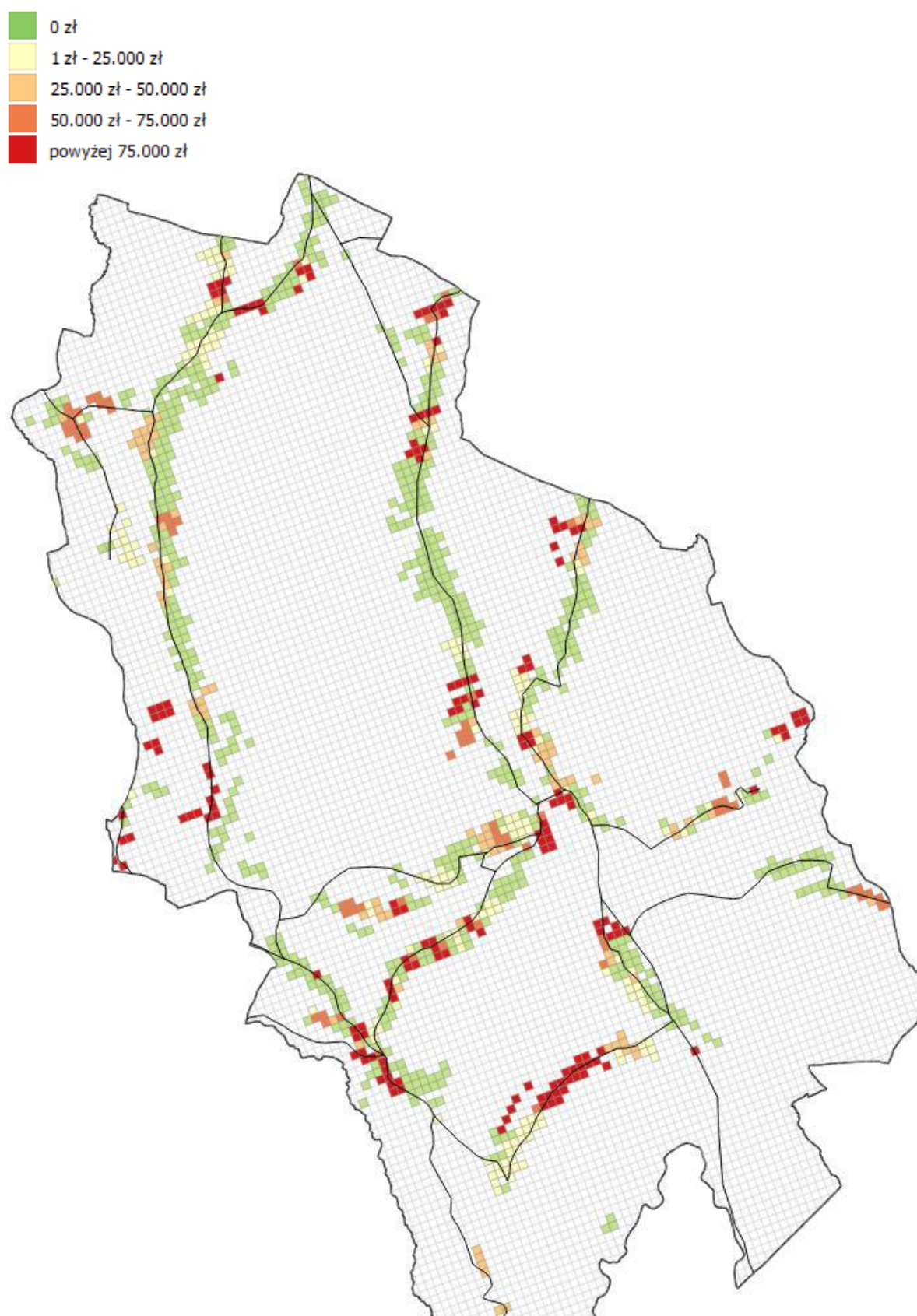
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Bukowina Tatrzańska

Szczególna koncentrację czynnika obserwujemy na terenie sołectwa Brzegi oraz w mniejszych skupiskach w centralnej części gminy.

Wykres 10. Wydatki na pomoc społeczną z budżetu gminy Bukowina Tatrzańska (w mln zł) w latach 2010-2015 oraz ich udział w wydatkach budżetu gminy ogółem

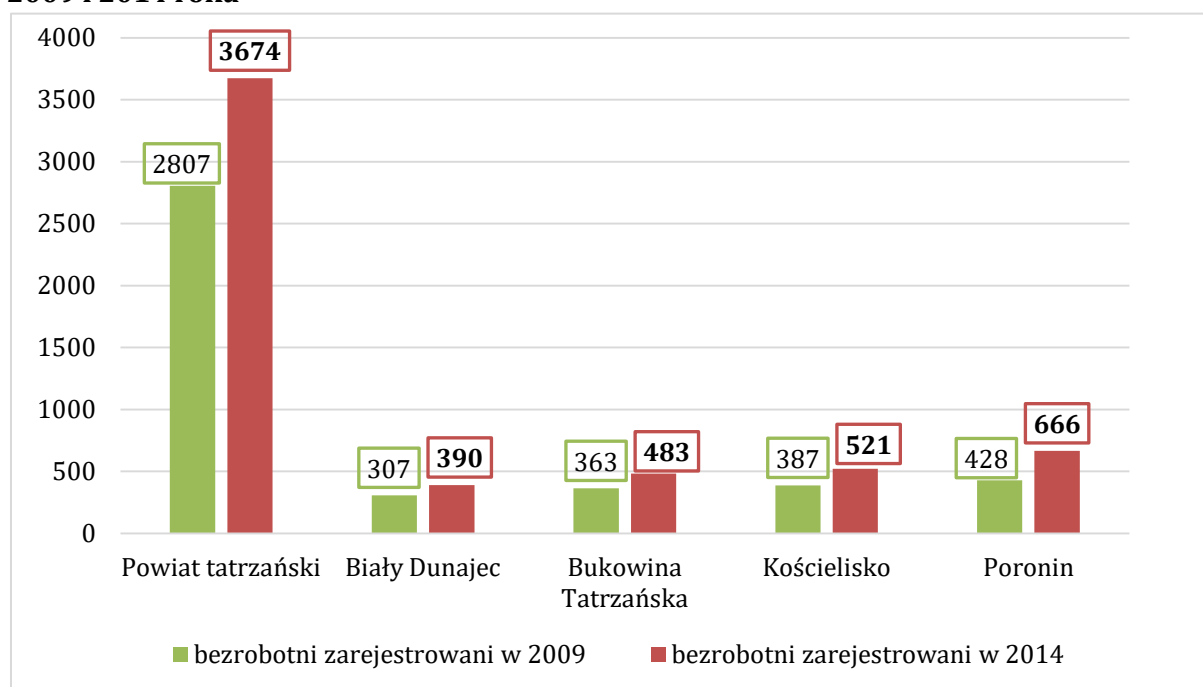
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych portalu Nasza Kasa

Rysunek 4. Kwota świadczeń z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Bukowina Tatrzańska

Jednym z istotnych czynników odzwierciedlających lokalną sytuację społeczną w gminie jest poziom bezrobocia. Mając na uwadze fakt, że jest to także wskaźnik istotnie determinujący atrakcyjność osadniczą gminy i jakość życia mieszkańców, analizie poddano kształtowanie się wskaźników dotyczących rynku pracy. Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Zakopanem, rośnie liczba osób z gminy Bukowina Tatrzańska zarejestrowanych jako bezrobotne. Na koniec 2014 roku odnotowano 483 osób pozostających bez pracy, z czego 56% stanowili mężczyźni (396 osób), a 44% kobiety (279 osób).

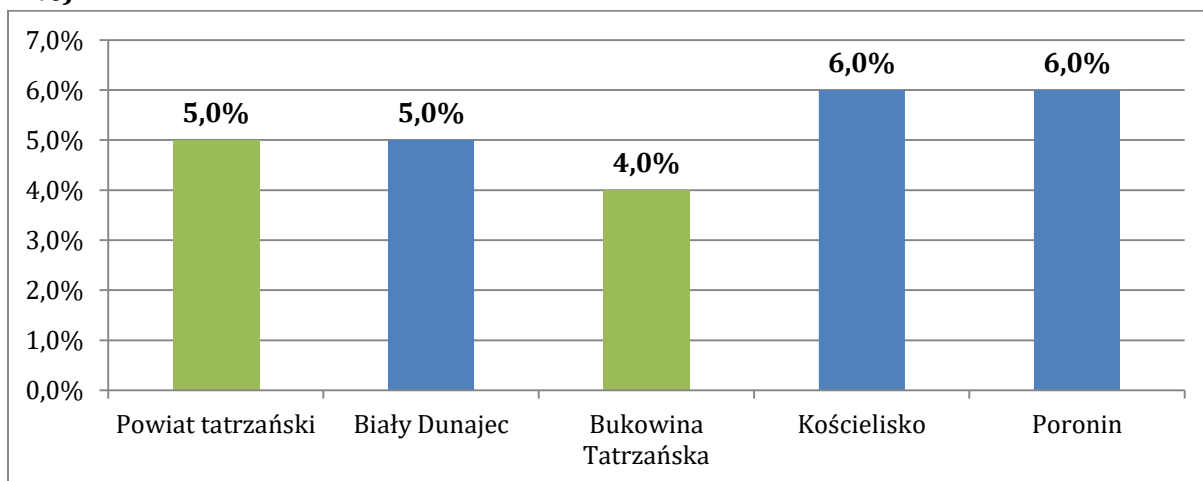
Wykres 11. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Bukowina Tatrzańska 2009 i 2014 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W 2015 roku udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Bukowina Tatrzańska wynosił 4,0%. W 2010 roku udział ten wynosił 3,0%. Oznacza to wzrost o prawie 1 pp. Jest to jednocześnie najniższy wskaźnik w porównaniu do wszystkich gmin grupy porównawczej oraz średniej dla powiatu tatrzańskiego (5%). Najwyższy udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym odnotowano w powiecie tatrzańskim - w gminach Kościelisko (6%), a także w gminie Poronin (6%).

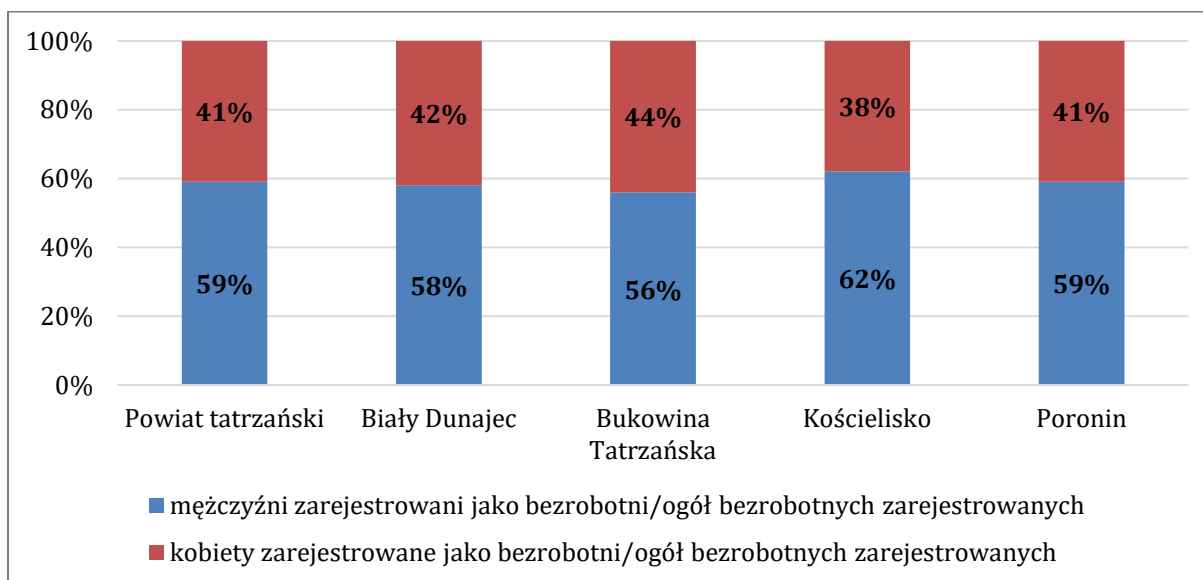
Wykres 12. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Bukowina i jednostkach grupy porównawczej w 2015 roku (dane w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

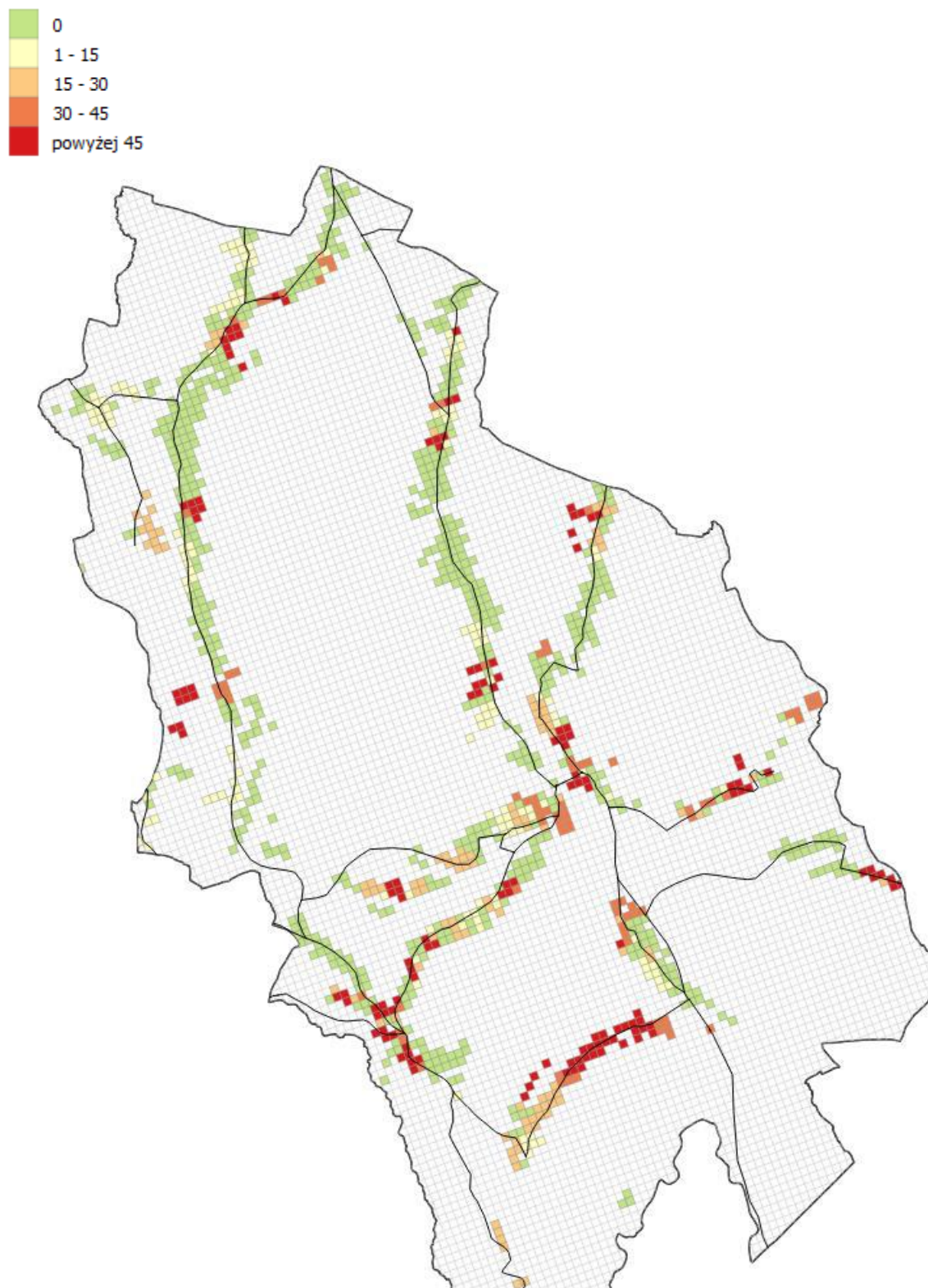
W 2015 roku mężczyźni stanowili 56% bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Bukowina Tatrzańska. Podobnie kształtowała się struktura bezrobotnych zarejestrowanych według płci w całym powiecie tatrzańskim. Analiza przestrzenna wskaźnika osób bezrobotnych na 1 tys. mieszkańców pozwala stwierdzić dość równomierny rozkład liczby bezrobotnych na terenie całej gminy.

Wykres 13. Udział osób bezrobotnych wg płci w gminie Bukowina Tatrzańska i jednostkach grupy porównawczej w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Rysunek 5. Liczba osób zagrożonych ubóstwem i bezrobociem w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

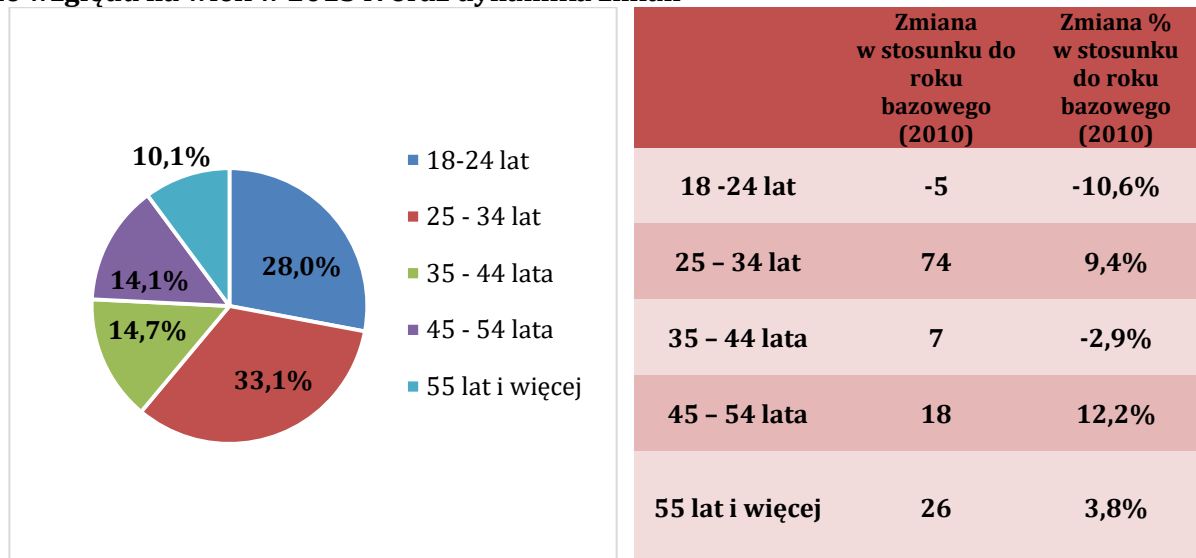

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Bukowina Tatrzańska

Obszary o wysokim natężeniu czynnika występują na obszarze całej gminy i stanowią problem wszystkich sołectw Bukowiny Tatrzańskiej, jednak szczególne skupiska można zaobserwować na terenie sołectwa Brzegi i przy skrzyżowaniach dróg DK49 i wojewódzkiej 960 oraz dróg wojewódzkich 960 i 961.

Największą część ogółu bezrobotnych zarejestrowanych z terenu gminy Bukowina stanowiły w 2015 roku osoby w wieku od 25 do 34 lat – 33,1% ogółu pozostających bez pracy. Należy dodatkowo zaznaczyć, że liczba osób pozostających bez pracy w wieku od 18 do 24 lat zwiększyła się w stosunku do roku bazowego (2010) z 86 do 135. Może to świadczyć to o dużych problemach osób młodych ze znalezieniem zatrudnienia.

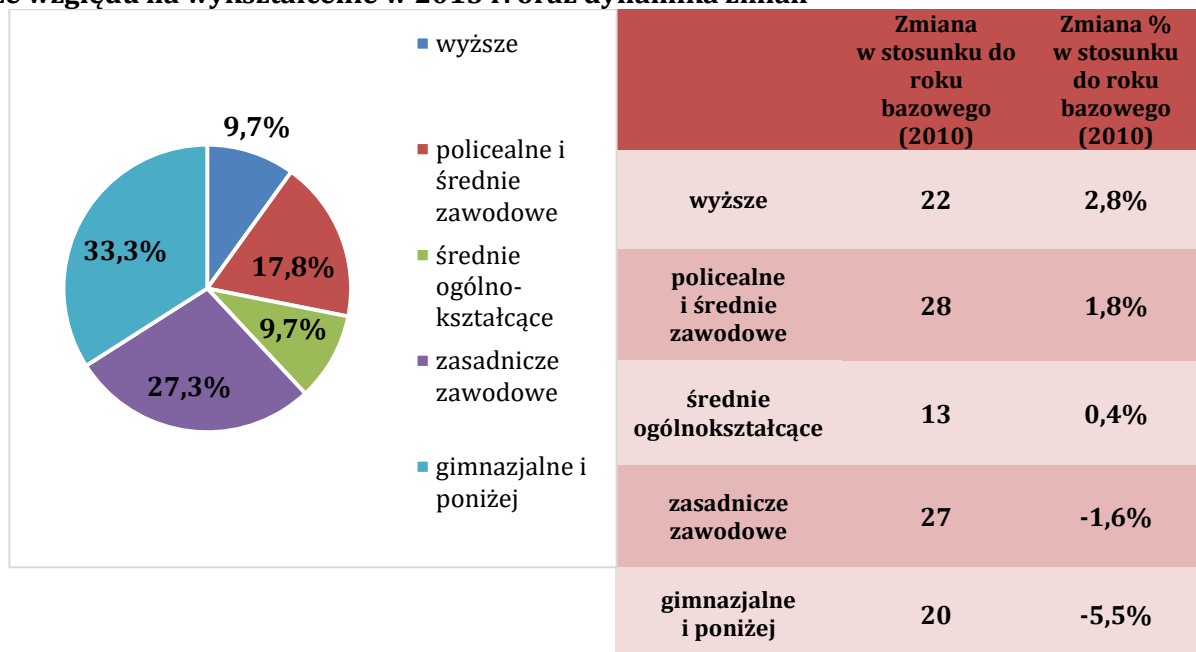
Wykres 14. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Bukowina Tatrzańska ze względu na wiek w 2015 r. oraz dynamika zmian

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Zakopanem

W 2015 roku największą część ogółu bezrobotnych z terenu gminy Bukowina Tatrzańska stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (27,3%) oraz gimnazjalnym i niższym (33,3%). Należy dodać, że liczba osób pozostających bez pracy, legitymujących się wykształceniem zasadniczym zawodowym, zmniejszyła się w stosunku do roku bazowego (2010) z 27%, czyli o 1,6 pp.

Wykres 15. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Bukowina Tatrzańska ze względu na wykształcenie w 2015 r. oraz dynamika zmian

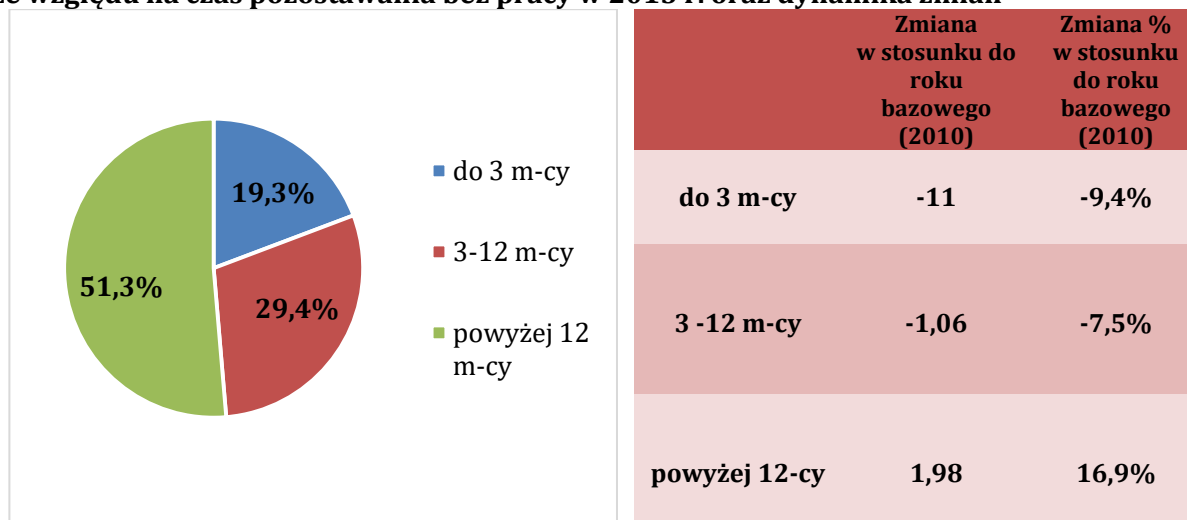

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Zakopanem

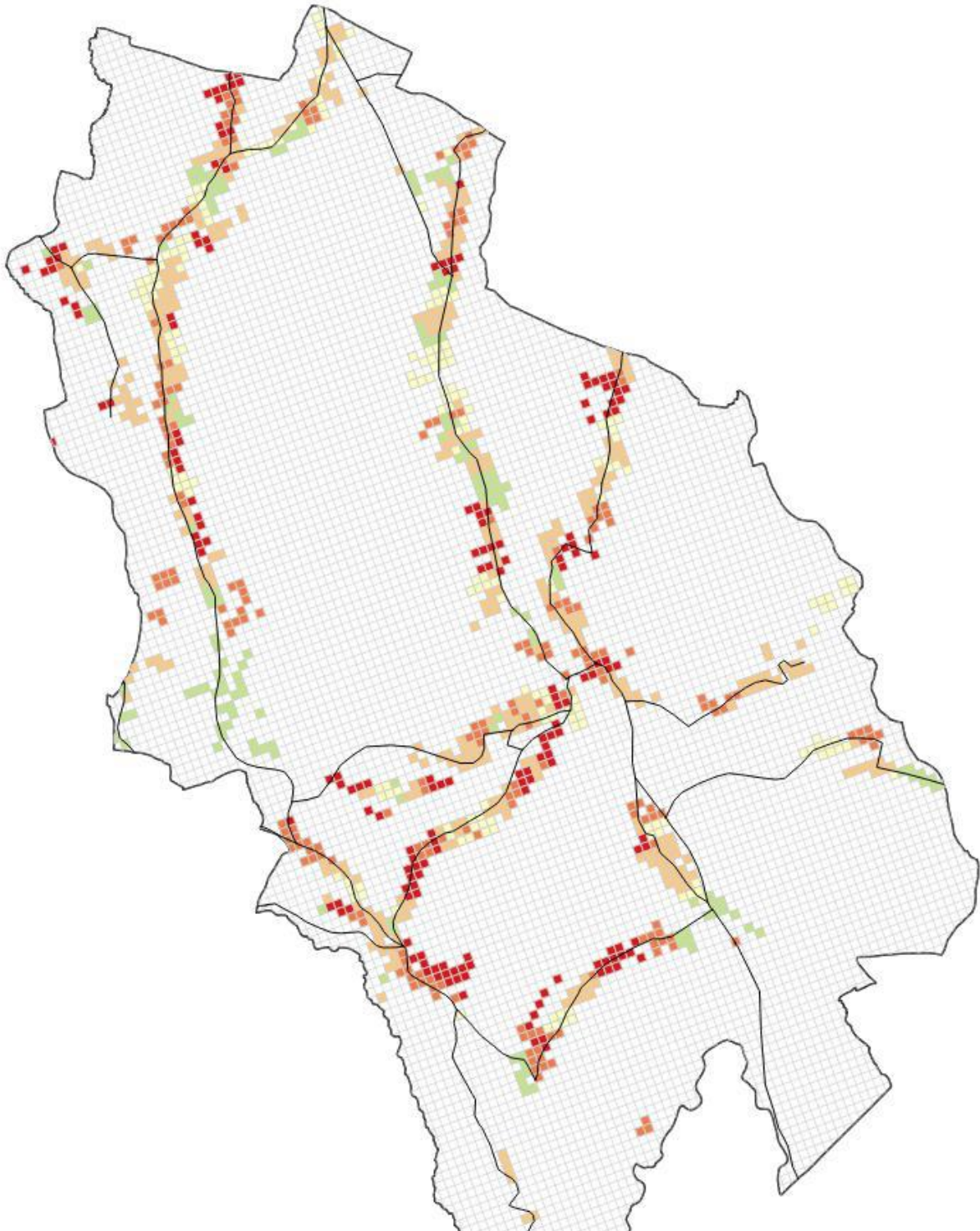
Analiza bezrobocia w gminie Bukowina Tatrzańska ze względu na czas pozostawania bez pracy wskazuje, że największy odsetek bezrobotnych w 2015 roku stanowiły osoby pozostające bez pracy powyżej 12 miesięcy – 51,3% ogółu bezrobotnych. Osoby pozostające bez pracy w okresie do 3 miesięcy stanowiły 19,3% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, a osoby pozostające bez pracy w okresie 3 -12 miesięcy 29,4% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych.

Wykres 16. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Bukowina Tatrzańska ze względu na czas pozostawania bez pracy w 2015 r. oraz dynamika zmian

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Zakopanem

Rysunek 6. Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Bukowina Tatrzańska

Analiza przestrzenna wskaźnika pokazuje na bardzo równomierny rozkład wysokich wartości wskaźnika na obszarze całej Gminy. Zagrożenie bezrobociem dotyczy zatem w równym stopniu obszarów wszystkich sołectw Bukowiny Tatrzańskiej.

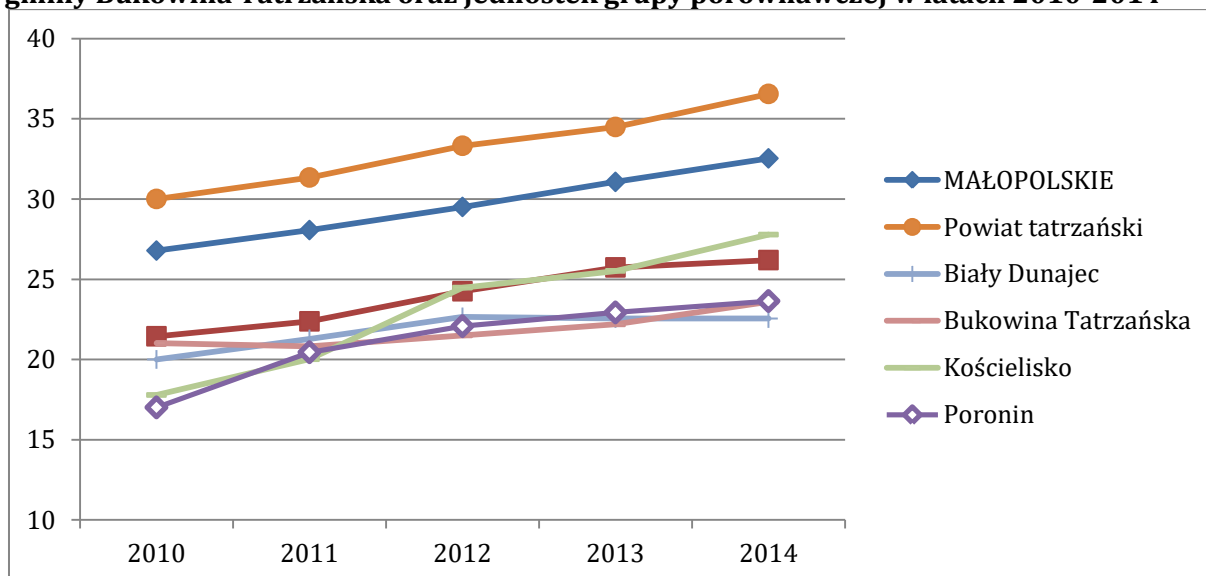
KAPITAŁ SPOŁECZNY

Jednym z niezwykle istotnych elementów poddanych analizie w ramach sfery społecznej w gminie Bukowina Tatrzańska jest poziom kapitału społecznego. Kapitał społeczny określa zdolność mieszkańców do działania wspólnotowego, współpracy i kooperacji, a także angażowania się w sprawy społeczności lokalnej. Istotną składową kapitału społecznego jest zaufanie, wyrażane zarówno w wymiarze międzyludzkim, jak i w relacji mieszkańców do instytucji i organów administracji publicznej.

Jako podstawowe wskaźniki partycypacji społecznej, analizie statystycznej poddane zostały wskaźniki frekwencji wyborczej w wyborach samorządowych, do Sejmu RP oraz prezydenckich z lat 2005 – 2015, a także wskaźnik sformalizowanej aktywności społecznej, rozumiany jako działalność mieszkańców w ramach organizacji pozarządowych.

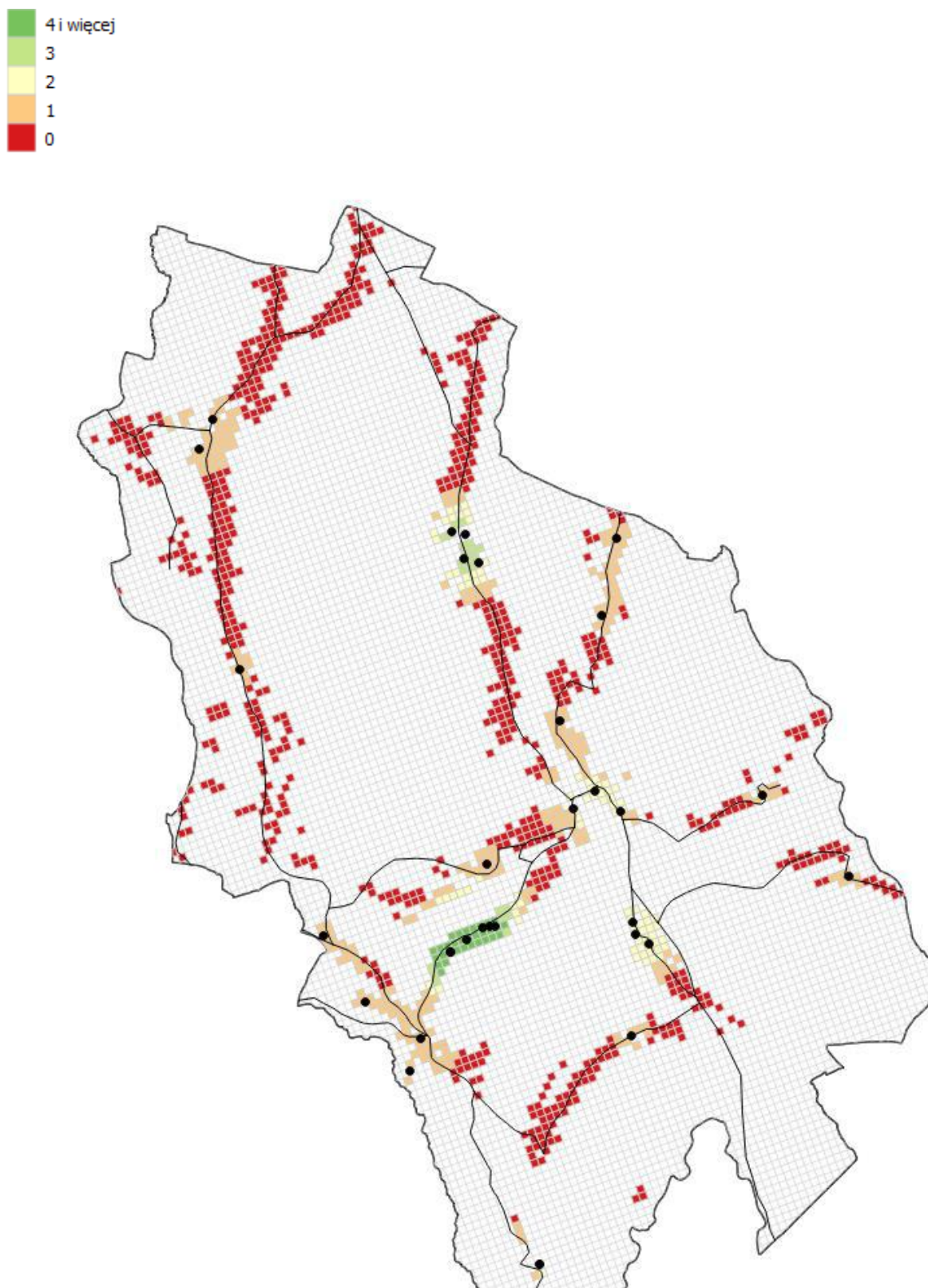
Wyrażony liczbą fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców wskaźnik rozwoju podmiotów trzeciego sektora w gminie Bukowina Tatrzańska jest zdecydowanie niższy od wartości średniej w województwie małopolskim oraz średniej powiatowej.

Wykres 17. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców gminy Bukowina Tatrzańska oraz jednostek grupy porównawczej w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Choć w analizowanym okresie wzrosła liczba zarejestrowanych fundacji i stowarzyszeń oraz organizacji społecznych, dystans pomiędzy gminą Bukowina Tatrzańska (w 2014 r. 24 podmioty na 10 tys. mieszkańców) a średnią dla Małopolski (33 podmioty) utrzymuje się na stałym poziomie.

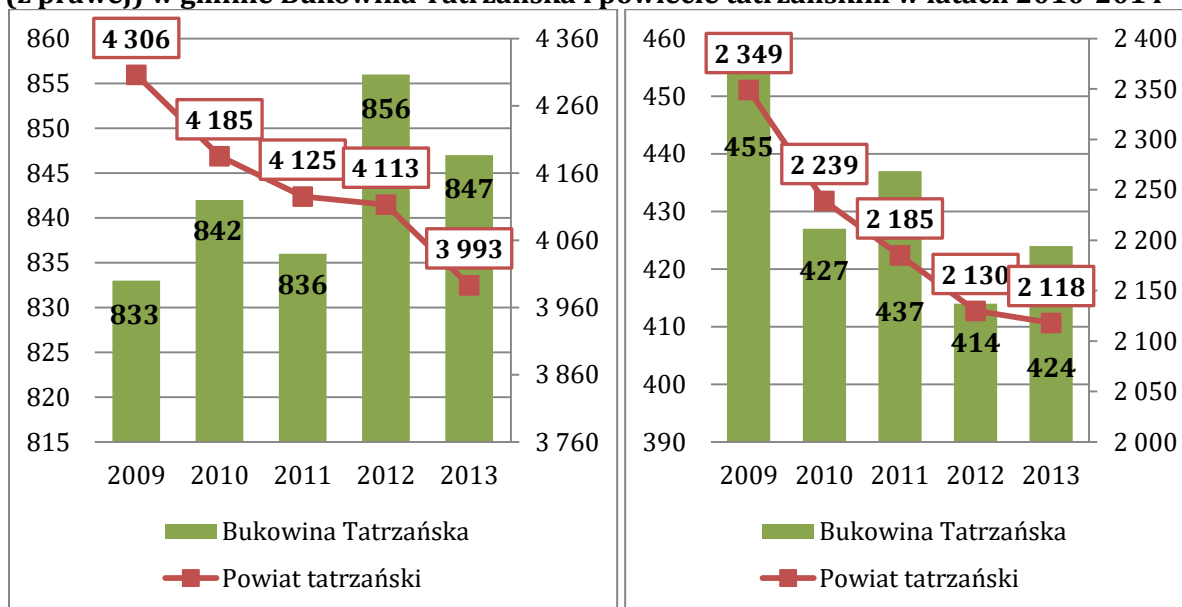
Rysunek 7. Gęstość stowarzyszeń w gminie Bukowina Tatrzańska

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Bukowina Tatrzańska

Analiza przestrzenna czynnika wykazała brak stowarzyszeń w rejonach ościennych gminy. Najniższe wartości osiągnęły rejony na zachodzie i w północno zachodniej części gminy.

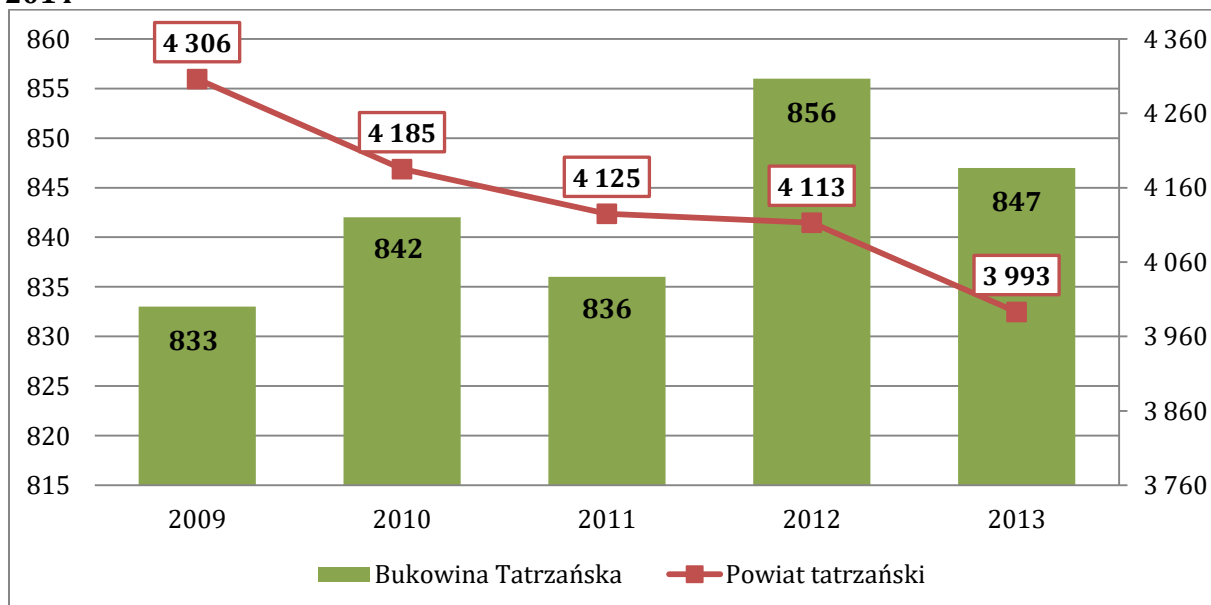
Na terenie gminy Bukowina Tatrzańska funkcjonuje dziesięć gimnazjów oraz trzy szkoły podstawowe. Liczba uczniów w szkołach podstawowych po dużym skoku w 2012 roku (z 836 w 2011 do 856 w 2012) w 2013 roku spadła do 847 osób. Inaczej prezentuje się sytuacja w szkołach gimnazjalnych - liczba uczęszczających do nich uczniów jest zmienna, jednak z tendencją malejącą. Sytuacja ta jest zbieżna ze średnią dla powiatu tatrzańskiego.

Wykres 18. Liczba uczniów w szkołach podstawowych (z lewej) i gimnazjalnych (z prawej) w gminie Bukowina Tatrzańska i powiecie tatrzańskim w latach 2010-2014

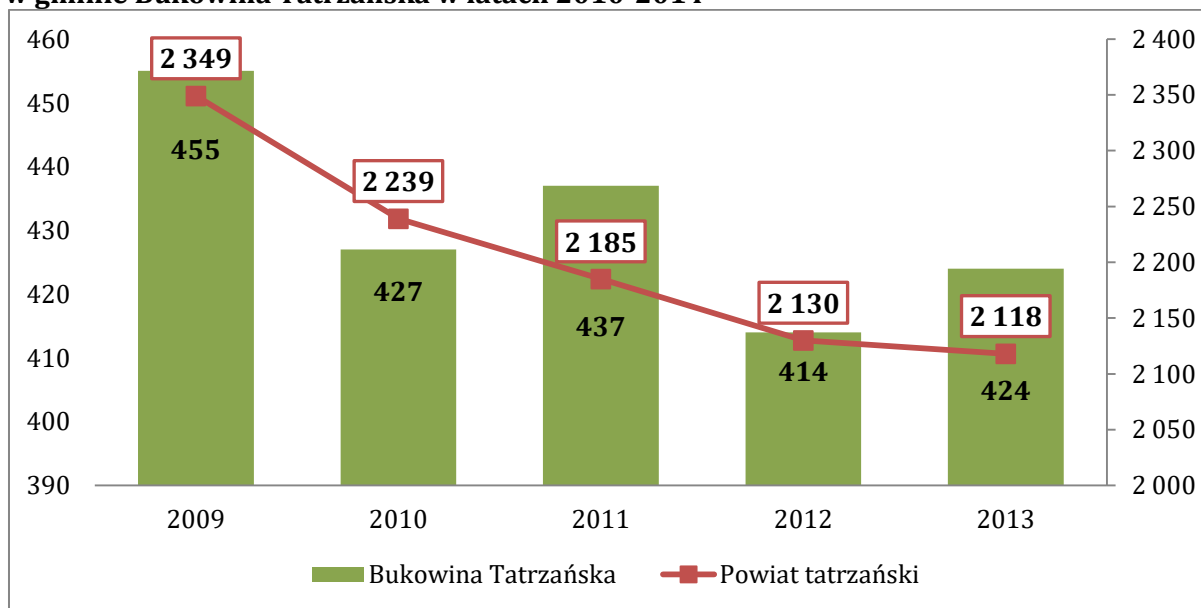
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wykres 19. Stosunek liczby uczniów szkół podstawowych w powiecie tatrzańskim do liczby uczniów szkół podstawowych w gminie Bukowina Tatrzańska w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

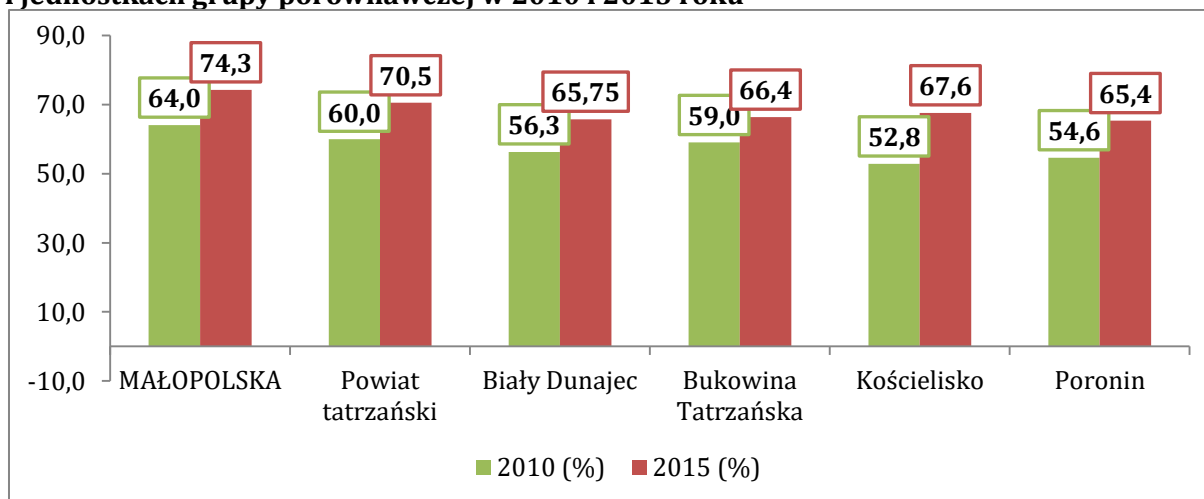
Wykres 20. Stosunek liczby uczniów szkół gimnazjalnych do liczby uczniów gimnazjów w gminie Bukowina Tatrzańska w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

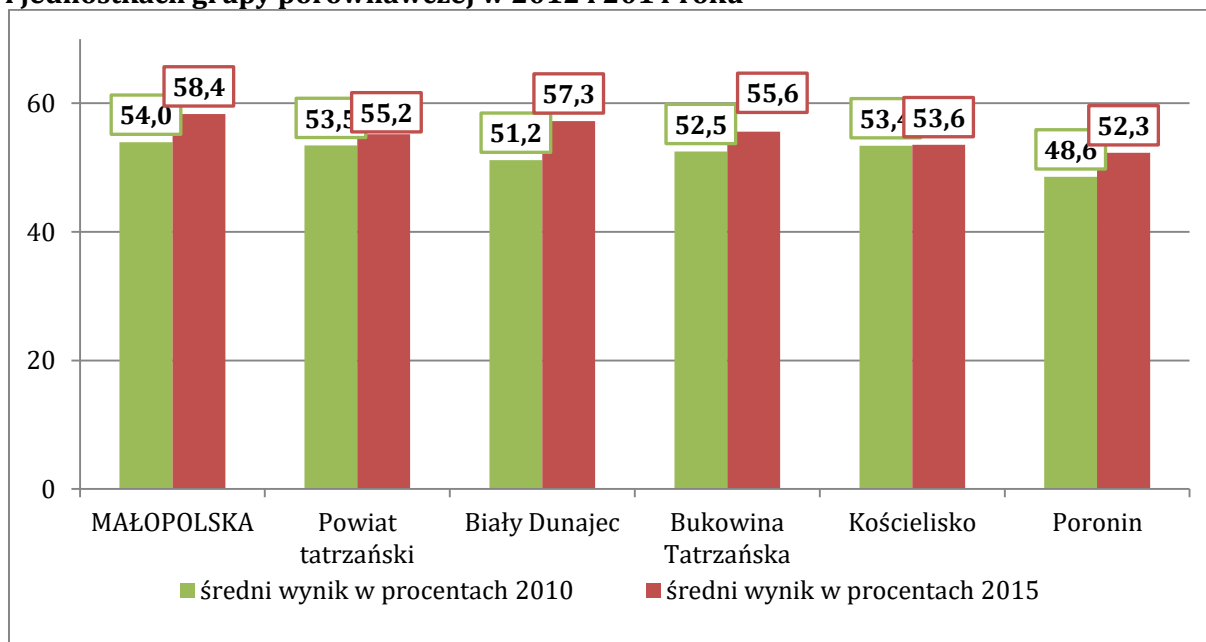
Średni wynik uczniów z terenu gminy Bukowina Tatrzańska z egzaminu gimnazjalnego w 2015 roku równy był 55,6%, przy średniej powiatowej 55,2% i wojewódzkiej 58,4%. Najwyższy wynik wśród gmin wiejskich powiatu tatrzańskiego odnotowano w przypadku gminy Biały Dunajec (57,3%). Wyniki egzaminu (sprawdzianu) po szkole podstawowej w gminie Bukowina Tatrzańska 2015 (66,4%) były niższe niż średnie dla powiatu (70,5%) i zdecydowanie słabsze niż średnia dla województwa (74,3%). Choć na tle grupy porównawczej są to stosunkowo dobre wyniki to w odniesieniu do średnich wojewódzkich zarówno w 2015 jak i 2010 roku Gmina wypadła analogicznie słabiej.

Wykres 21. Wyniki egzaminu po szkole podstawowej w gminie Bukowina Tatrzańska i jednostkach grupy porównawczej w 2010 i 2015 roku

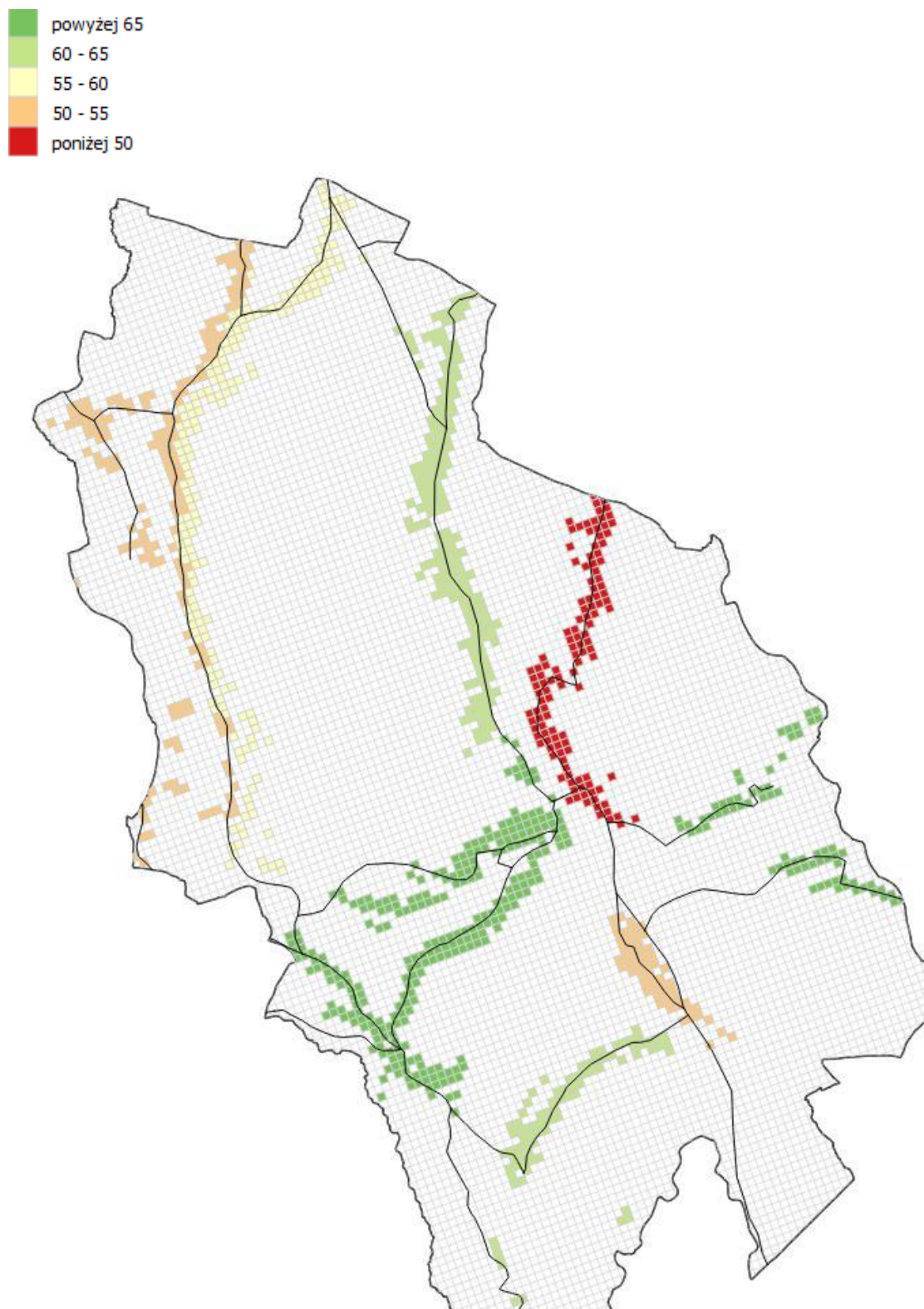

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE w Krakowie

Wykres 22. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w gminie Bukowina Tatrzańska i jednostkach grupy porównawczej w 2012 i 2014 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE w Krakowie

Rysunek 8. Wyniki egzaminu po szkole podstawowej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Bukowina Tatrzańska

Analiza przestrzenna wskaźnika pokazuje problemy z poziomem zdawalności egzaminów po szkole podstawowej w rejonie sołectwa Czarna Góra oraz na północ od tego obszaru w stronę Białki Tatrzańskiej. Wyniki na średnim poziomie osiągnęte są również w rejonie sołectw Jurgów, Leśnica i Groń.

Porównanie frekwencji na terenie gminy Bukowina Tatrzańska w wyborach parlamentarnych i prezydenckich do średnich wskaźników w powiecie tatrzańskim i województwie małopolskim wskazuje, że w każdym roku wyborczym frekwencja odnotowywana lokalnie była niższa od średniej dla województwa, jak i powiatu. W zestawieniu z frekwencją na poziomie całego kraju, lokalne zaangażowanie w wybory było większe tylko w przypadku wyborów prezydenckich.

Wykres 23. Frekwencja wyborcza w wyborach prezydenckich w latach 2005, 2010, 2015 i parlamentarnych w gminie Bukowina Tatrzańska w latach 2007, 2011, 2015

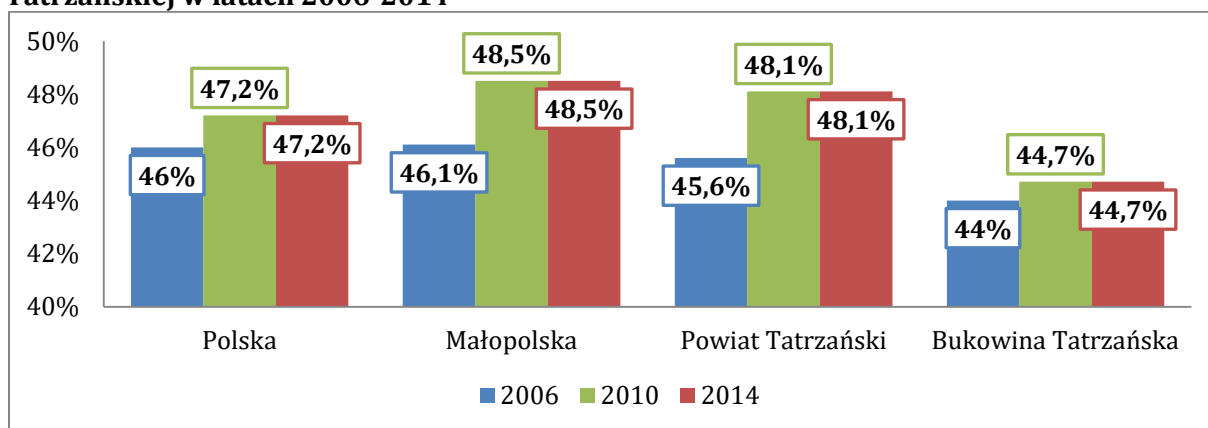

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

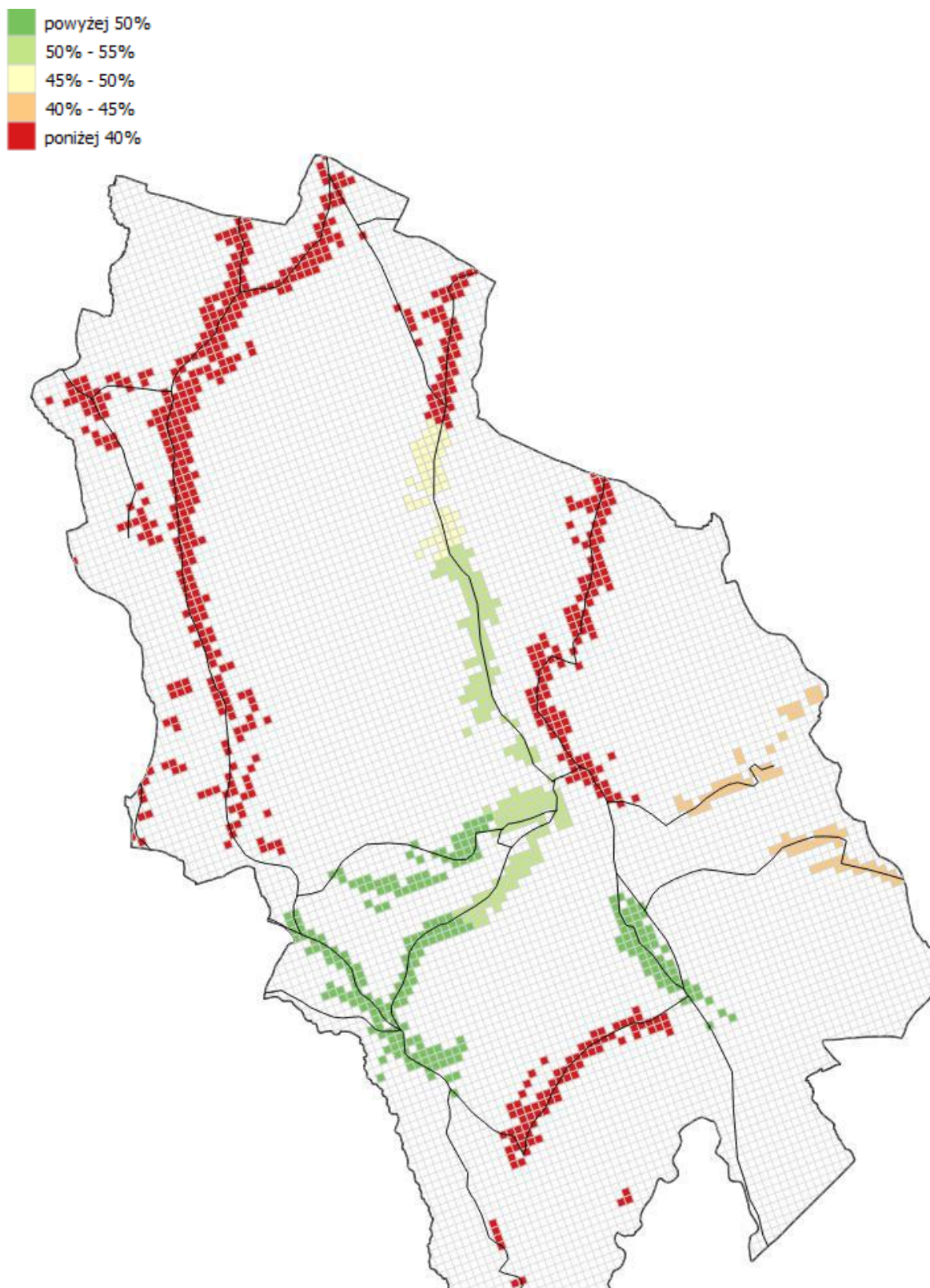
Analizując dane o frekwencji w wyborach ogólnokrajowych należy mieć na uwadze, że wybory parlamentarne uważane są najbardziej zdominowane przez partie polityczne, a decyzje wyborcze zależą w dużej mierze od sympatii w stosunku głównych członków i liderów partyjnych.

Z punktu widzenia interesów lokalnej społeczności, bardziej istotne powinny być wybory samorządowe, co przejawia się w bliskości przestrzennej i społecznej spraw i osób, których dotyczą. W przypadku gminy Bukowina Tatrzańska, frekwencja wyborcza w latach 2006 i 2014 (odpowiednio 44% oraz 44,6%) była niższa od średniej krajowej (46,0% i 47,3%) oraz wojewódzkiej (46,1% i 48,6%). Największą mobilizacją wykazali się mieszkańcy gminy w roku 2010 – frekwencja wyniosła wtedy 49,1%, przewyższając średnią dla kraju (44,7%), województwa (47,2%) i powiatu tatrzańskiego (48,5%).

Wykres 24. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w gminie Bukowina Tatrzańskiej w latach 2006-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

Rysunek 9. Frekwencja wyborcza

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z urzędu Gminy Bukowina Tatrzańska

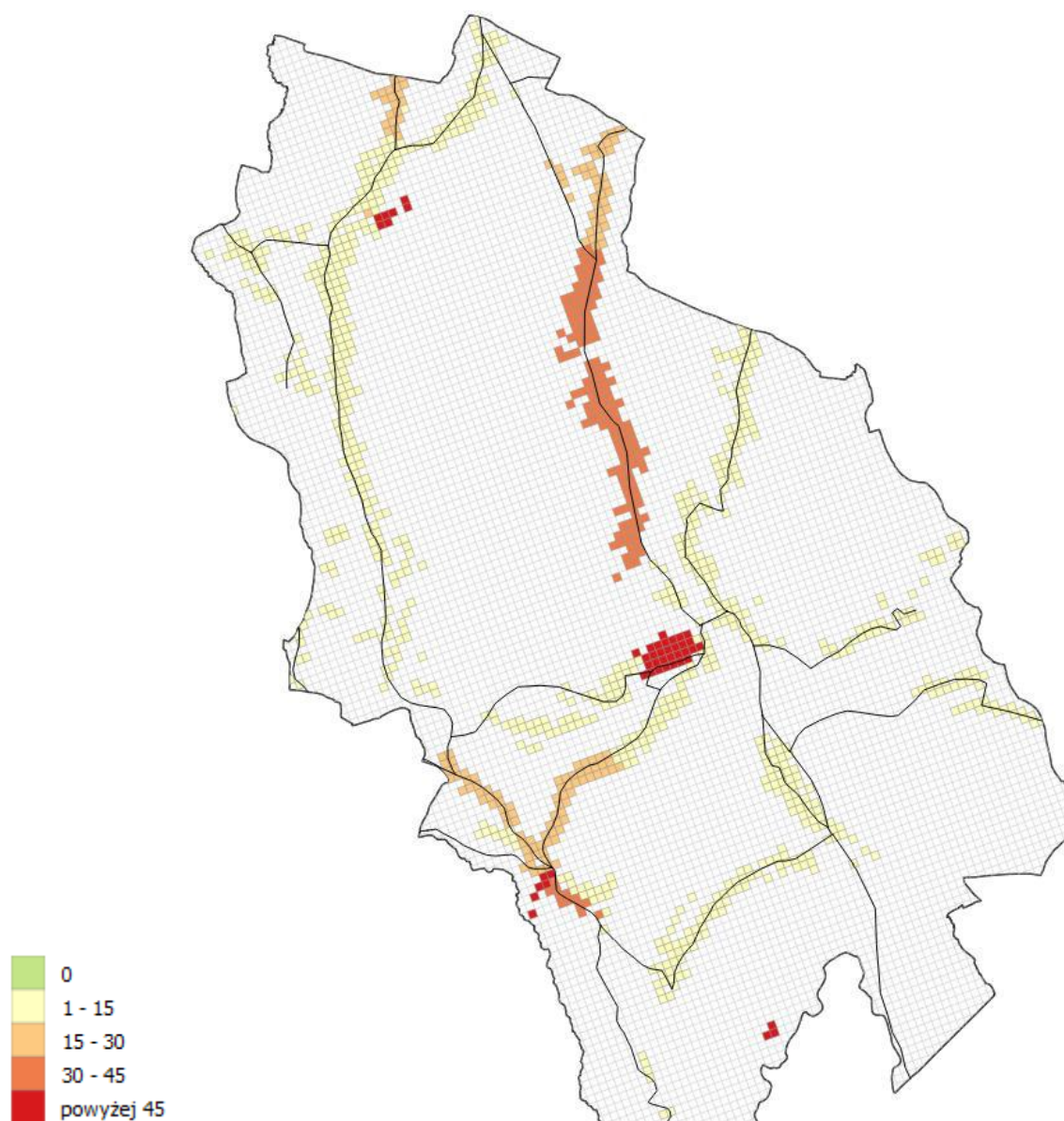
Najniższą frekwencję wyborczą odnotowano w północno – zachodniej części gminy – rejon sołectw Leśnica i Groń, a także w sołectwach Czarna Góra i Białka Tatrzańska, podobnie niski stopień aktywności wyborców odnotowano na terenie sołectwa Brzegi.

Istotnym wskaźnikiem warunkującym jakość życia lokalnej społeczności jest liczba przestępstw i wykroczeń, bowiem przekłada się ona na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców.

Jeśli jest ono na niskim poziomie może powodować poczucie dyskomfortu psychicznego wśród mieszkańców, prowadzić do dezintegracji społeczności lokalnych, powodując rezygnację z przebywania w przestrzeniach publicznych. Największa koncentracja przestępstw i wykroczeń na terenie gminy odnotowana została:

- w rejonie DK49, szczególnie na odcinku od mostu na rzece Białce w kierunku do Białki tatrzańskiej,
- na południe od drogi wojewódzkiej 960 – ulica Długa – na odcinku między zjazdem z DK49, a Bukowina Tatrzańska,
- w północnej części Gminy w okolicy Sołectwa Leśnica – na południe od ulicy Polnej,
- na południe od skrzyżowania dróg wojewódzkich 960 i 961,
- w południowej części sołectwa Brzegi – prze granicy polsko – słowackiej.

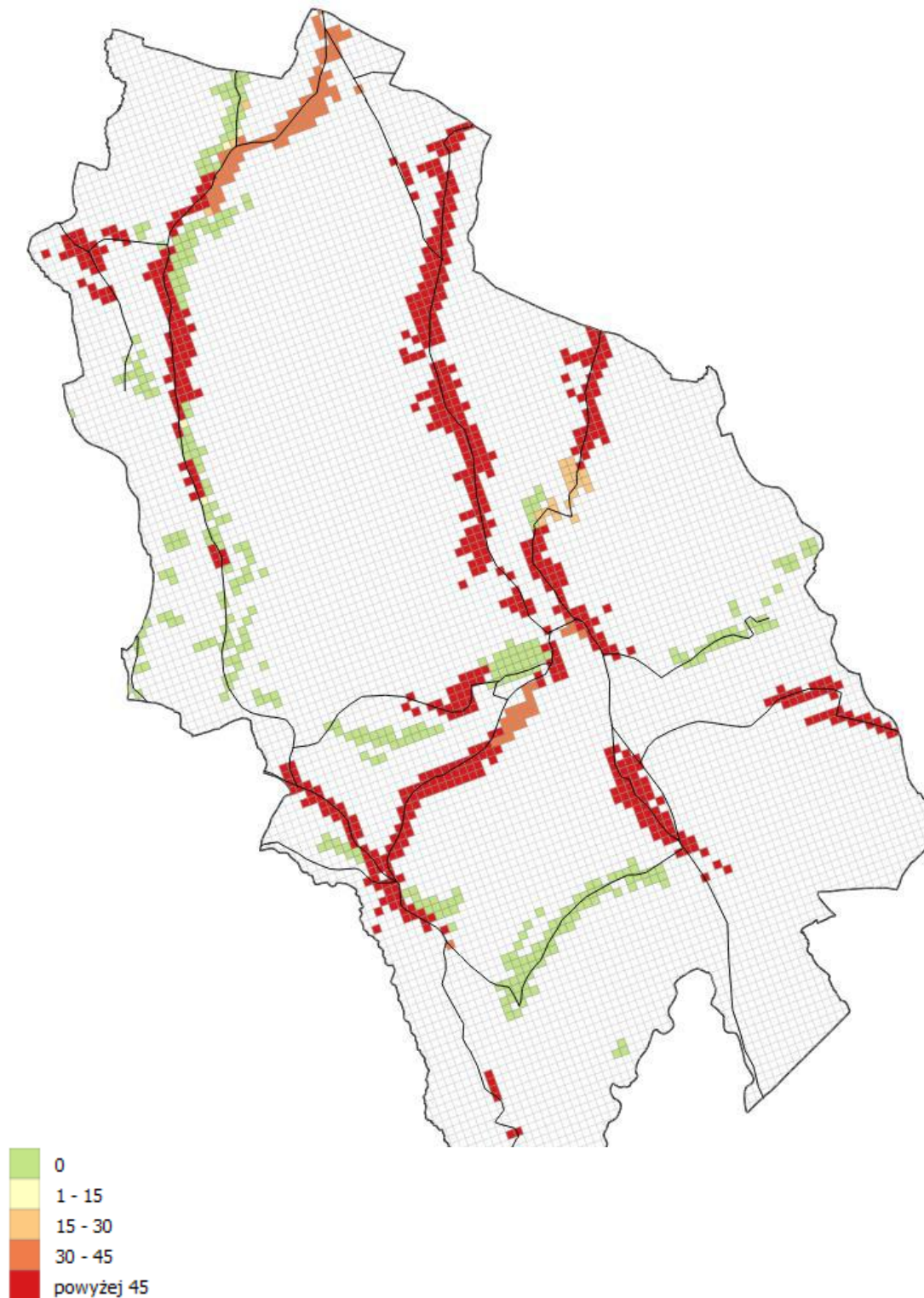
Rysunek 10. Liczba przestępstw w przeliczeniu na 1000 gminy Bukowina Tatrzańska

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Bukowina Tatrzańska

Przestrzenny rozkład wykroczeń na 1 tys. mieszkańców w gminie Bukowina Tatrzańska w dużej mierze obejmuje wykroczenia w ruchu drogowym, co sprawia, że najwyższe wartości tego wskaźnika koncentrują się wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych przebiegających przez teren gminy: w szczególności wzdłuż drogi krajowej 49, dróg wojewódzkich 960 i 961, a także dróg wewnątrz gminnych łączących poszczególne sołectwa.

Rysunek 11. Liczba wykroczeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w Gminie Bukowina Tatrzańska

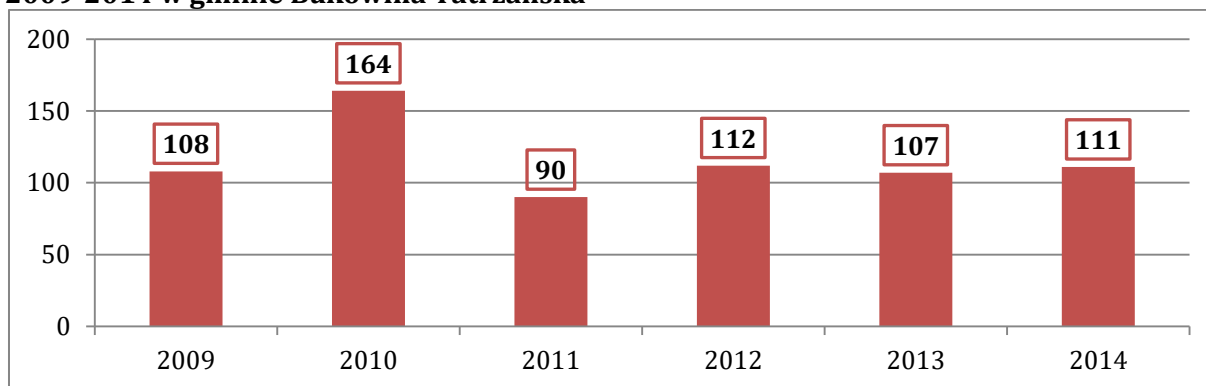
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Bukowina Tatrzańska

ZIDENTYFIKOWANE PROBLEMY	ZIDENTYFIKOWANE POTENCJAŁY
<ul style="list-style-type: none"> - Utrzymujący się odsetek beneficjentów pomocy społecznej; - Obciążenie budżetu gminy wydatkami na pomoc społeczną - Ubóstwo jako główny powód udzielania pomocy społecznej; - Dynamicznie rosnąca skala udzielania pomocy społecznej z powodu wielodzietności - Przeciętny poziom kapitału społecznego (mierzony aktywnością mieszkańców w organizacjach pozarządowych czy frekwencją wyborczą); - Rosnąca liczba osób bezrobotnych na terenie gminy; - Wysoki poziom bezrobocia wśród osób młodych (24-34 lata); - Rosnący poziom bezrobocia wśród osób powyżej 55 r. ż.; - Wysoki i wciąż rosnący odsetek bezrobotnych z wykształceniem zawodowym; - Dynamicznie rosnący poziom bezrobocia wśród osób długotrwale bezrobotnych; - Spadająca liczba uczniów z terenu gminy w szkołach podstawowych oraz gimnazjach. - Średni wyniki egzaminów po szkole podstawowej niższy od średniej dla powiatu i województwa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Rosnąca liczba oraz aktywność organizacji pozarządowych; - Stały poziom wskaźnika nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą; - Wysoki potencjał gminy w zakresie rozwoju przedsiębiorczości.

STAN LOKALNEJ GOSPODARKI I PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

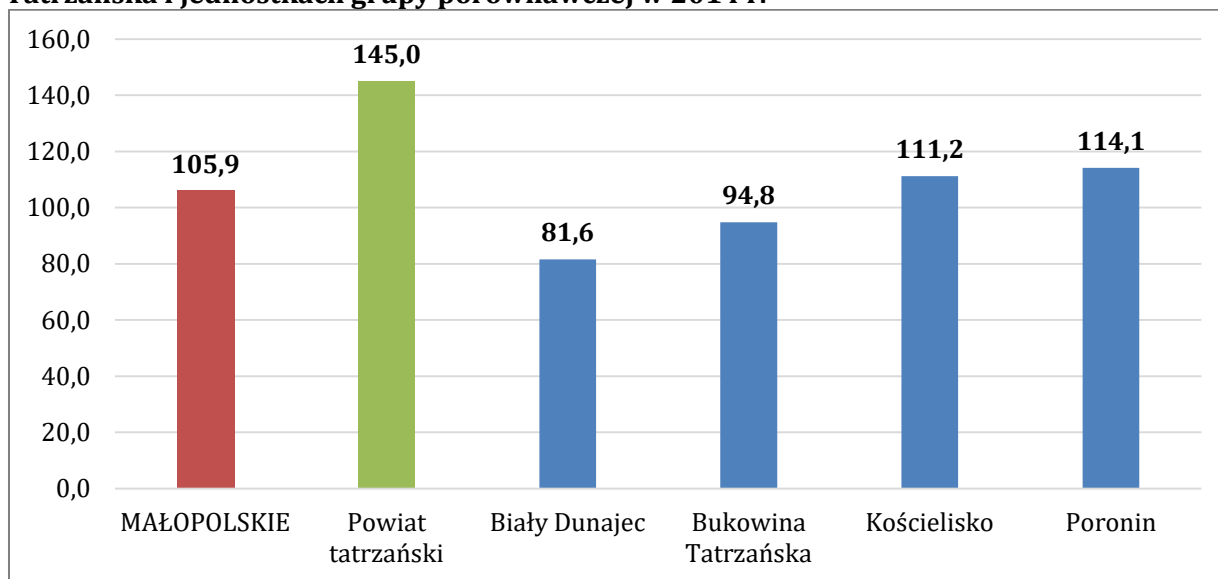
Według stanu na koniec grudnia 2014 roku, na terenie gminy Bukowina Tatrzańska na 10 tys. mieszkańców przypadało 95 podmiotów gospodarczych. W stosunku do roku bazowego (2009), liczba ta zwiększyła się o 8 podmiotów (co stanowi jednak zdecydowanie słabszy wynik niż średnia wojewódzka (105 podmiotów/ 10 tys. mieszkańców), a także średnia powiatowa (145 podmiotów/10 tys. mieszkańców)).

Wykres 25. Liczba podmiotów gospodarczych nowo zarejestrowanych w REGON w latach 2009-2014 w gminie Bukowina Tatrzańska

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

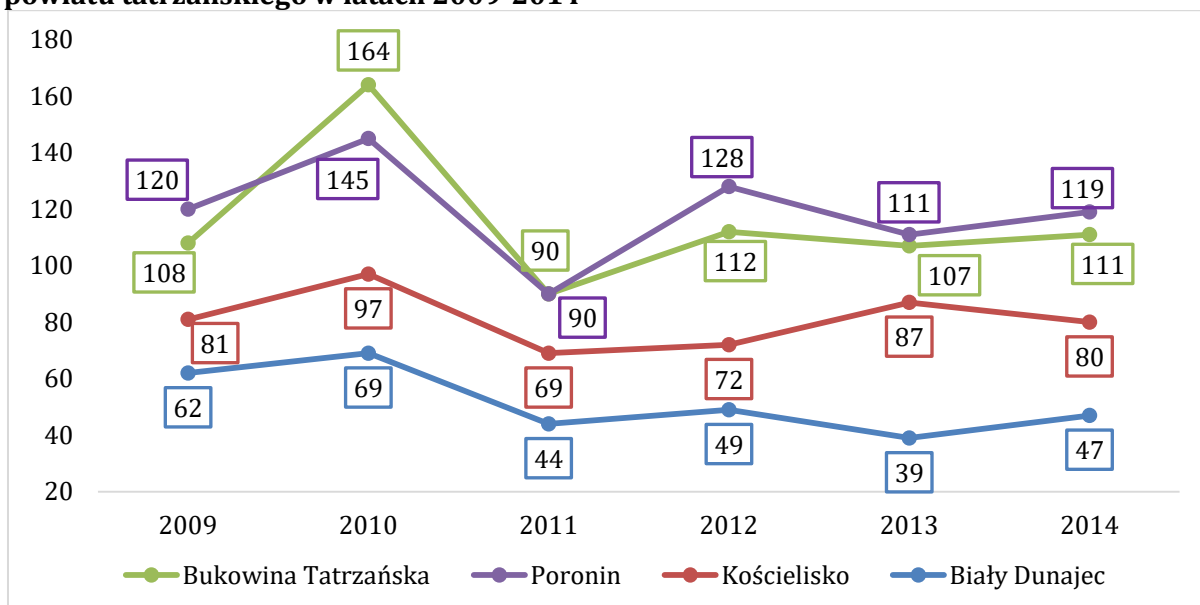
Wykres 26. Liczba podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców w gminie Bukowina Tatrzańska i jednostkach grupy porównawczej w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Gmina Bukowina Tatrzańska odznacza się na tle pozostałych gmin powiatu wysoką liczbą nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym (osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą). Szczególna aktywność w tym względzie zaistniała w 2010 roku, kiedy to zarejestrowano 164 podmioty, potem jednak nastąpił gwałtowny spadek i w 2011 powstało już zaledwie 90 nowych firm. Od tego czasu wynik utrzymuje się na stałym poziomie, nieznacznie przekraczając 100.

Wykres 27. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w sektorze prywatnym - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w gminach wiejskich powiatu tatrzańskiego w latach 2009-2014

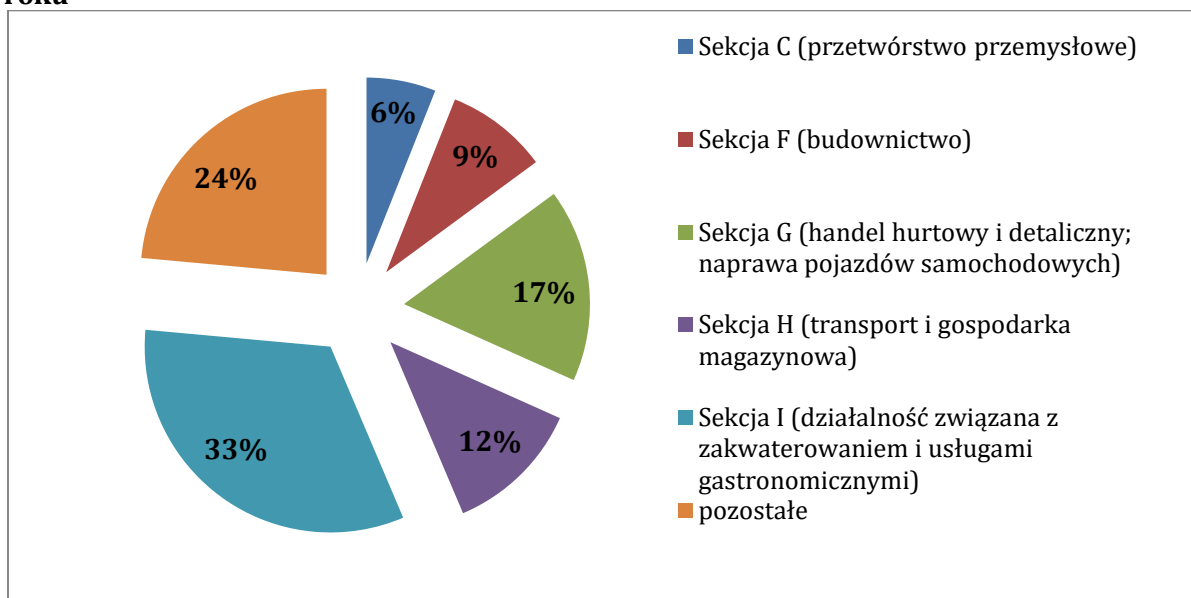
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Biorąc pod uwagę Polską Klasyfikację Działalności, najwięcej podmiotów gospodarczych w gminie Bukowina Tatrzańska w 2014 roku funkcjonowało w następujących sekcjach:

- sekcja I – działalność związana z zakwaterowaniem usługami gastronomicznymi;
- sekcja G - handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle;
- sekcja H – transport i gospodarka magazynowa.

Podział ten potwierdza turystyczny charakter gminy wynikający z jej umiejscowienia i naturalnych zasobów. Stosunkowo duży odsetek aktywności zaliczanych do Sekcji C może wynikać z niedużej odległości do granicy kraju, a co za tym idzie wysokiego poziomu przepustowości dróg.

Wykres 28. Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD w gminie Bukowina Tatrzańska w 2014 roku

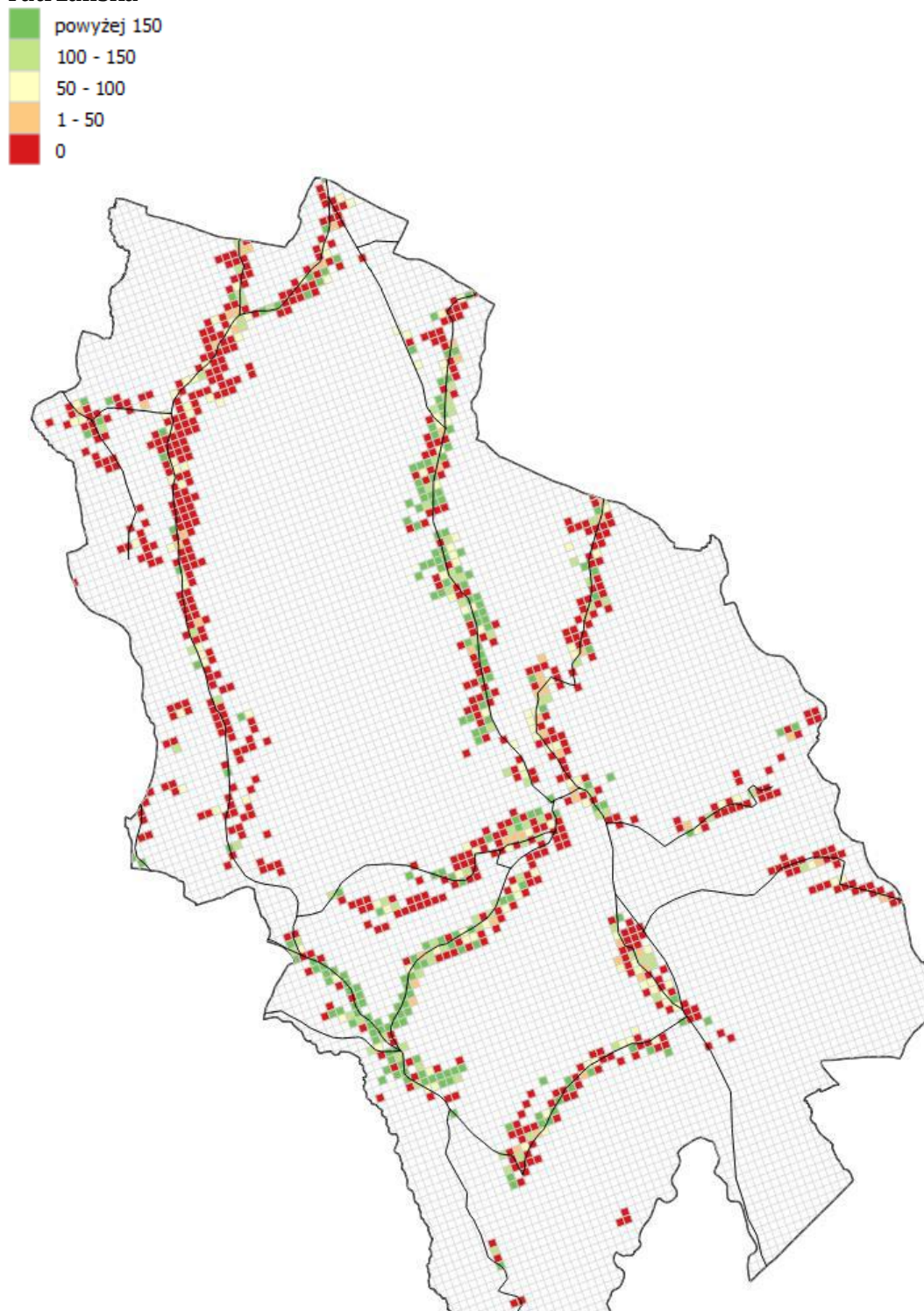

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Analiza przestrzenna ilości firm w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wykazała duże zróżnicowanie wskaźnika. Najmniejsza ilość firm zarejestrowana jest w północno – zachodniej części gminy – w sołectwach Leśnica i Groń. Relatywnie niski wskaźnik ilości przedsiębiorstw cechuje jednak stosunkowo cała gminę.

Rysunek 12. Liczba firm w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w gminie Bukowina Tatrzańska

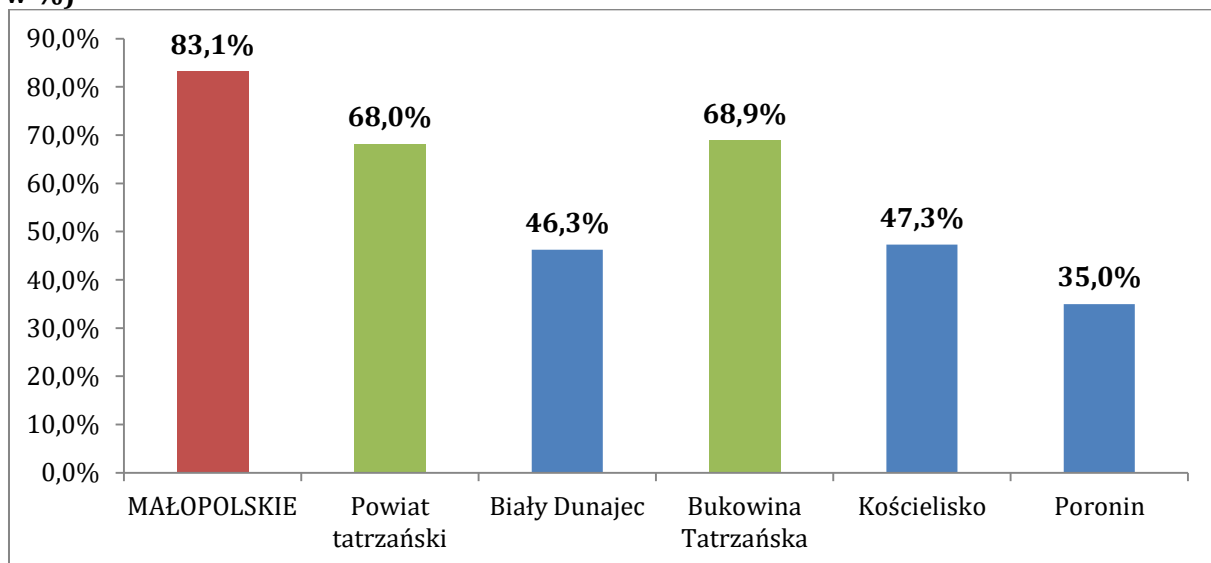
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Bukowina Tatrzańska

ZIDENTYFIKOWANE PROBLEMY	ZIDENTYFIKOWANE POTENCJAŁY
	<ul style="list-style-type: none"><li data-bbox="826 248 1374 421">– Stały poziom wskaźnika nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą; <li data-bbox="826 421 1374 483">– Wysoki potencjał gminy w zakresie rozwoju przedsiębiorczości.

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA ORAZ DOSTĘPNOŚĆ USŁUG PUBLICZNYCH

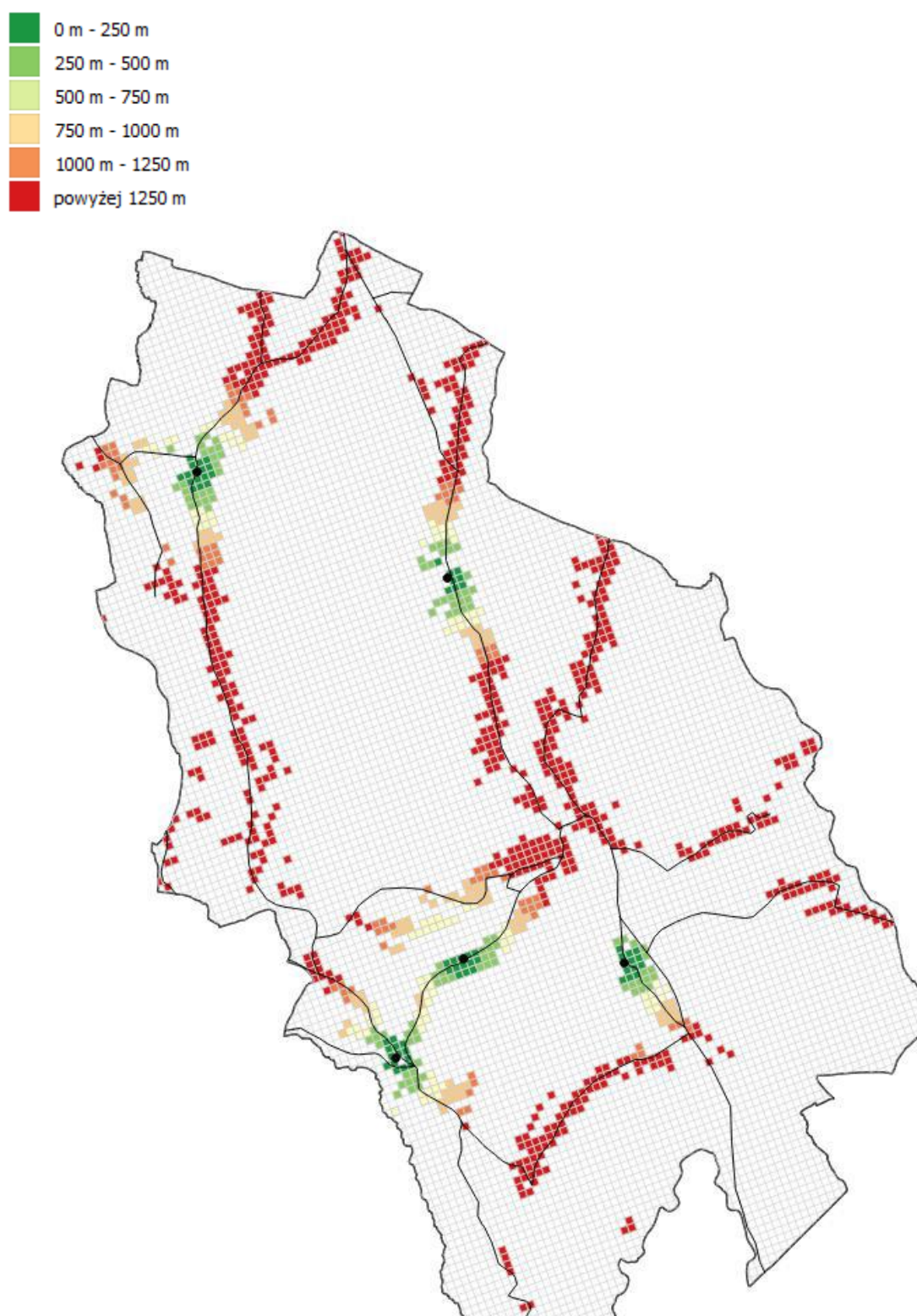
Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej gminy Bukowina Tatrzańska dokonana została w oparciu o wskaźniki związane z jakością i dostępnością podstawowych usług publicznych oraz terenów publicznych. Obejmuje ona w szczególności dane dotyczące: kultury, infrastruktury rekreacyjnej i sportowej, a także obsługi komunikacyjnej. W obszarze kultury przeprowadzono analizę dostępności i jakości usług świadczonych przez domy, ośrodki kultury, kluby oraz świetlice. Z kolei w ramach obsługi komunikacyjnej analizie poddano poziom dostępności do przystanków komunikacyjnych.

Wykres 29. Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w gminie Bukowina Tatrzańska i jednostkach grupy porównawczej w 2014 roku (dane w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Rysunek 13. Średnia odległość od przedszkola na terenie gminy Bukowina Tatrzańska

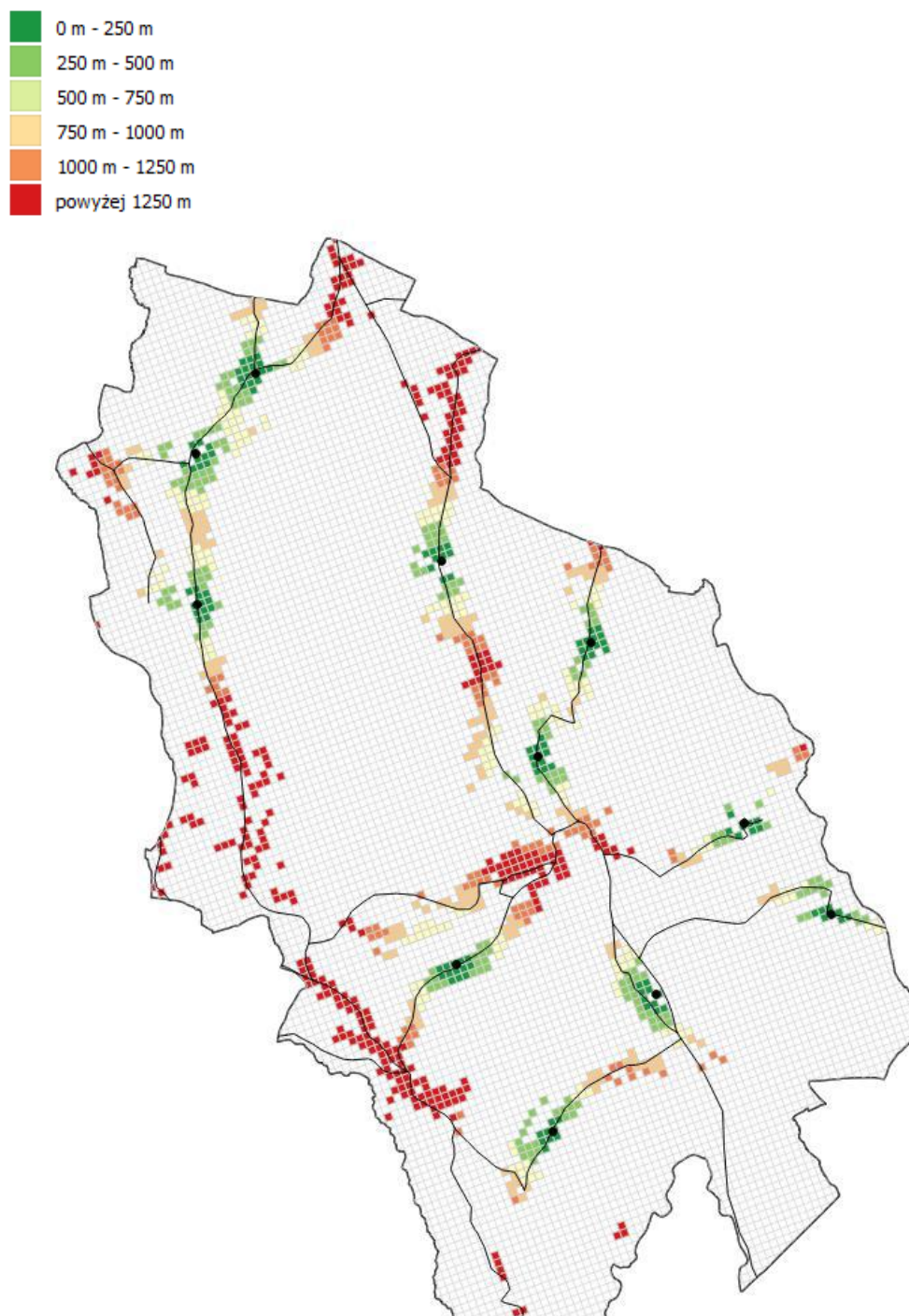

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Bukowina Tatrzańska

Na terenie gminy Bukowina Tatrzańska znajduje się jedynie pięć placówek przedszkolnych, co powoduje bardzo duże odległości jakie mieszkańcy muszą pokonywać odwożąc lub odprowadzając dzieci do przedszkoli. Największe odległości mają do pokonania mieszkańcy sołectw: Leśnica, Groń, Rzepiska, Jurgów i Brzegi.

Nieco lepiej prezentuje się rozkład przestrzenny wskaźnika przedstawiającego dostępność szkół podstawowych. Nadal jednak w trudnej sytuacji znajdują się dzieci z rejonów środkowo – zachodniej i południowo – zachodniej części gminy szczególnie na jej obrzeżach oraz uczęszczający do szkoły podstawowej mieszkańcy północno – wschodniego pogranicza, gdzie odległości do placówek oświatowych są największe.

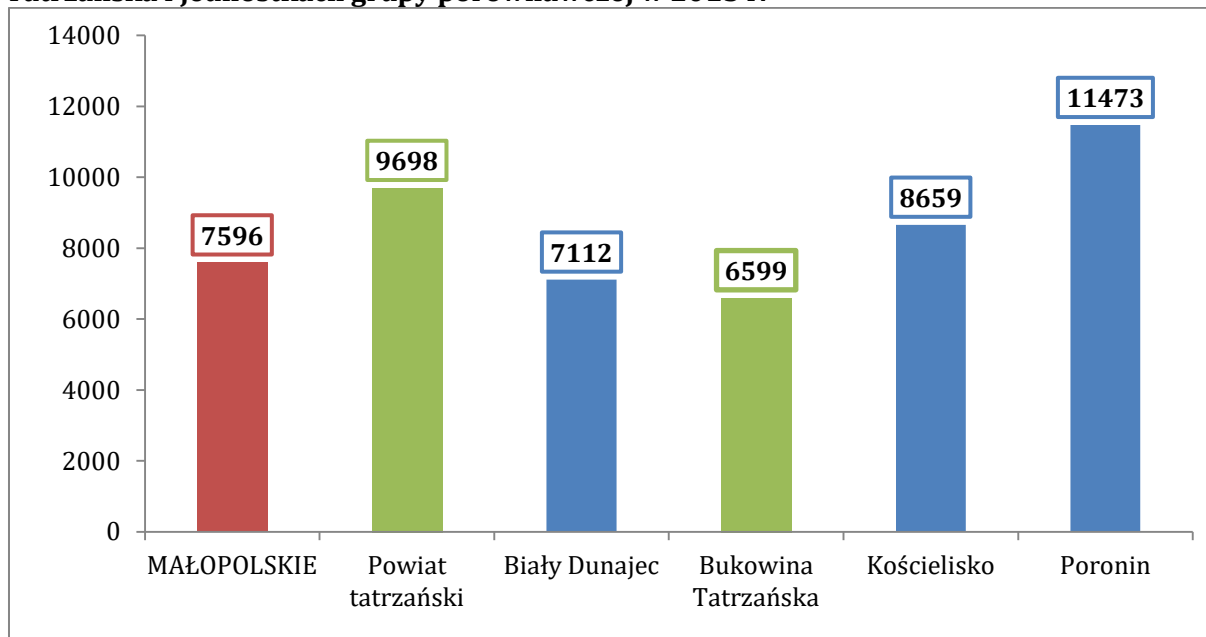
Rysunek 14 Średnia odległość do najbliższej szkoły podstawowej na terenie gminy Bukowina Tatrzańska

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Bukowina Tatrzańska

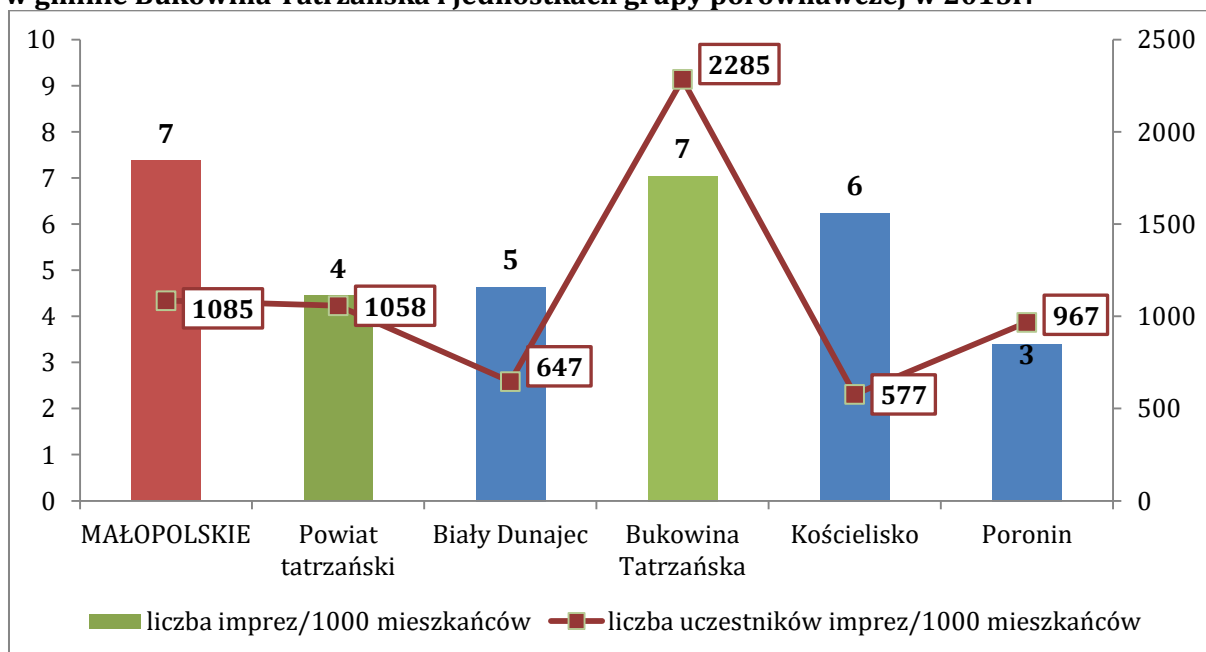
O dostępności kultury w skali lokalnej decyduje m.in. ilość instytucji kultury (definiowane na potrzeby analizy jako domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice) oraz liczba mieszkańców przypadająca na 1 placówkę. Na jedną publiczną instytucję kultury w gminie Bukowina Tatrzańska w 2015 roku przypadało 6599 mieszkańców, podczas gdy średnio w powiecie było to 9698 osób, a w Małopolsce 7596 osób. Gmina wypada zatem niezbyt korzystnie na tle powiatu oraz jeszcze słabiej na tle województwa, jak również pozostałych gmin wiejskich powiatu tatrzańskiego. Dane dotyczące uczestników imprez w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców dają gminie Bukowina Tatrzańska relatywnie wysoką lokatę wśród gmin wiejskich powiatu tatrzańskiego.

Wykres 30. Liczba mieszkańców przypadająca na 1 instytucję kultury w gminie Bukowina Tatrzańska i jednostkach grupy porównawczej w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wykres 31. Liczba imprez oraz liczba uczestników imprez na 1000 mieszkańców w gminie Bukowina Tatrzańska i jednostkach grupy porównawczej w 2015r.

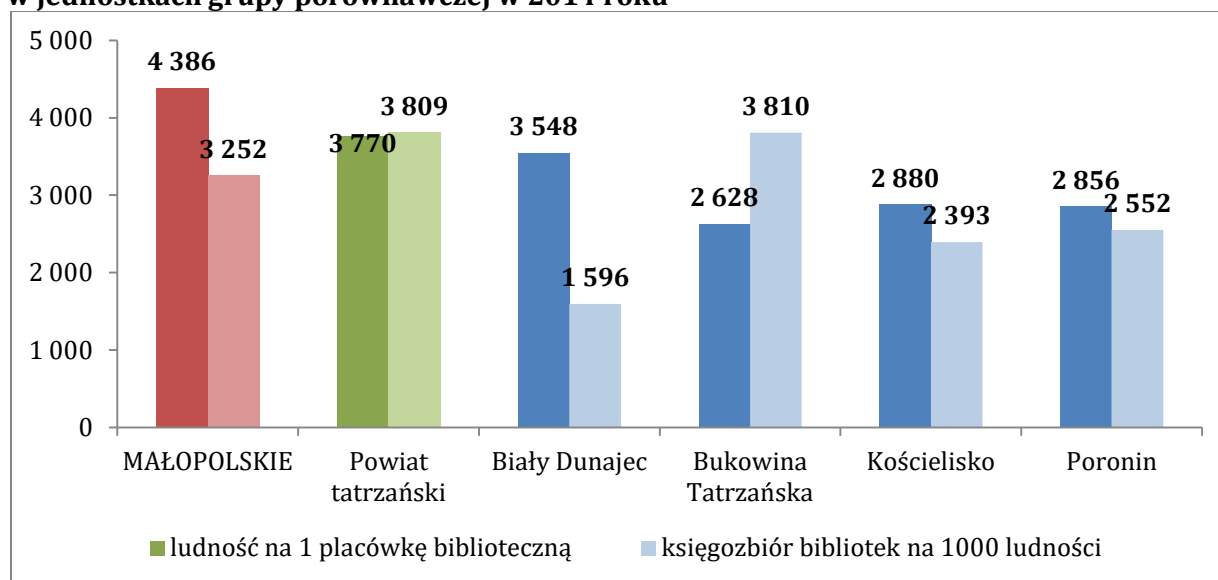

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W 2014 roku w gminie Bukowina Tatrzańska odnotowano najwyższy wśród gmin z grupy porównawczej wskaźnik dotyczący księgozbioru bibliotek w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Utrzymuje się on na poziomie wskaźnika wojewódzkiego i jest nieznacznie wyższy niż średnia dla powiatu tatrzańskiego.

Jednocześnie na 1 placówkę biblioteczną w gminie Bukowina Tatrzańska w 2014 roku przypadało 2 628 osób, co jest wskaźnikiem zdecydowanie lepszym niż wskaźnik dla województwa oraz powiatu.

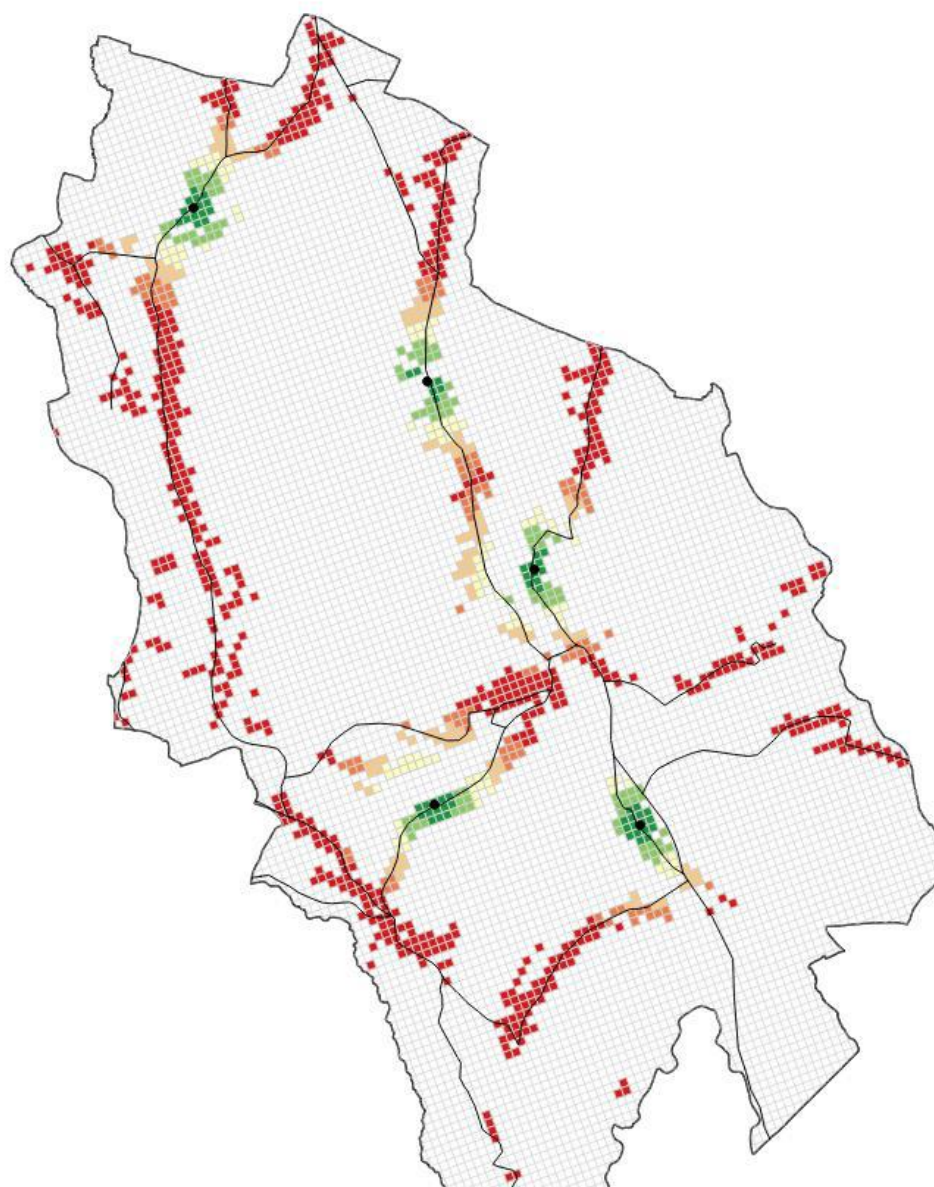
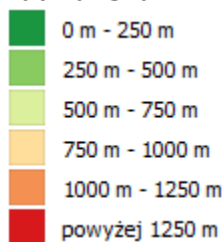
Wykres 32. Księgozbiór bibliotek oraz czytelnicy bibliotek na 1000 ludności w jednostkach grupy porównawczej w 2014 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Dostęp do placówek takich jak biblioteki i świetlice znacząco wpływa na zintegrowanie lokalnej społeczności. Świetlice, szczególnie na obszarach wiejskich, stanowią bowiem najczęstsze miejsce spotkań mieszkańców i często jedyne instytucje zapewniające ofertę kulturalną na terenie gminy. Analiza przestrzenna wskaźnika wskazuje na duże odległości jakie mieszkańcy szczególnie z rejonów przygranicznych gminy mają do pokonania, aby z oferty tych placówek skorzystać. Największe natężenie wskaźnika odnotowano na obszarze sołectw: Brzegi, Jurgów, Leśnica, Groń oraz Rzepiska.

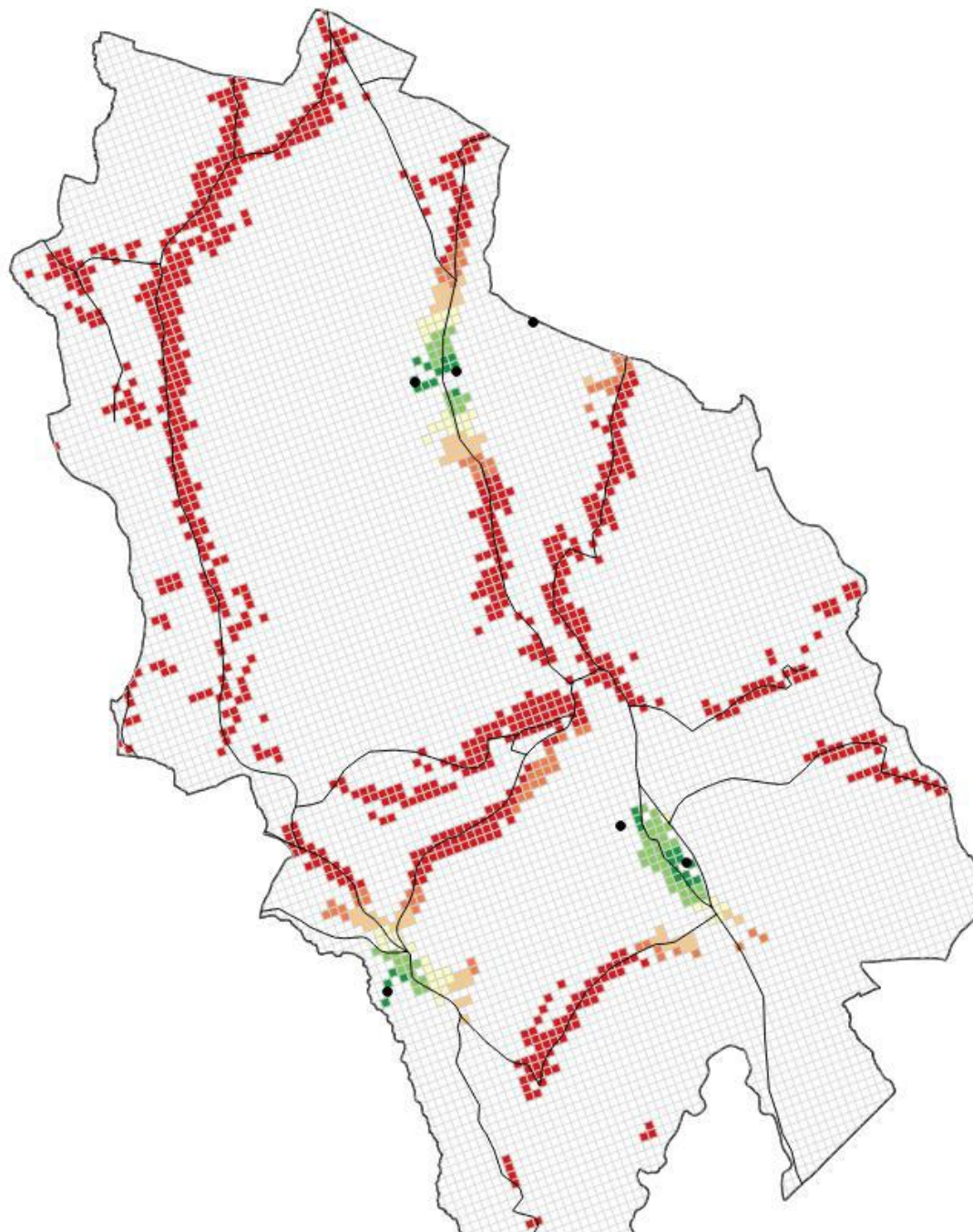
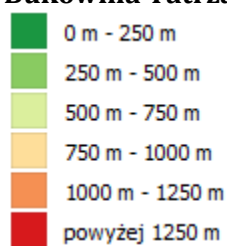
Rysunek 15. Średnia odległość do świetlic i bibliotek na terenie gminy Bukowina Tatrzańska

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Bukowina Tatrzańska

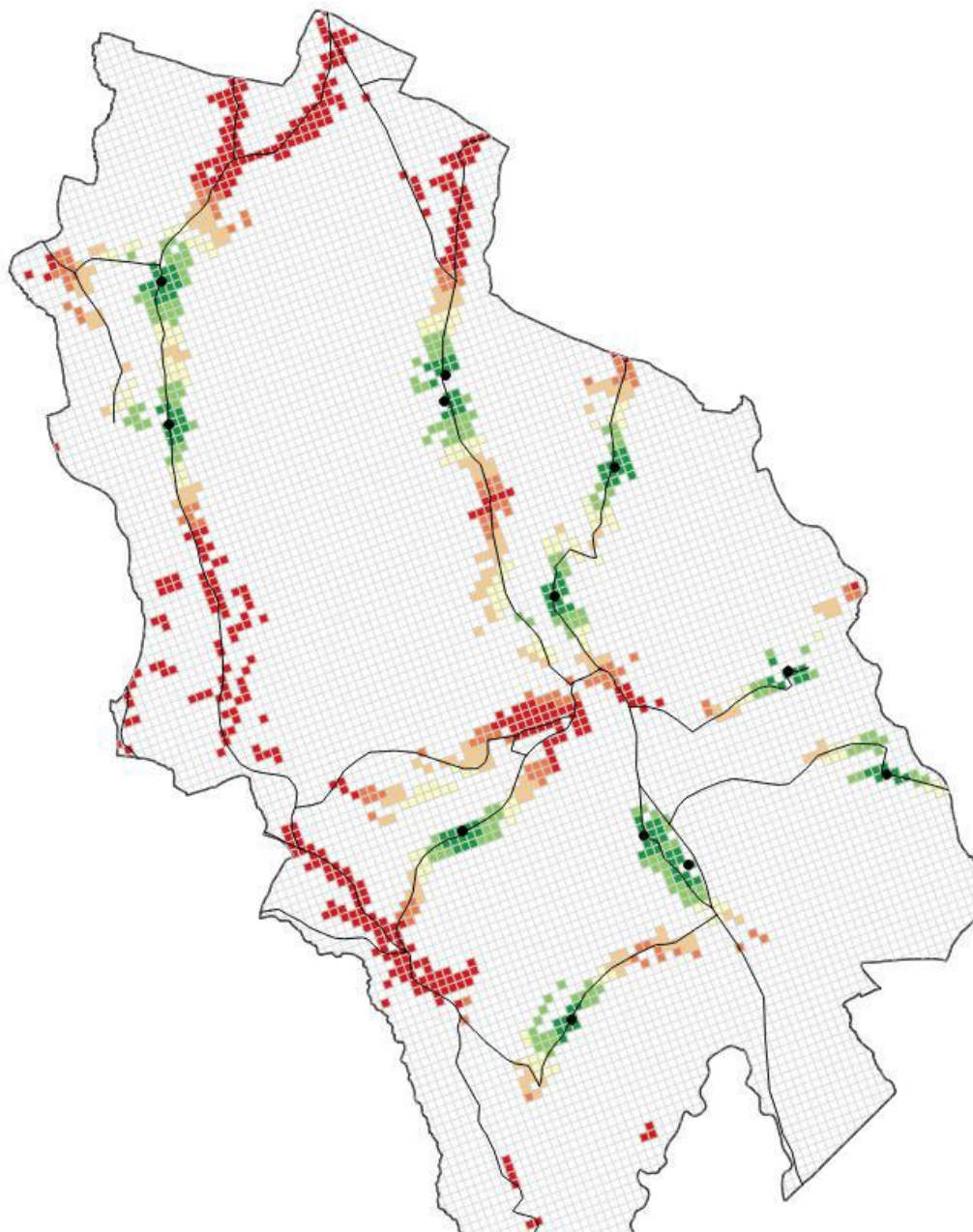
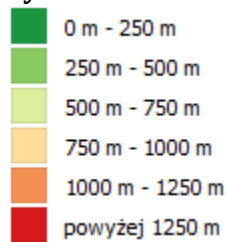

Rysunek 16. Średnia odległość do boiska sportowego / basenu na terenie gminy Bukowina Tatrzańska

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Bukowina Tatrzańska

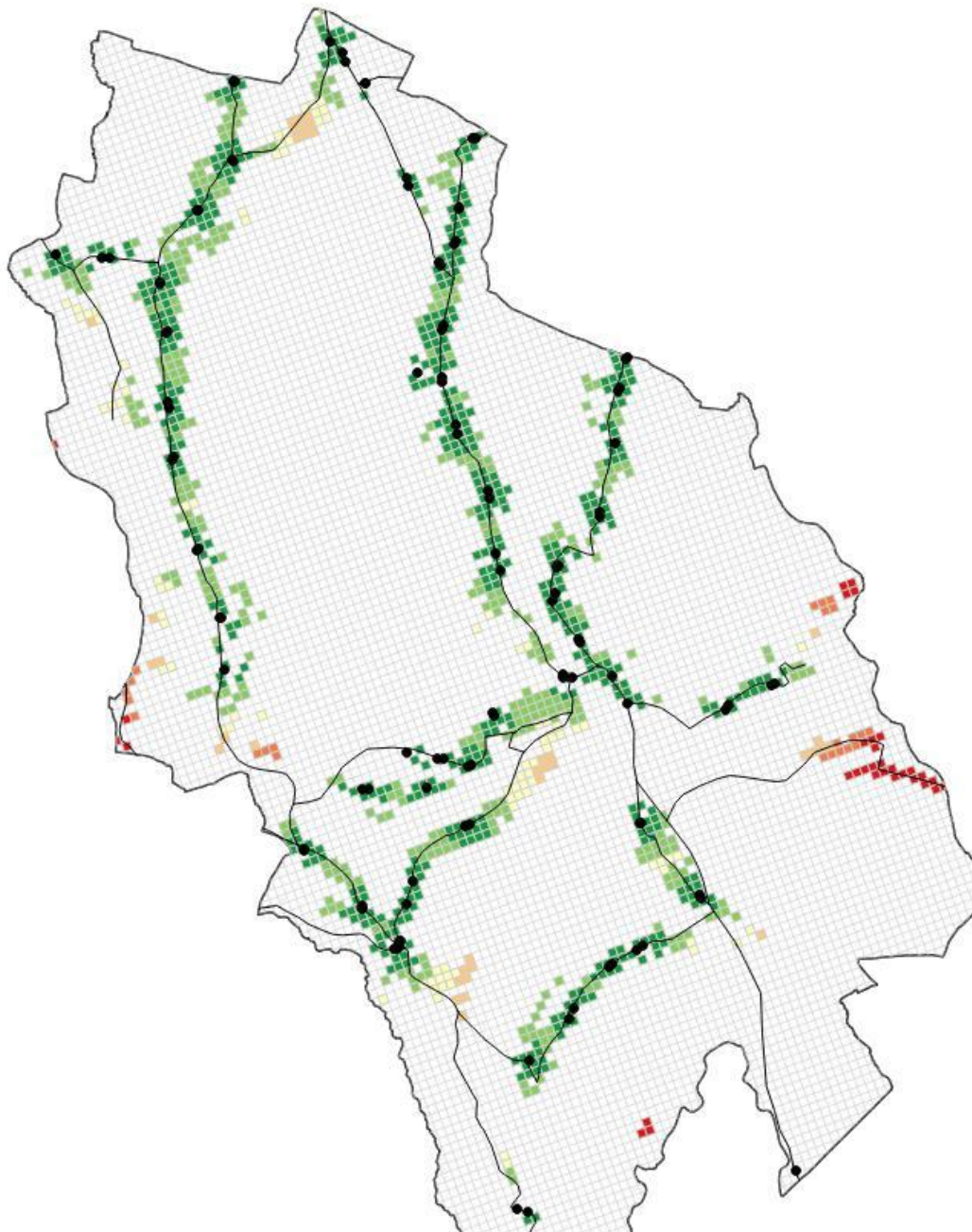
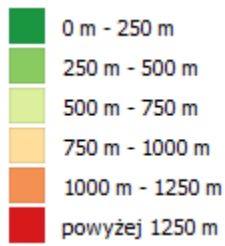
Analiza przestrzenna wskaźnika wykazała bardzo duże odległości do infrastruktury sportowej (basen, boisko sportowe) na terenie całej gminy. Odległości przekraczają 1250 m w całej północno - zachodniej i środkowej części gminy.

Rysunek 17. Średnia odległość do placów zabaw na terenie gminy Bukowina Tatrzańska

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Bukowina Tatrzańska

Znaczna część mieszkańców gminy musi pokonać duże odległości, aby spędzić czas z dziećmi na placu zabaw. Najtrudniejszy dostęp do tego rodzaju infrastruktury mają mieszkańcy północnej oraz środkowo-zachodniej części gminy.

Rysunek 18. Średnia odległość do najbliższego przystanku na terenie gminy Bukowina Tatrzańska

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Bukowina Tatrzańska

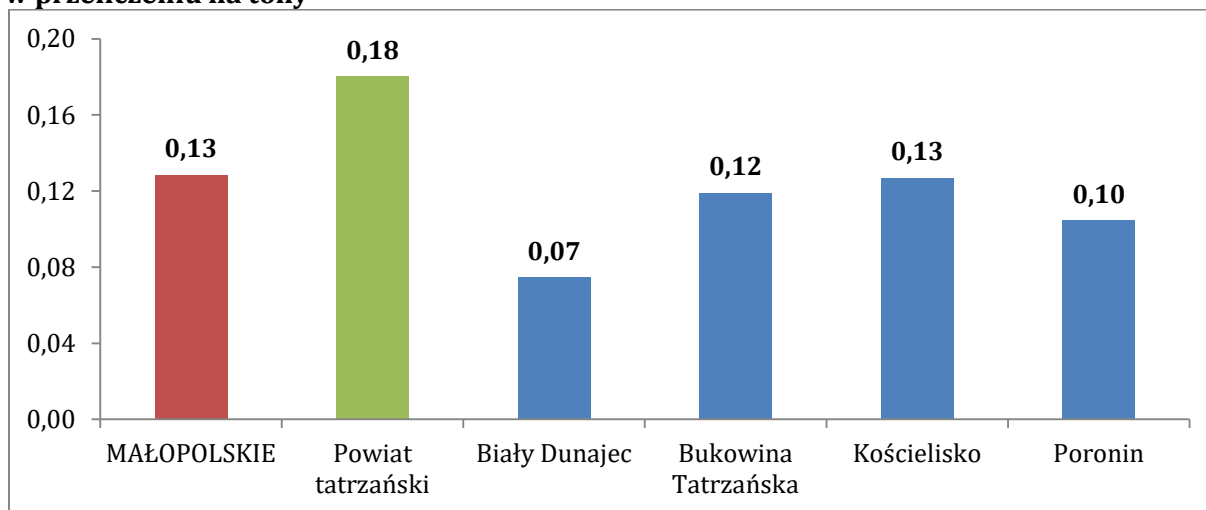
Gminę Bukowina Tatrzańska cechuje stosunkowo wysoki wskaźnik z zakresu obsługi komunikacyjnej - na zdecydowanej większości obszarów gminy odległość do najbliższego przystanku nie przekracza 250 m. W najtrudniejszej sytuacji znajdują się jedynie mieszkańcy środkowo - wschodniego pogranicza gminy.

ZIDENTYFIKOWANE PROBLEMY	ZIDENTYFIKOWANE POTENCJAŁY
<ul style="list-style-type: none"> - Słaby dostęp do infrastruktury sportowo – rekreacyjnej; - Słaby dostęp placówek oświatowych na terenie gminy; - Niska dostępność infrastruktury czasu wolnego - place zabaw; - Słaba dostępność placówek kultury.	<ul style="list-style-type: none"> - Wysoki poziom czytelnictwa i wskaźniki biblioteczne na dobrym poziomie; - Zaplecze placówek bibliotecznych (wyrażające się w liczbie ludności przypadających na jeden obiekt); - Zasoby materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego; - Utrzymujący się na stałym poziomie wskaźnik liczby uczniów w szkołach gimnazjalnych i podstawowych.

STAN I JAKOŚĆ ŚRODOWISKA W GMINIE BUKOWINA TATRZAŃSKA

Gmina Bukowina Tatrzańska położona jest u stóp Tatr, a $\frac{1}{3}$ jej powierzchni zajmuje Tatrzański Park Narodowy. Gmina łączy w sobie etnograficzne rejony Podhala i Spisza. Bogactwo kulturowe tych dwóch krain, pielęgnowane i przekazywane z pokolenia na pokolenie, stanowi ogromny zasób i potencjał gminy. Gmina położona jest na licznych wierchach dzielonych jarami – taka rzeźba terenu pozwala cieszyć się krajobrazem Tatr z wielu miejsc w gminie.

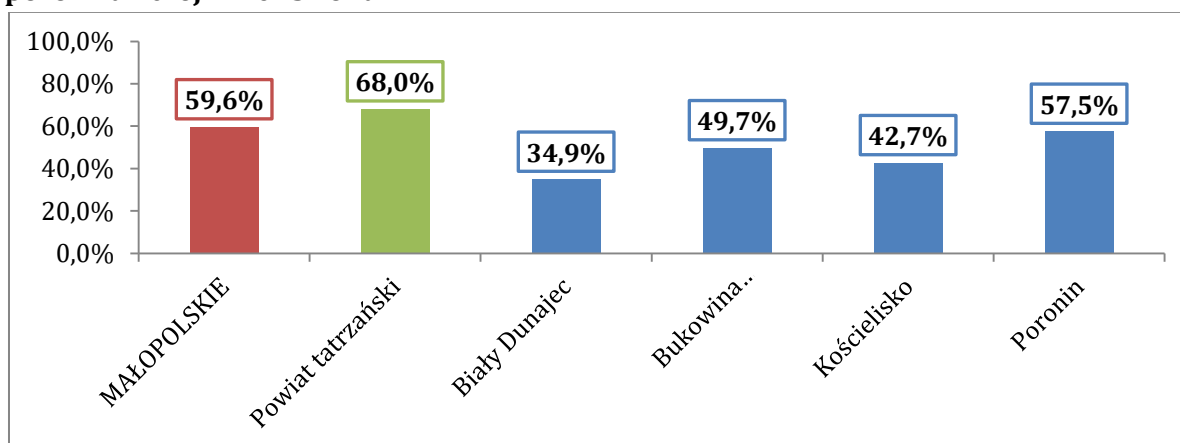
Wykres 33. Odpady z gospodarstw domowych przypadające na jednego mieszkańca w przeliczeniu na tony

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Gminę cechuje stosunkowo niski odsetek osób korzystających z oczyszczalni ścieków (49,7%) w porównaniu do Powiatu Tatrzańskiego (68,0%) i Małopolski (59,6%).

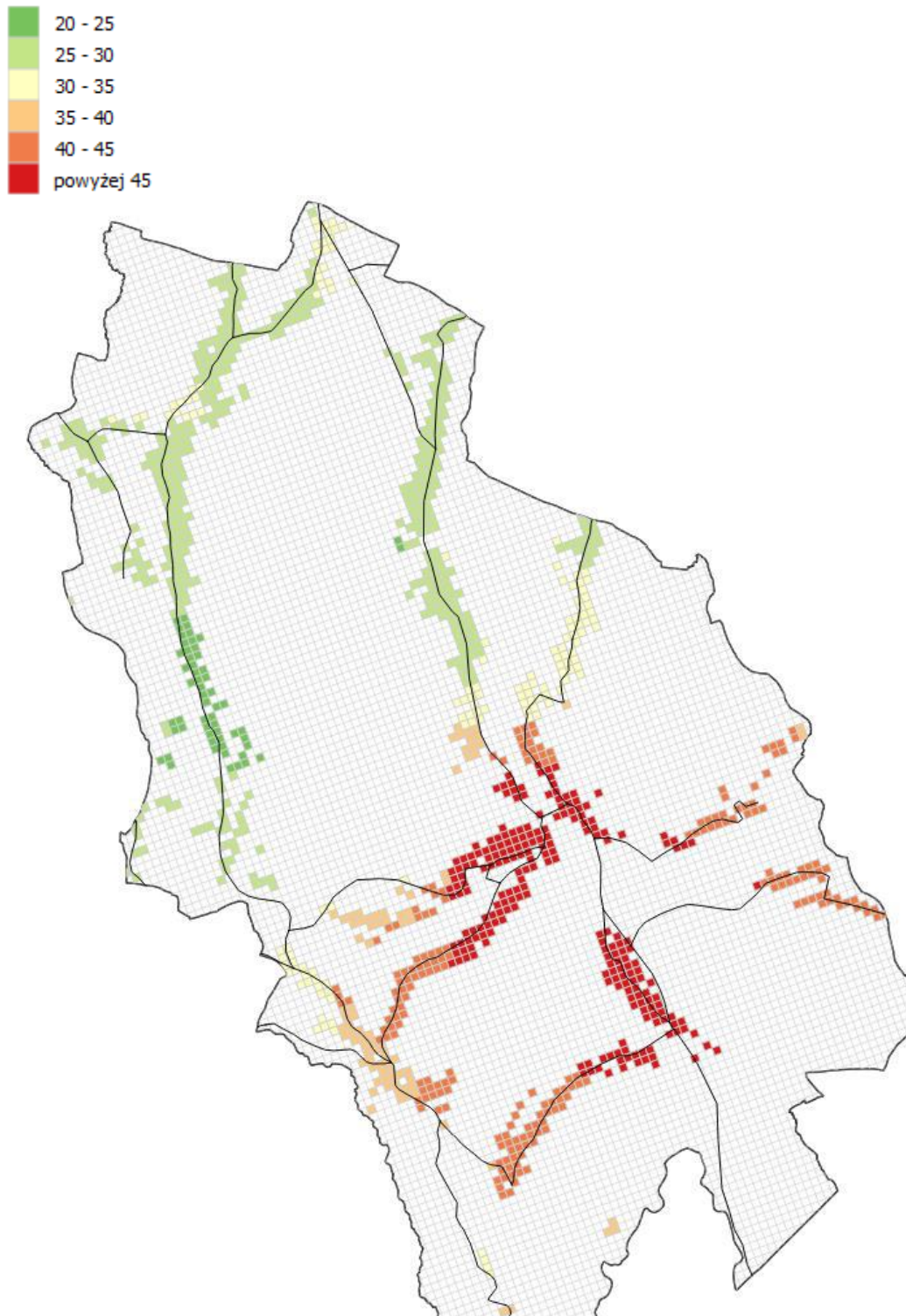
Wykres 34. Odsetek ludności korzystający z oczyszczalni ścieków w jednostkach grupy porównawczej w 2013 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

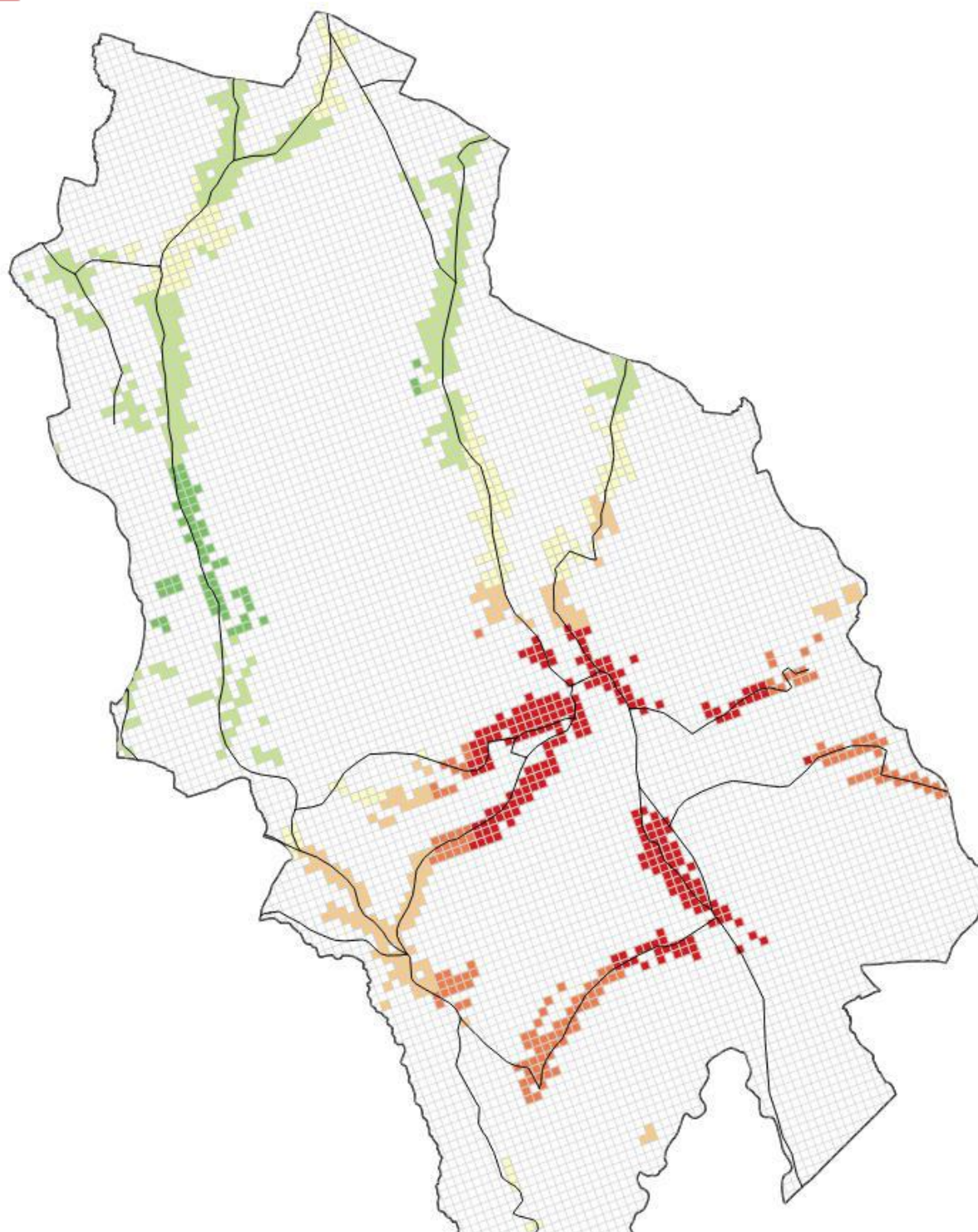
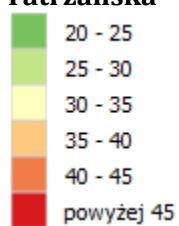
Niezwykle istotnym problemem, mającym bezpośrednie przełożenie na jakość życia mieszkańców gminy Bukowina Tatrzańska jest zanieczyszczenie powietrza. Najwyższy poziom zanieczyszczenia pyłami PM10 – M1 i PM10 – M2 odnotowano w centralnej części gminy, szczególnie na terenie sołectw: Bukowina Tatrzańska, Brzegi, Czarna Góra. Wyjątkowe natężenie odnotowano w okolicach dużych węzłów komunikacyjnych (skrzyżowania dróg DK49 i dróg wojewódzkich 960 i 961).

Rysunek 19. Poziom zanieczyszczenia pyłem PM10 – M1 na terenie gminy Bukowina Tatrzańska

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Bukowina Tatrzańska

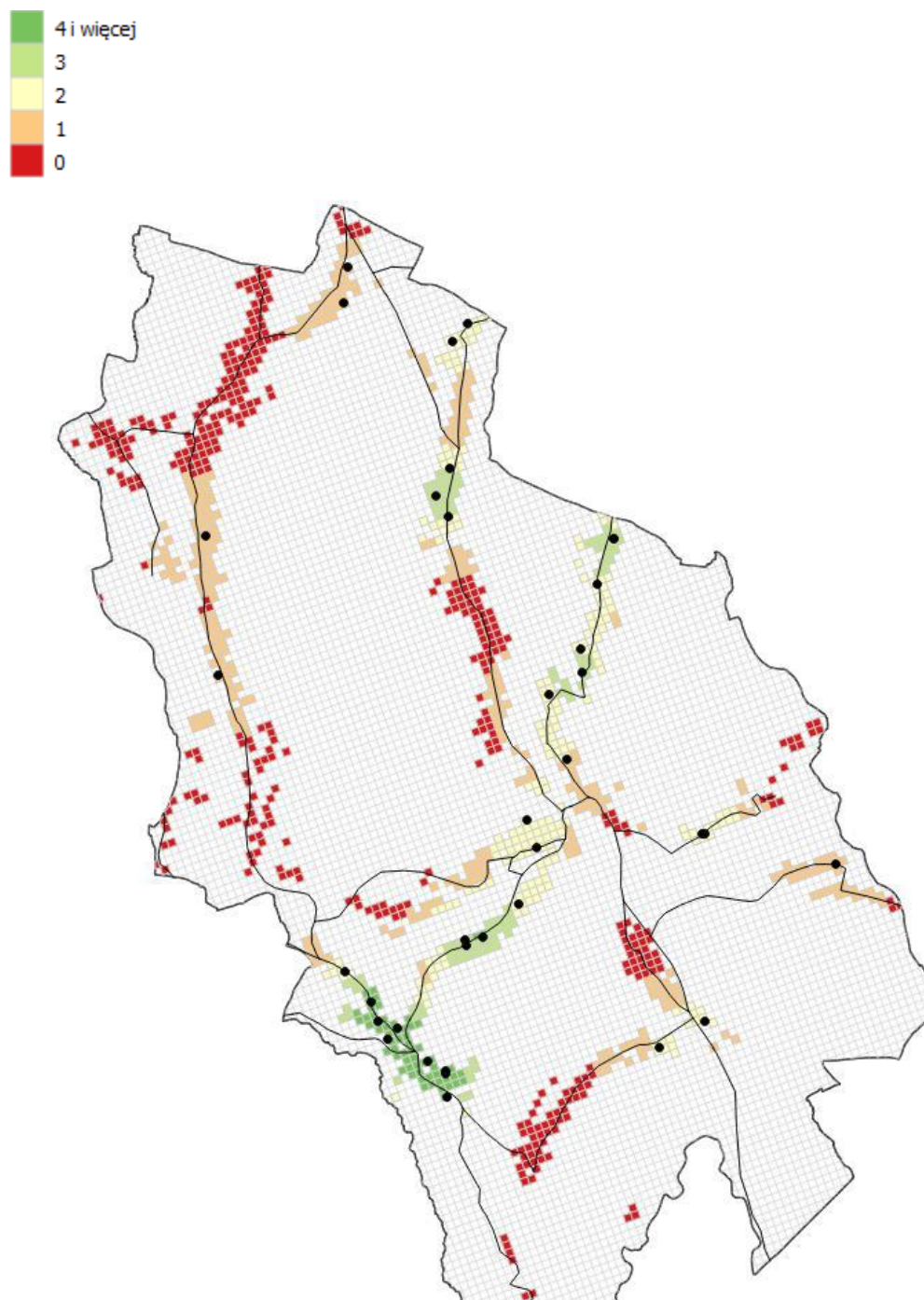
Rysunek 20. Poziom zanieczyszczenia pyłem PM10 - M2 na terenie gminy Bukowina Tatrzańska

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Bukowina Tatrzańska

Zastosowanie bioenergii jest rozwiązaniem będącym jednym z najczęściej stosowanych w rozwiązywaniu problemu zanieczyszczenia środowiska naturalnego. Instalacje solarne zlokalizowane na terenie gminy Bukowina Tatrzańska najczęściej znajdują zastosowanie w podgrzewaniu wody użytkowej. Poprawne użytkowanie systemu pozwala zaoszczędzić rocznie nawet do 60 % energii jakie zużywa średnio gospodarstwo domowe. Analizy przestrzenne wskaźnika wykazują, że najmniejsza liczba tego typu instalacji znajduje się w południowo – zachodniej części gminy, na terenie sołectw: Leśnica i Groń. Podobnie niewielka ilość instalacji jest zlokalizowana na obszarze Białki Tatrzańskiej, Brzegów, Jurgowa i Rzepisk.

Rysunek 21 Gęstość instalacji solarnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Bukowina Tatrzańska

ZIDENTYFIKOWANE PROBLEMY	ZIDENTYFIKOWANE POTENCJAŁY
<ul style="list-style-type: none"> – Wciąż niedostateczny dostęp do oczyszczalni ścieków; – Braki w zakresie infrastruktury ochrony środowiska, wpływające negatywnie na jakość życia mieszkańców; – Niewystarczająca świadomość ekologiczna mieszkańców gminy i związane z tym zachowania szkodliwe dla środowiska.	<ul style="list-style-type: none"> – Walory przyrodniczo-krajobrazowe jako potencjał dla rozwoju społeczno-gospodarczego oraz oferty czasu wolnego (w tym komercyjnej); – Potwierdzone zasoby wód geotermalnych - możliwe wykorzystanie na potrzeby systemu ogrzewania.

SFERA TECHNICZNA

Istotnym wskaźnikiem technicznym, mającym jednocześnie kluczowe znaczenie dla badania jakości życia mieszkańców są warunki mieszkaniowe. Mieszkanie jest bowiem najważniejszą częścią majątku gospodarstwa domowego – jego stan i wyposażenie w dużej mierze świadczą o pozycji majątkowej, poziomie osiągniętych dochodów i stanie zamożności.

W okresie objętym analizą (2009 - 2014) odnotowano zwiększenie zasobu mieszkaniowego w gminie Bukowina Tatrzańska z 3269 do 3415 mieszkań. Oznacza to wzrost o 4,5%, co w kontekście wskaźników dla Polski (wzrost o 5,1%) czy województwa (5,1%) wydaje się dobrym wynikiem. Nadal jednak jest to jeden z najniższych wskaźników w powiecie. Najwyższy poziom wzrostu osiągnęła gmina Kościelisko z wynikiem 25% w stosunku do roku bazowego, najniższy z kolei Biały Dunajec (0,1%). Wskaźnik przeciętnej powierzchni użytkowej oraz przeciętnej powierzchni na 1 mieszkańca w gminie Bukowina Tatrzańska (111,4m² i 29,5m²) pozostaje jednym z najwyższych w grupie porównawczej.

Tabela 4. Zasoby mieszkaniowe gminy Bukowina Tatrzańska na tle kraju, województwa, powiatu tatrzańskiego i jednostek grupy porównawczej w 2009 i 2014 roku

Jednostka terytorialna	Mieszkania				Przeciętna powierzchnia użytkowa [m ²]			
	ogółem		na 1 tys. mieszkańców		mieszkania		na mieszkańca	
	2009	2014	2009	2014	2009	2014	2009	2014
POLSKA	13302449	13983039	349	363	70,5	73,4	24,6	26,7
woj. małopolskie	1077563	1132051	327	336	75,1	77,6	24,5	26,1
powiat tatrzański	22661	24201	347	357	86,5	91,2	30,0	32,5
Biały Dunajec	1875	1874	276	264	92,1	96,7	25,4	25,5
Bukowina Tatrzańska	3269	3415	258	260	111,1	113,4	28,6	29,5
Kościelisko	2624	3280	321	380	90,0	97,1	28,9	36,8
Poronin	2981	3234	273	283	109,8	115,2	30,0	32,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wskaźnik zaopatrzenia w podstawowe instalacje techniczno-sanitarne nie odbiega znacznie od danych dla innych gmin wiejskich grupy porównawczej. Mieszkańcy gminy mają zapewniony dostęp do wodociągu, jednak słabą dostępność instalacji gazowej, co jednak jest typowe dla rejonu Podhala.

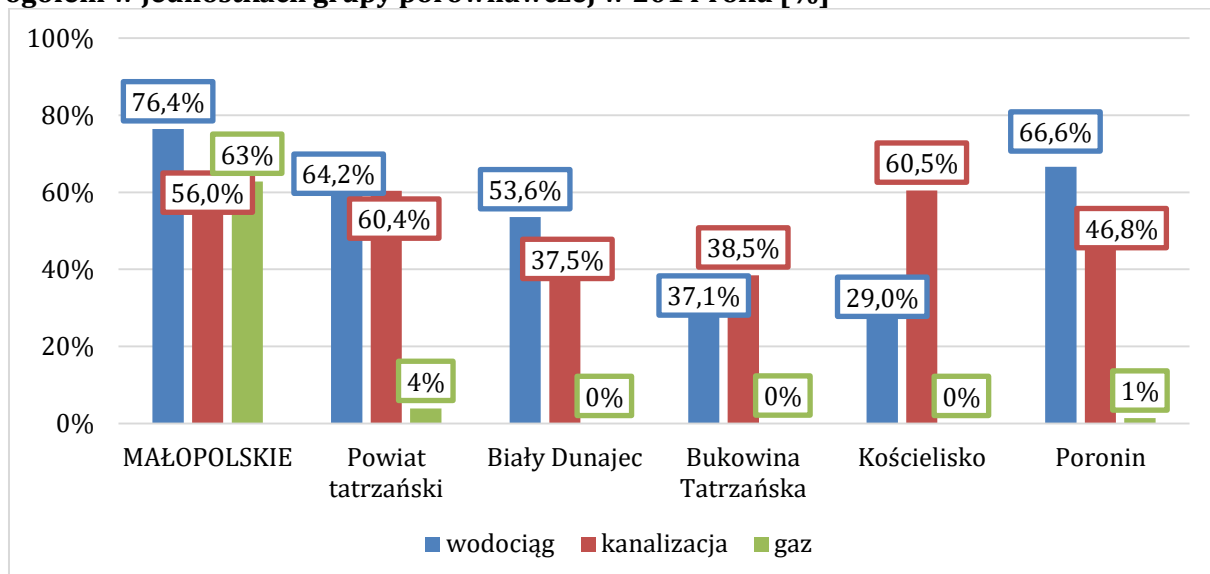
Tabela 5. Zaopatrzenie mieszkań w podstawowe instalacje techniczno-sanitarne w gminie Bukowina Tatrzańska oraz jednostkach grupy porównawczej w 2014 roku

Jednostka terytorialna	Odsetek mieszkań zaopatrzonych w:			
	wodociąg	ustęp spłukiwany	łazienka	gaz sieciowy
POLSKA	96,7%	93,5%	91,1%	55,8%
woj. małopolskie	96,7%	94,8%	92,9%	64,6%
powiat tatrzański	96,0%	92,2%	89,0%	4,2%
Biały Dunajec	91,2%	83,4%	78,5%	0,0%
Bukowina Tatrzańska	95,7%	89,5%	86,1%	0,1%
Kościelisko	93,2%	89,3%	86,7%	0,0%
Poronin	93,5%	86,5%	82,1%	1,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Poziom rozwoju usług z zakresu infrastruktury komunalnej i technicznej stanowi determinantę atrakcyjności osadniczej i inwestycyjnej gminy, wpływając na warunki życia, pracy i wypoczynku oraz lokowania inwestycji. Wskazuje również na poziom świadomości ekologicznej i zaawansowania ochrony środowiska naturalnego. Stan gospodarki komunalnej zdiagnozowano poprzez zbadanie odsetka mieszkańców, którzy mają zapewniony dostęp do podstawowych sieci komunalnych – wodociągu, kanalizacji i sieci gazowej.

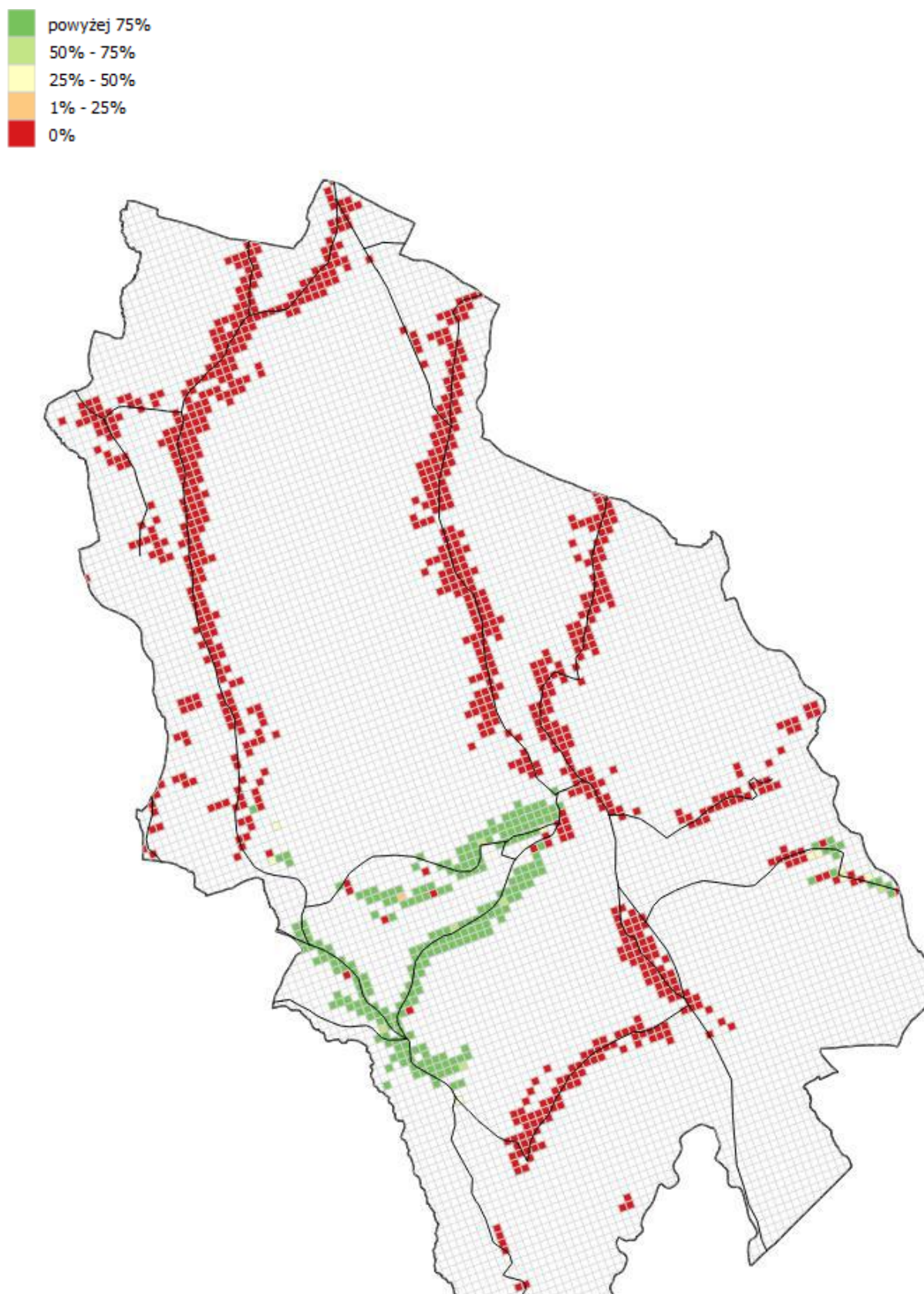
Wykres 35. Korzystający z instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej w ludności ogółem w jednostkach grupy porównawczej w 2014 roku [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

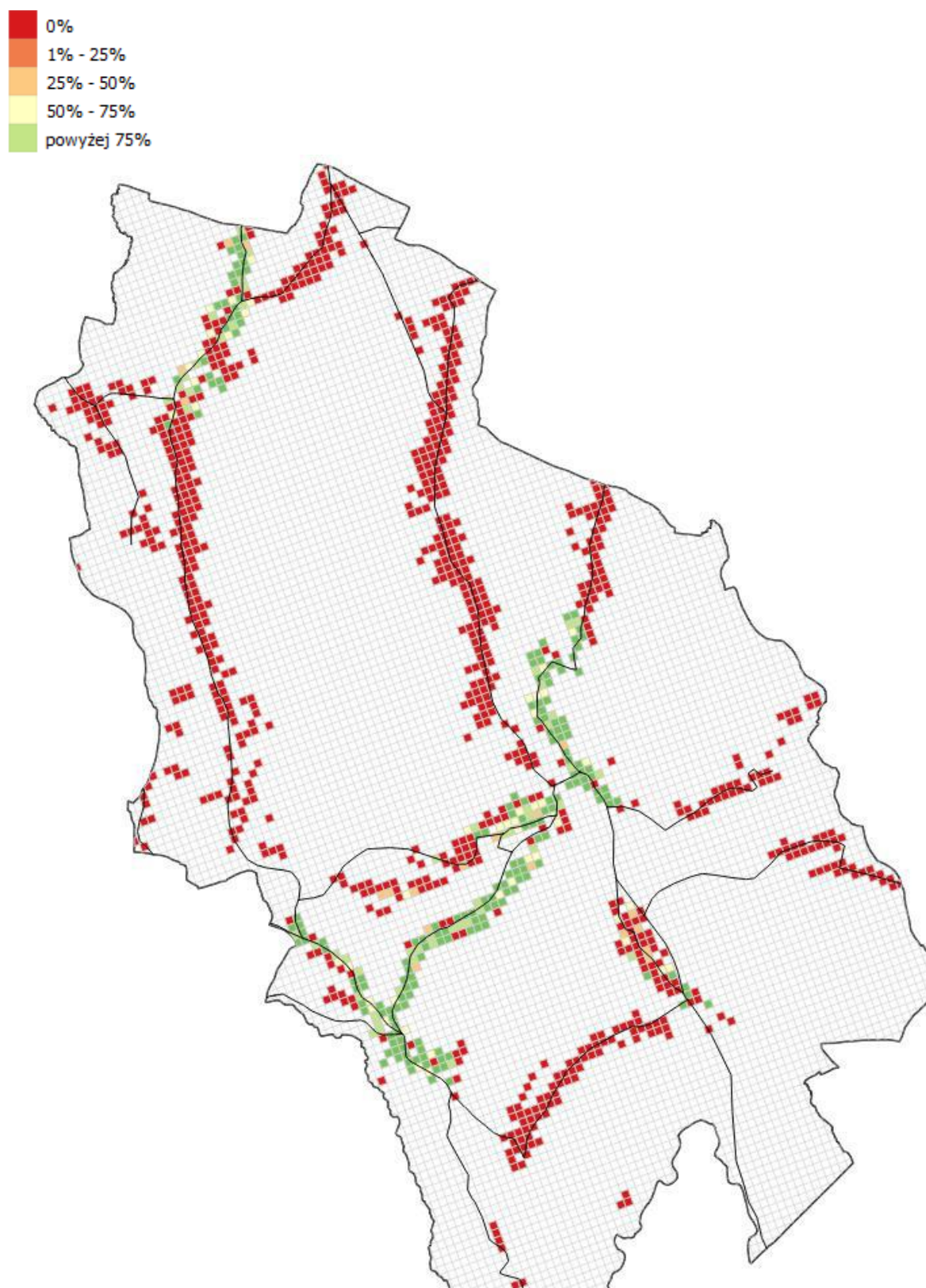
Analiza przestrzenna zarówno dostępu do instalacji wodociągowej, jak i kanalizacyjnej, wskazuje na duże braki, co stanowi jednak specyfikę rejonu Podhala. Dostępu do wodociągu nie mają mieszkańcy całej północnej części gminy, jak również mieszkańcy południowego pogranicza obszarów mieszkalnych gminy. Zakres dostępności instalacji kanalizacyjnej prezentuje się również źle. Poza północnym pograniczem i niewielkim obszarem w środkowej części nie odnotowano przyłączy kanalizacyjnych na obszarze gminy.

Rysunek 22. Odsetek mieszkańców gminy Bukowina Tatrzańska posiadających przyłącza do instalacji wodociągowej – rozkład przestrzenny

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Bukowina Tatrzańska

Rysunek 23. Odsetek mieszkańców gminy Bukowina Tatrzańska posiadających przyłącza do instalacji kanalizacyjnej – rozkład przestrzenny

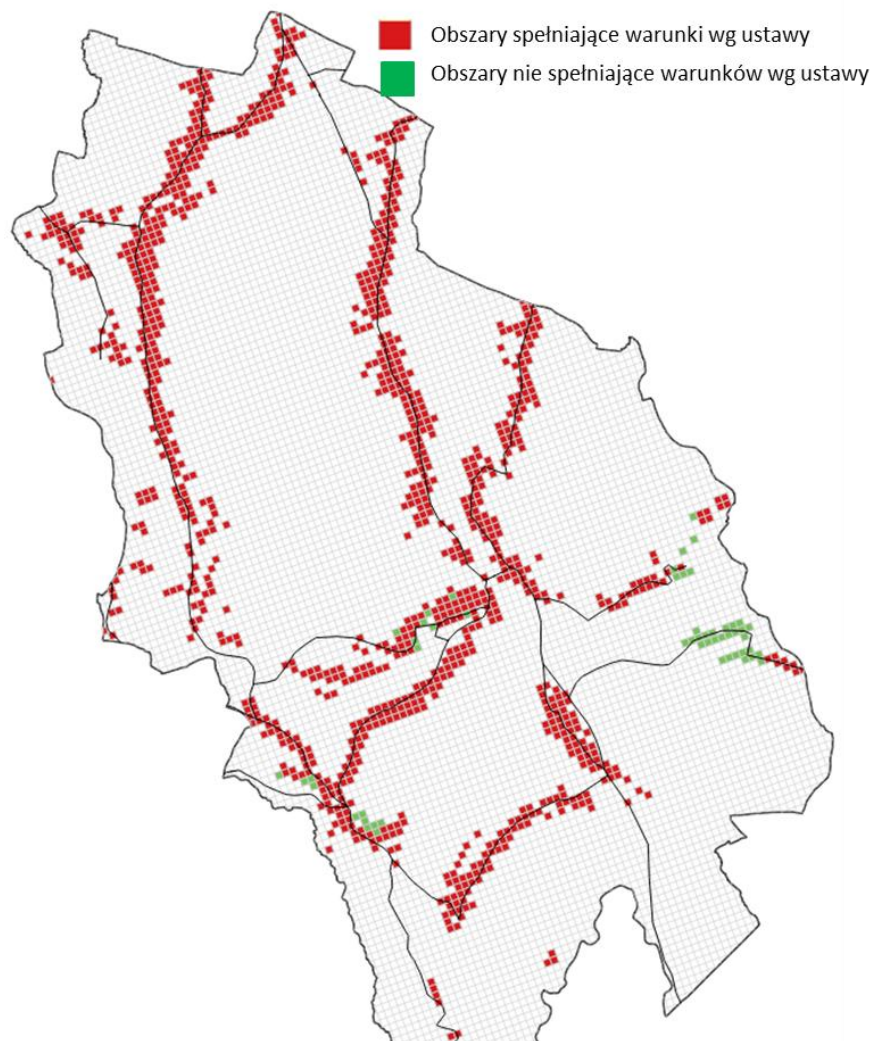
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Bukowina Tatrzańska

ZIDENTYFIKOWANE PROBLEMY	ZIDENTYFIKOWANE POTENCJAŁY
<ul style="list-style-type: none"> – Braki w zakresie skanalizowania gminy (potrzeba uzupełnienia/modernizacji kanalizacji, sięgacze; doskonalenie współpracy z przedsiębiorstwem komunalnym); – Niezadawalający poziom zwodociągowania gminy, przestarzała sieć i braki w zaopatrzeniu w wodę, niewydajna podczas suszy infrastruktura spółek wodnych; – Najniższy w grupie porównawczej odsetek osób korzystających z instalacji gazowej; – Niski wskaźnik wzrostu liczby mieszkańców.	

III. WSKAŹNIK SYNTETYCZNY ORAZ ROZKŁAD PRZESTRZENNY ZJAWISK KRYZYSOWYCH

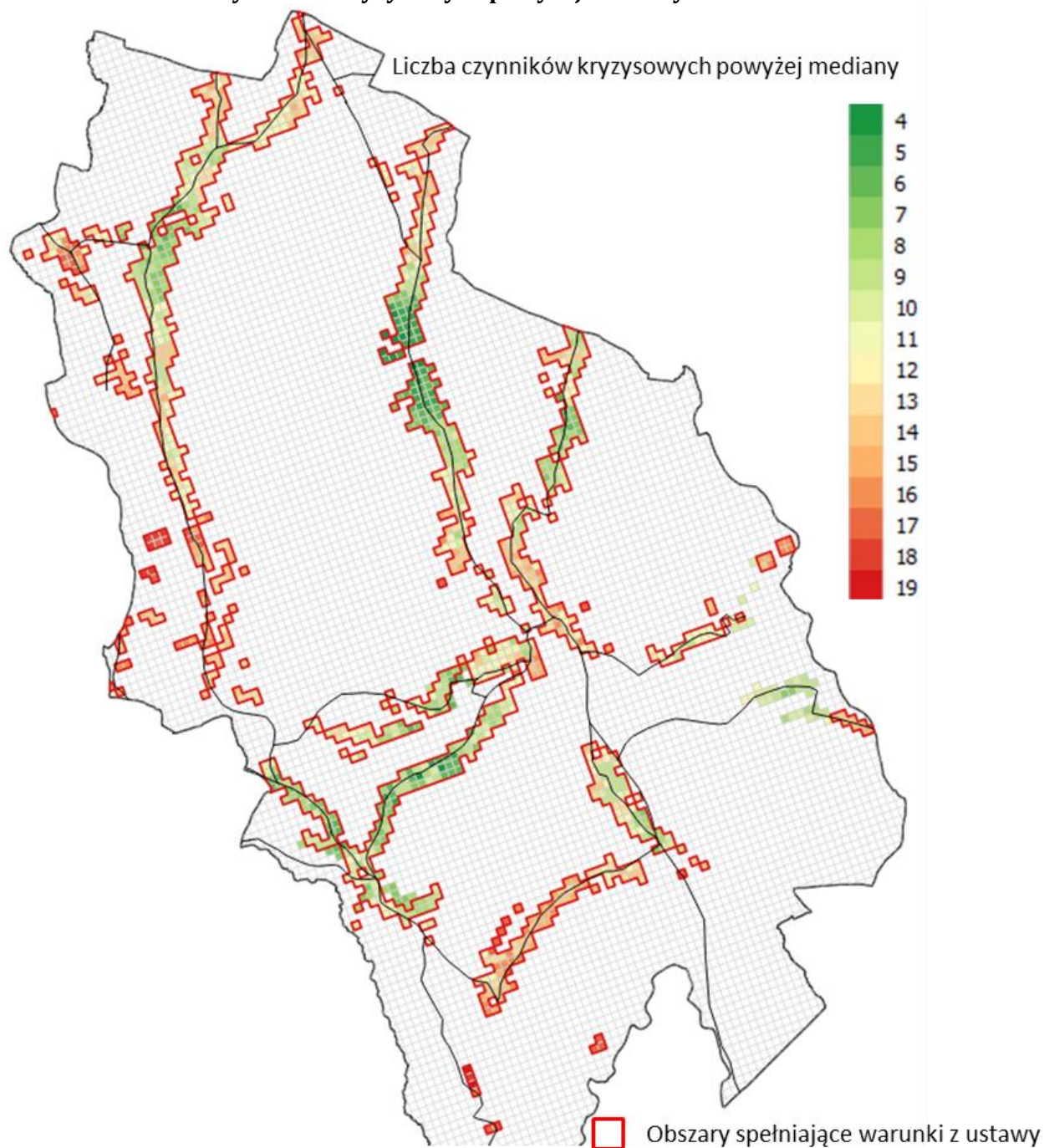
Przeprowadzone analizy przestrzenne pozwoliły na wyznaczenie obszarów koncentracji problemów na terenie Gminy Bukowina Tatrzańska. Jako obszary zdegradowane przyjęto część obszarów spełniających ustawowe kryterium koncentracji zjawisk społecznych (min.2) i jednego z pozostałych grup wymienionych w zapisach ustawy.

Rysunek 24. Tereny spełniające ustawowe kryterium obszaru zdegradowanego w granicach Gminy Bukowina Tatrzańska

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Bukowina Tatrzańska

Rysunek 25. Wielkość wskaźnika syntetycznego degradacji w obszarze Gminy Bukowina Tatrzańska – liczba czynników kryzysowych powyżej mediany

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Bukowina Tatrzańska

Na terenie Gminy Bukowina Tatrzańska, do obszarów koncentracji zjawisk kryzysowych należą obszary zlokalizowane we wszystkich sołectwach w sposób nie pozwalający na uogólnienie. Lokalizacje podobszarów zdegradowanych opisano poniżej.

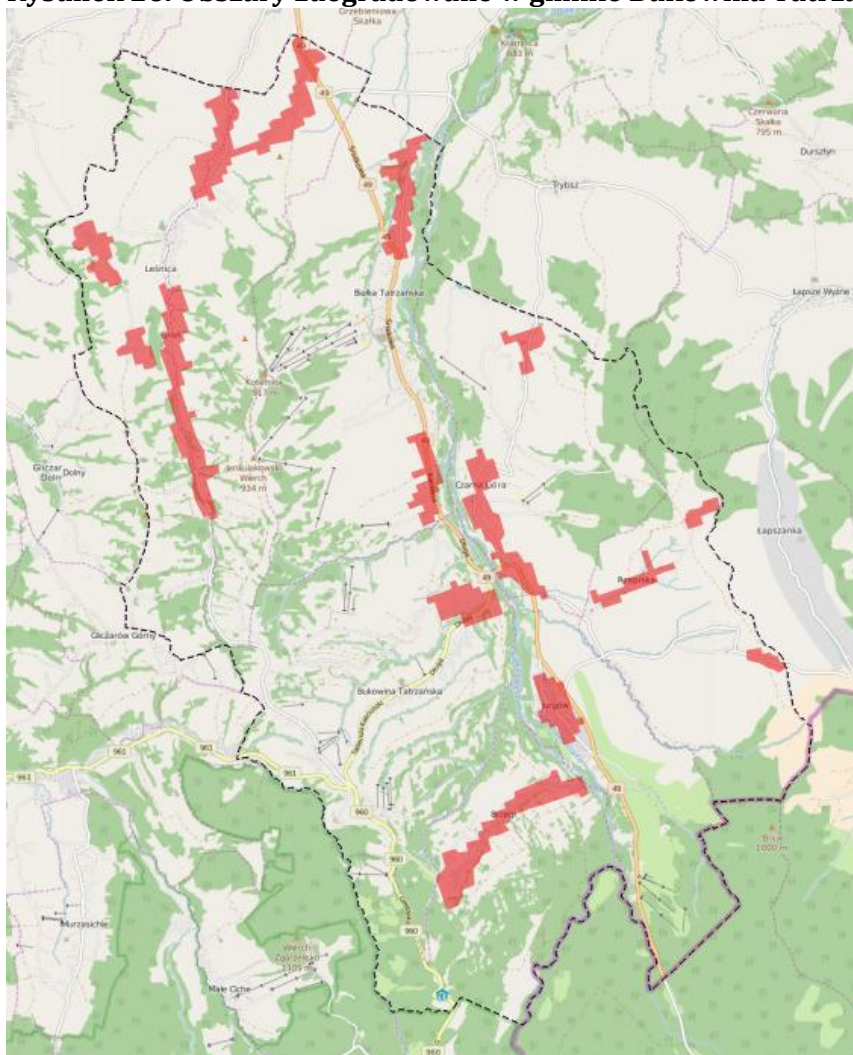

IV. GRANICE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO

Dla wyznaczenia obszarów zdegradowanych w opracowaniu wykorzystano wyniki opracowanej analizy wskaźnikowej. Przyjęto, iż obszary zdegradowane to tereny o wskaźniku – liczbie czynników kryzysowych (przekroczenie mediany) – wynoszącej 10-19. Przyjęto jako podstawę wyznaczenia granic podobszarów zdegradowanych granice modułów przestrzennych analizy. Linie granicy skorygowano w następujących przypadkach:

- bliskość elementu fizjografii urbanistycznej jak ulice, cieki wodne z otulinami, linie kolejowe, granice funkcjonalne itp. -przez wyrównanie granic podobszaru do ich przebiegu;
- wklęsłość obszaru wynikająca z przerw w zabudowie i widocznej kontynuacji przestrzennej funkcji;
- występowania pojedynczych modułów analizy (1ha) bez zabudowy we wnętrzu obszaru;
- możliwości identyfikacji pojedynczych zabudowań z obszarem zdegradowanym i czynnikami degradacji;
- występowania obszarów o relatywnie niewielkiej powierzchni terenów zabudowy, słabej koncentracji zabudowy oraz niewielkiej liczbie mieszkańców.

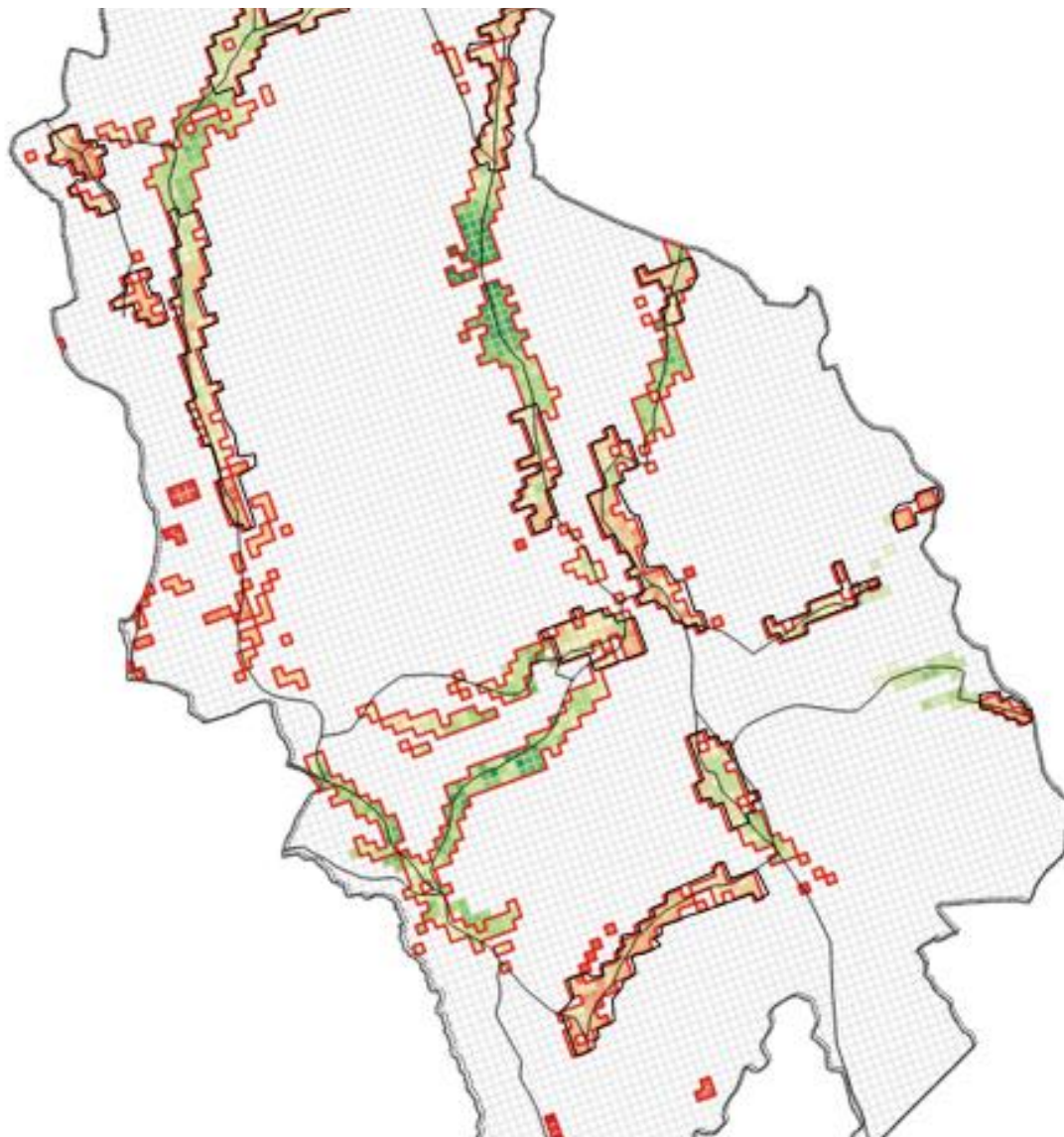
Rysunek 26. Obszary zdegradowane w gminie Bukowina Tatrzańska

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Bukowina Tatrzańska

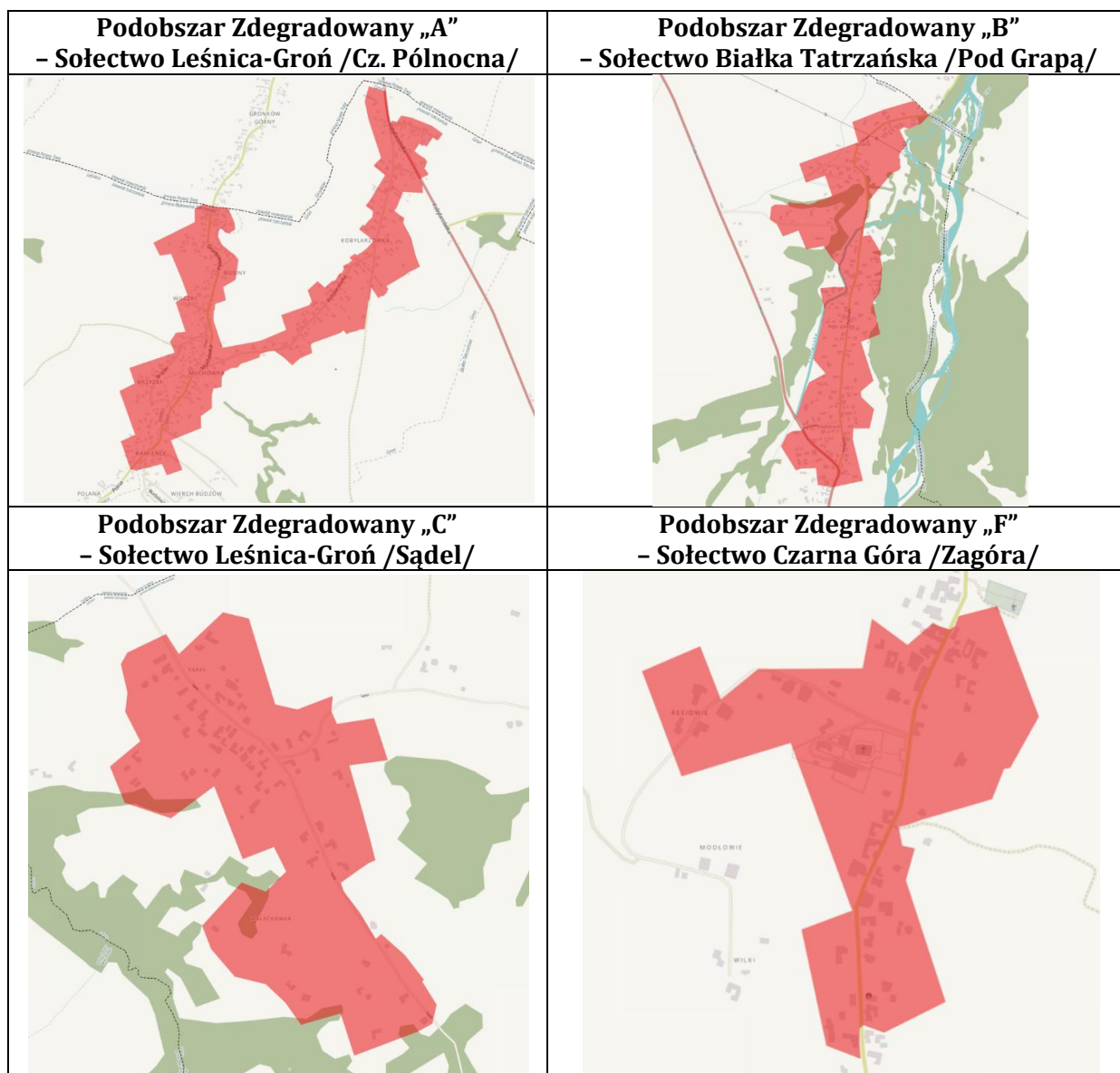
Lokalizacja podobszarów zdegradowanych obejmuje przedstawione poniżej (lit A-N) obszary koncentracji zjawisk kryzysowych i wynika wprost z liczby zjawisk kryzysowych na poziomie przekraczającym medianę.

Rysunek 27. Granice obszarów zdegradowanych na tle wskaźnika liczby czynników kryzysowych

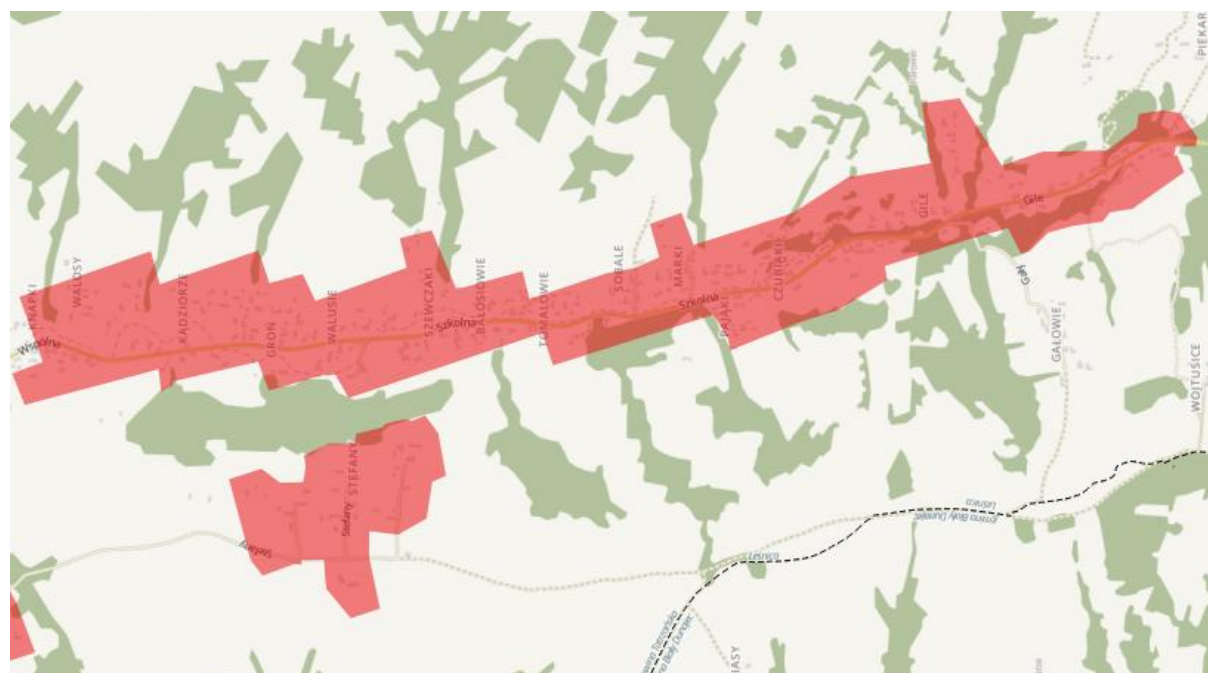

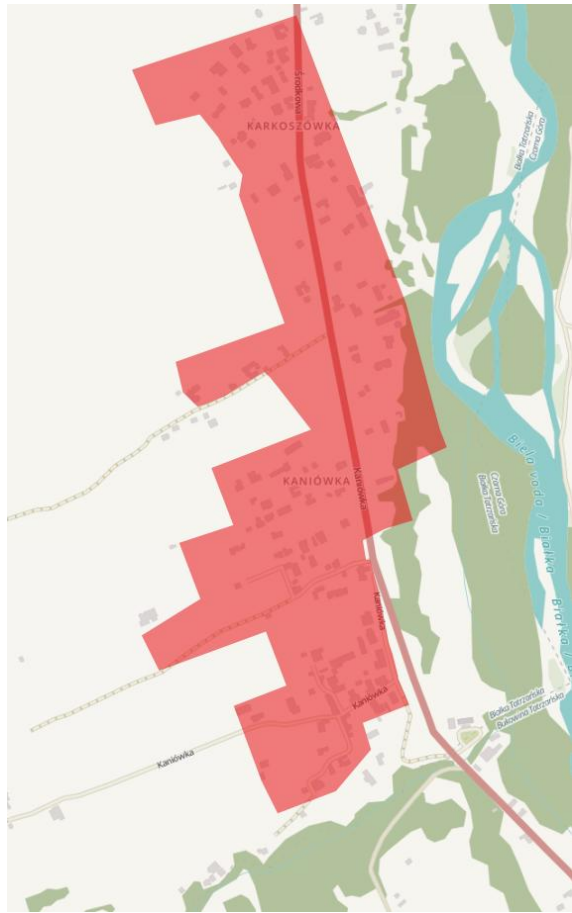
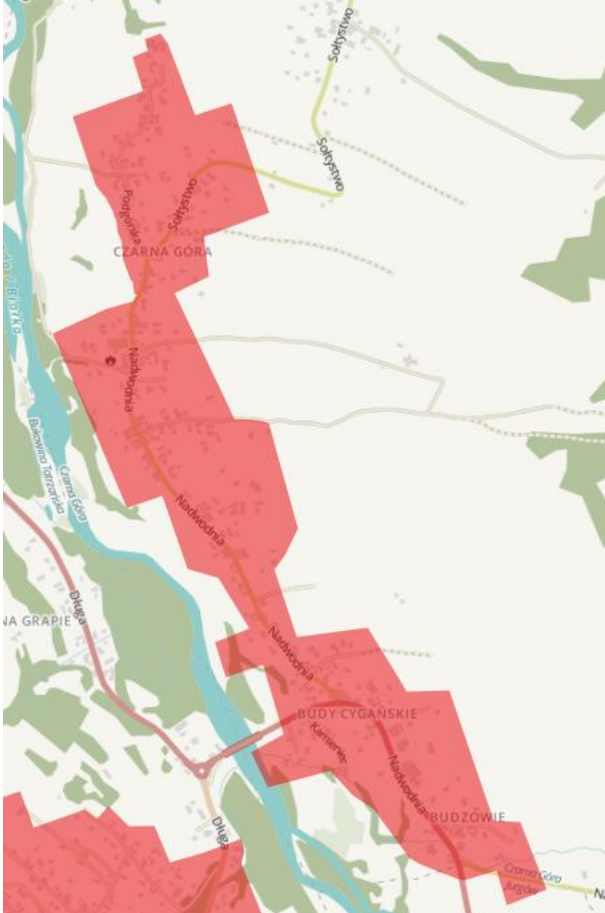
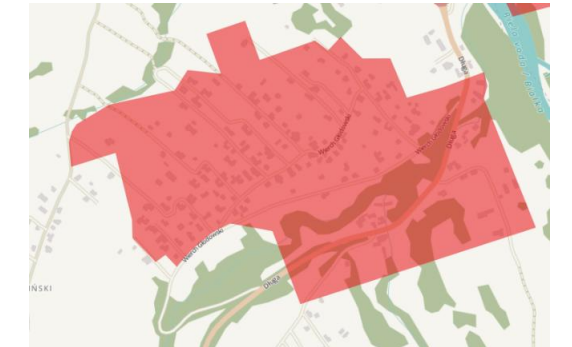
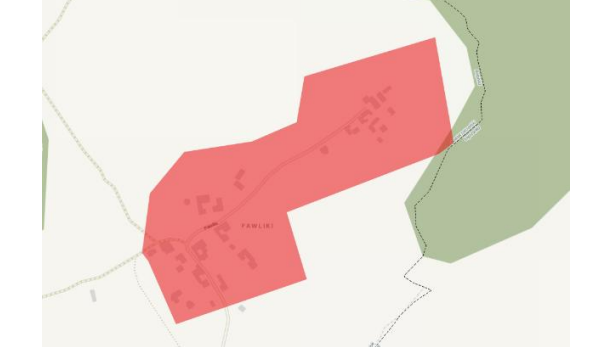
Źródło: opracowanie własne

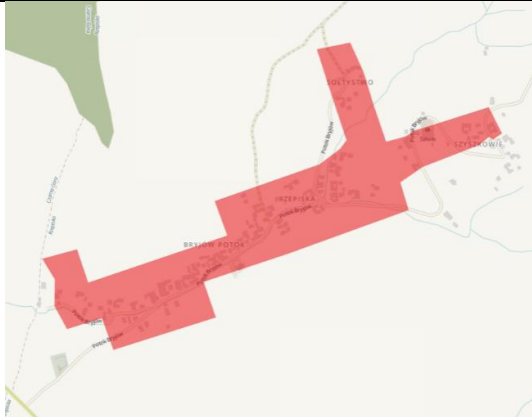
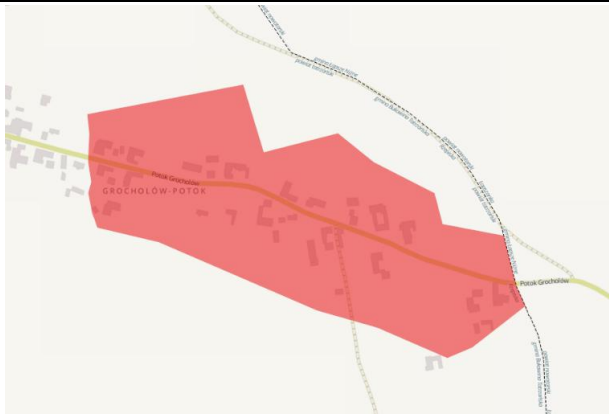
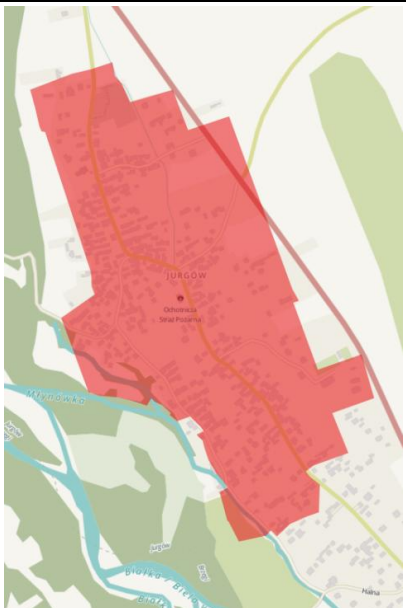
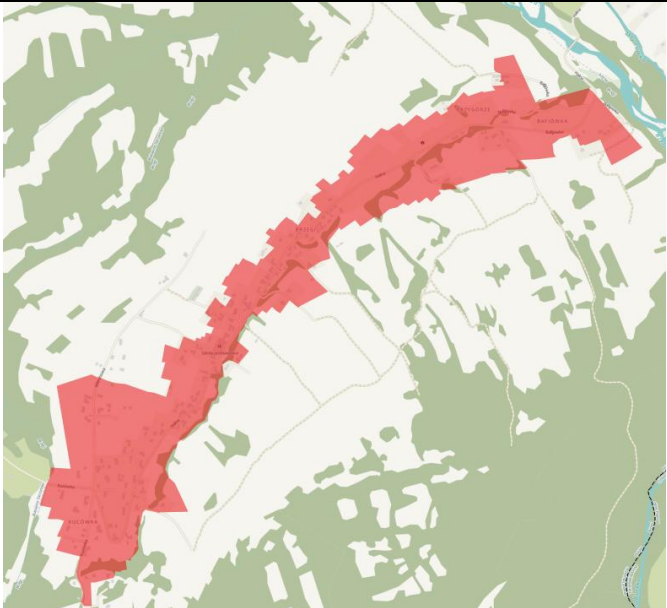
Rysunek 28. Granice obszarów zdegradowanych

**Podobszar Zdegradowany „D,E”
- Sołectwo Leśnica-Groń /Stefany, Szkolna/
<Północ**

<p>Podobszar Zdegradowany „G” - Sołectwo Białka Tatrzańska /Kaniówki/</p>	<p>Podobszar Zdegradowany „H” - Sołectwo Czarna Góra</p>
	
<p>Podobszar Zdegradowany „I” - Sołectwo Bukowina Tatrzańska /Dolna Bukowina, Wierch Głodowski/</p>	<p>Podobszar Zdegradowany „J” - Sołectwo Rzepiska /Pawliki/</p>
	

<p>Podobszar Zdegradowany „K” - Sołectwo Rzepiska /Bryjów Potok/</p>	<p>Podobszar Zdegradowany „L” - Sołectwo Rzepiska /Grocholów Potok/</p>
	
<p>Podobszar Zdegradowany „M” - Sołectwo Jurgów</p>	<p>Podobszar Zdegradowany „N” - Sołectwo Brzegi</p>
	

V. GRANICE OBSZARU REWITALIZACJI

Dla wyznaczenia obszarów rewitalizacji wykorzystano wyniki opracowanej analizy wskaźnikowej.

Dane, które posłużyły do wyznaczenia obszarów o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk, zebrane były w ramach działań opisanych zarówno w diagnozie przestrzennej, jak i w ramach wyznaczania obszaru zdegradowanego.

Dla wyznaczenia obszarów rewitalizacji wybrano moduły przestrzenne (1ha) o najwyższej koncentracji liczby zjawisk kryzysowych na poziomie przekraczającym medianę, wynoszącą 11-19 cechujące się koncentracją przestrzenną modułów o wyższych wartościach liczby zjawisk kryzysowych (12-19). Linie granicy podobszarów skorygowano w następujących przypadkach:

- bliskość elementu fizjografii urbanistycznej jak ulice, cieki wodne z otulinami, granice funkcjonalne itp. -przez wyrównanie granic podobszaru do ich przebiegu;
- wklęsłość obszaru wynikająca z przerw w zabudowie i widocznej kontynuacji przestrzennej funkcji;
- występowania pojedynczych modułów analizy (1ha) bez zabudowy we wnętrzu obszaru;
- możliwości identyfikacji pojedynczych zabudowań z obszarem zdegradowanym i czynnikami degradacji.

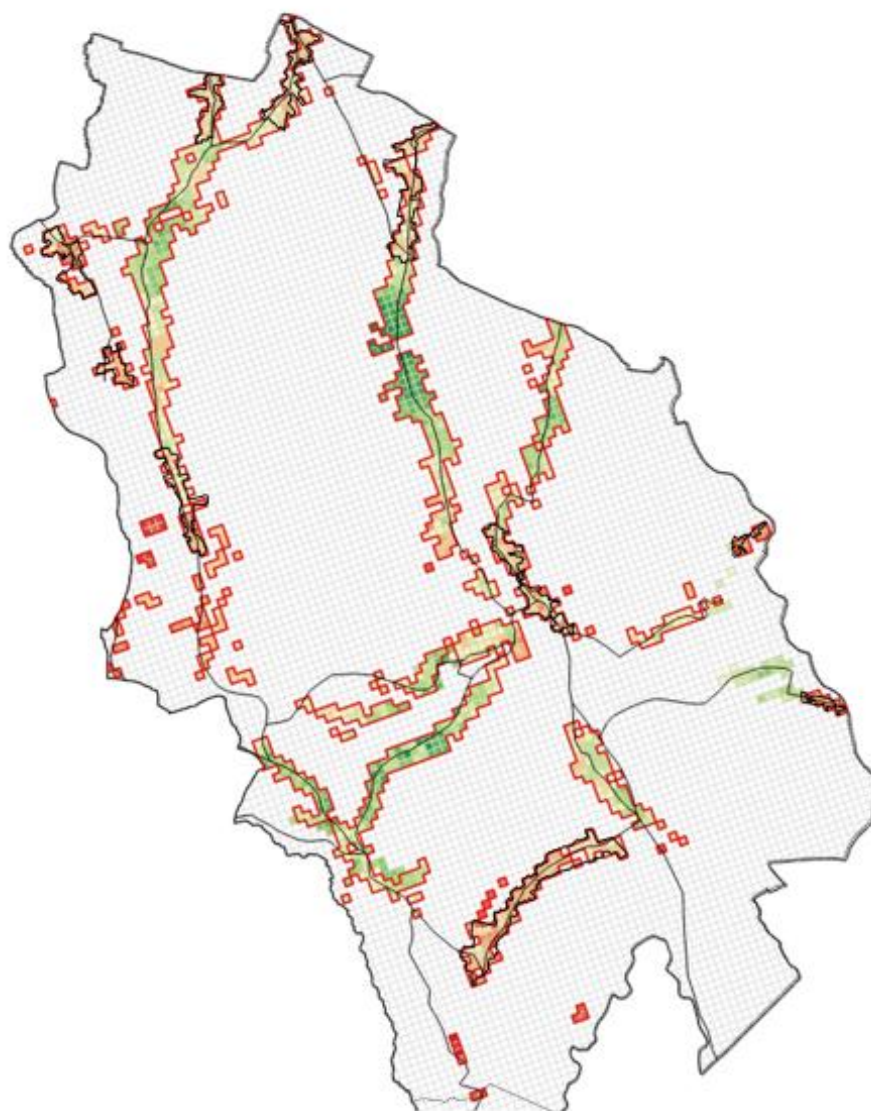
Wyznaczony obszar rewitalizacji w Gminie Bukowina Tatrzańska przedstawiony został na rysunku poniżej.

Rysunek 29. Obszar rewitalizacji w gminie Bukowina Tatrzańska

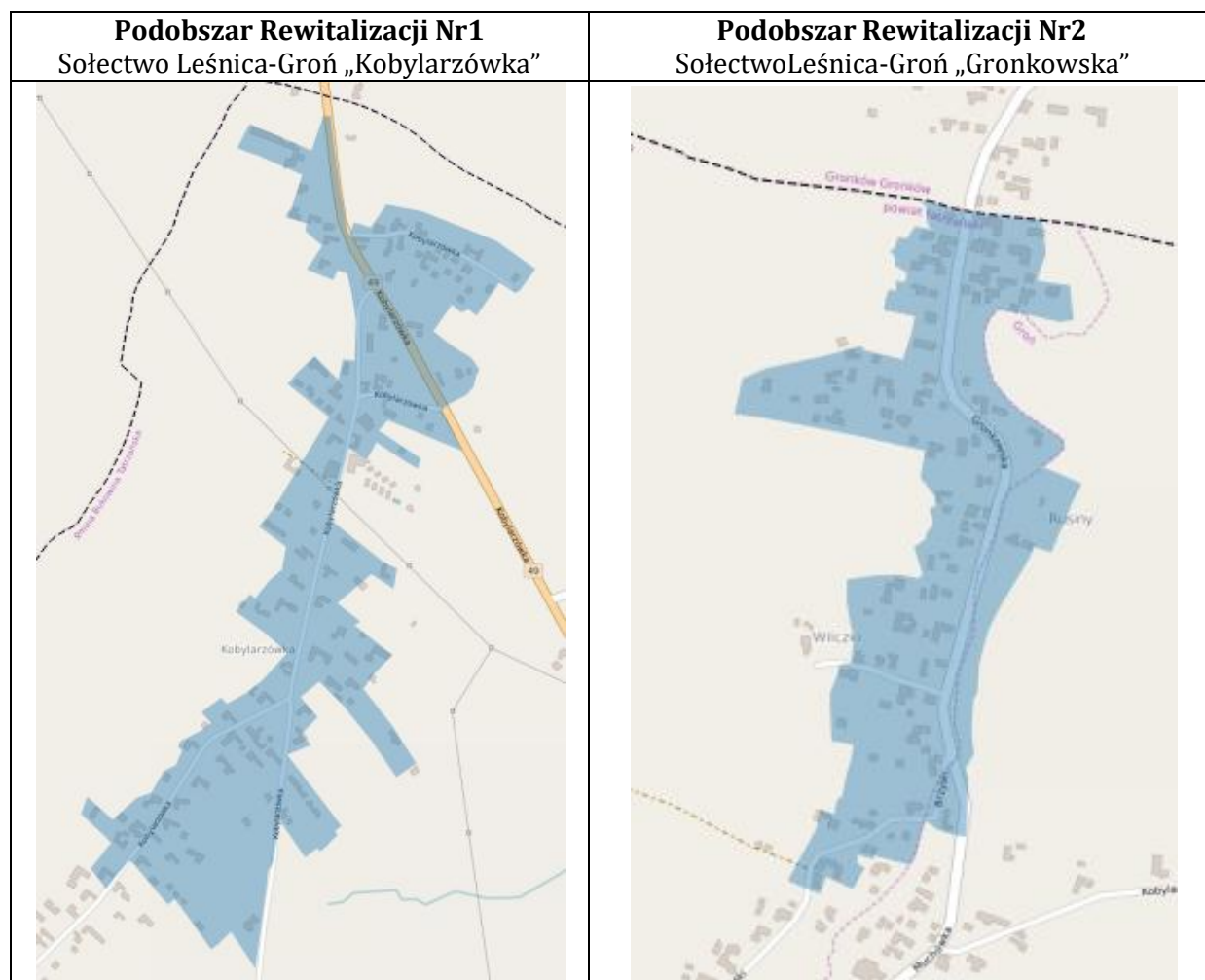
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Bukowina Tatrzańska

Rysunek 30. Granice podobszarów rewitalizacji na tle wskaźnika liczby czynników kryzysowych

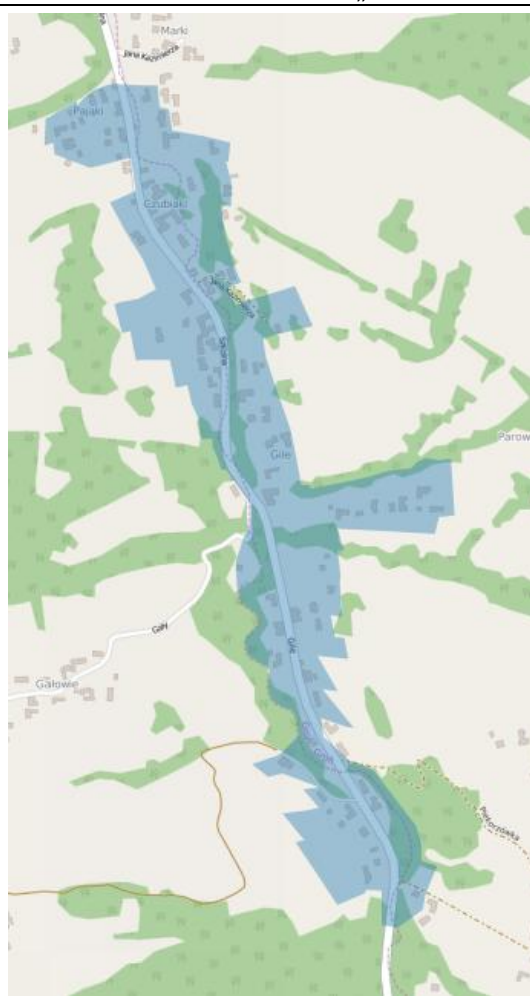
Źródło: opracowanie własne

Wyznaczono 10 podobszarów rewitalizacji:

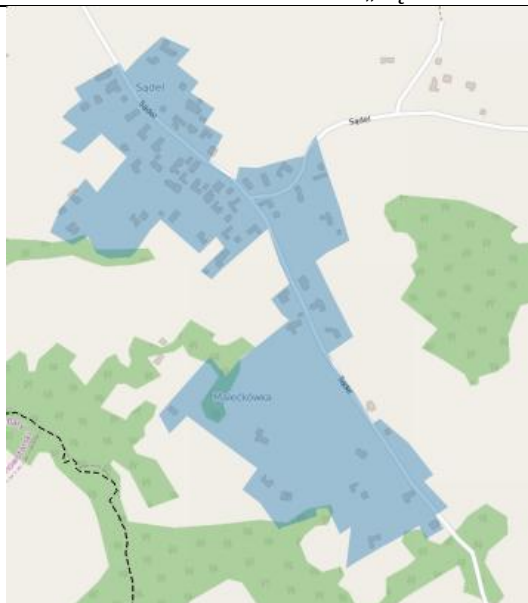
Podobszar Rewitalizacji Nr3
Sołectwo Białka Tatrzańska „Pod Grapą”

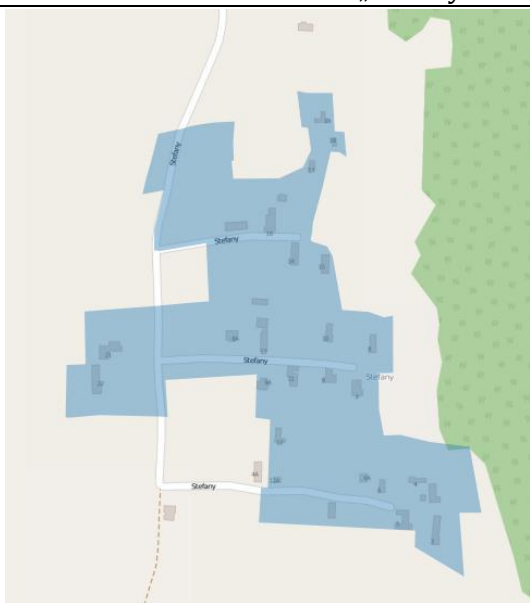
Podobszar Rewitalizacji Nr6
Sołectwo Leśnica-Groń „Szkolna”

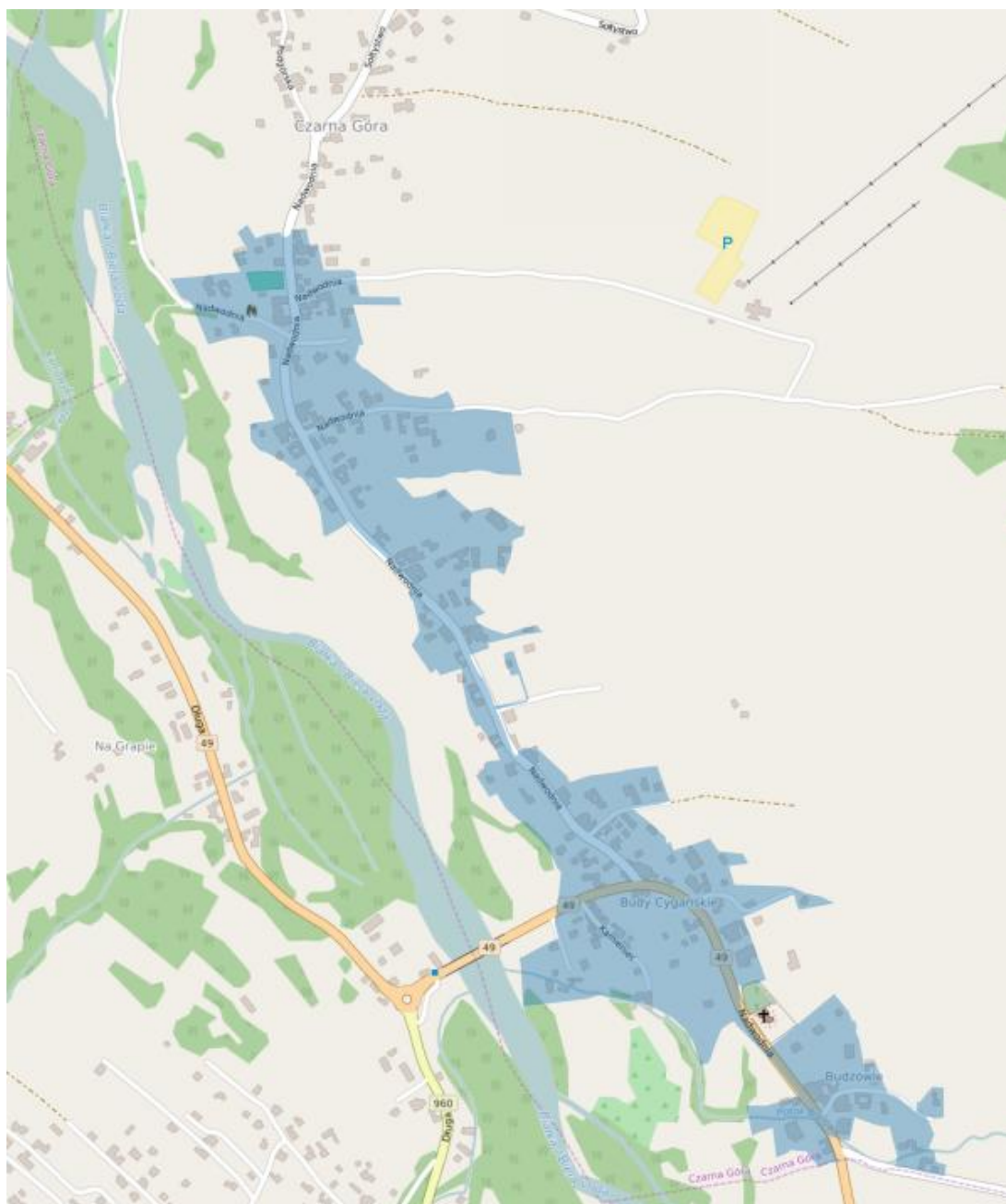
Podobszar Rewitalizacji Nr4
Sołectwo Leśnica-Groń „Sądel”

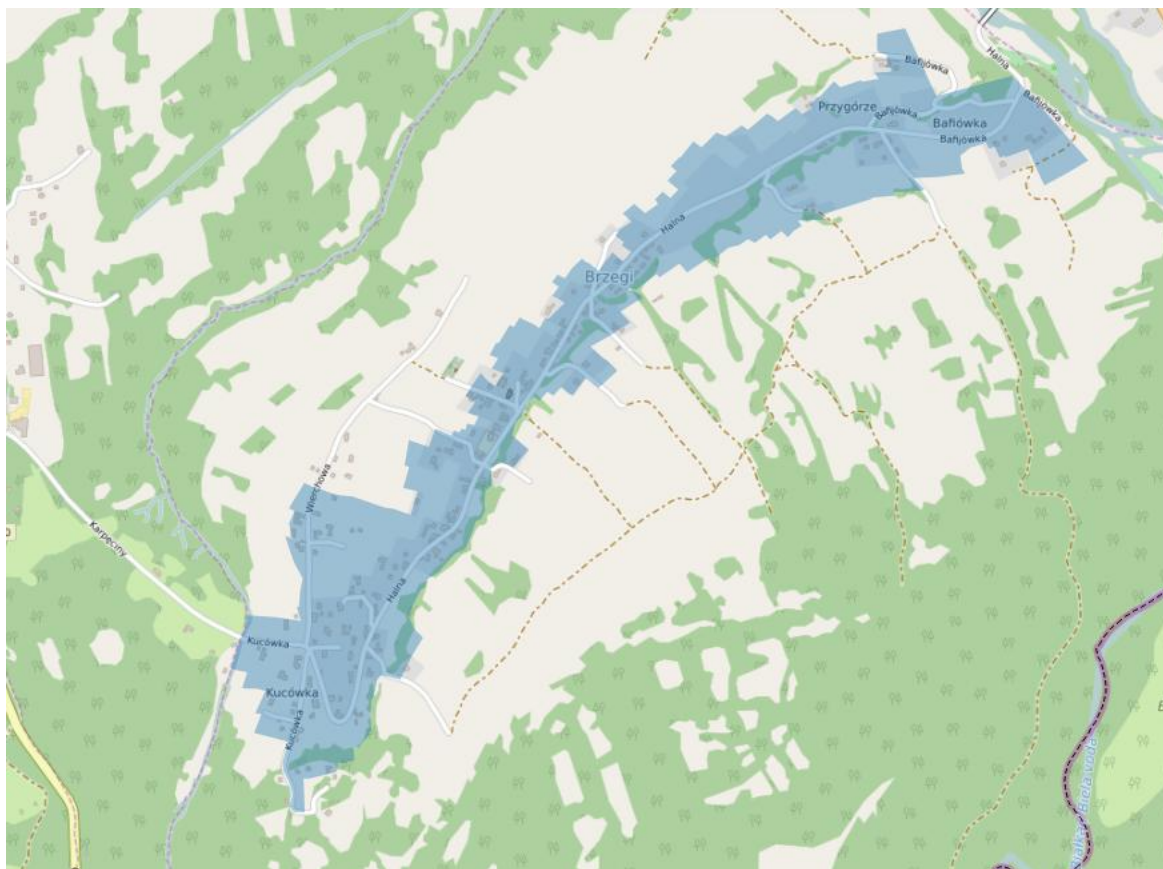
Podobszar Rewitalizacji Nr5
Sołectwo Leśnica-Groń „Stefany”

Podobszar Rewitalizacji Nr7 Sołectwo Czarna Góra

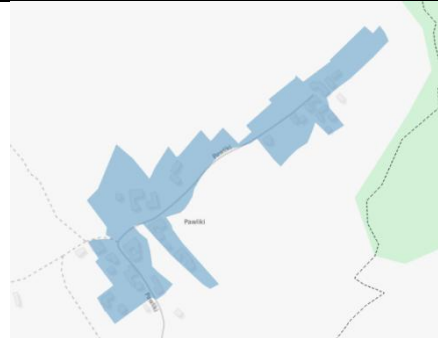
Podobszar Rewitalizacji Nr8
Sołectwo Brzegi

Podobszar Rewitalizacji Nr9
Sołectwo Rzepiska „Grocholów Potok”

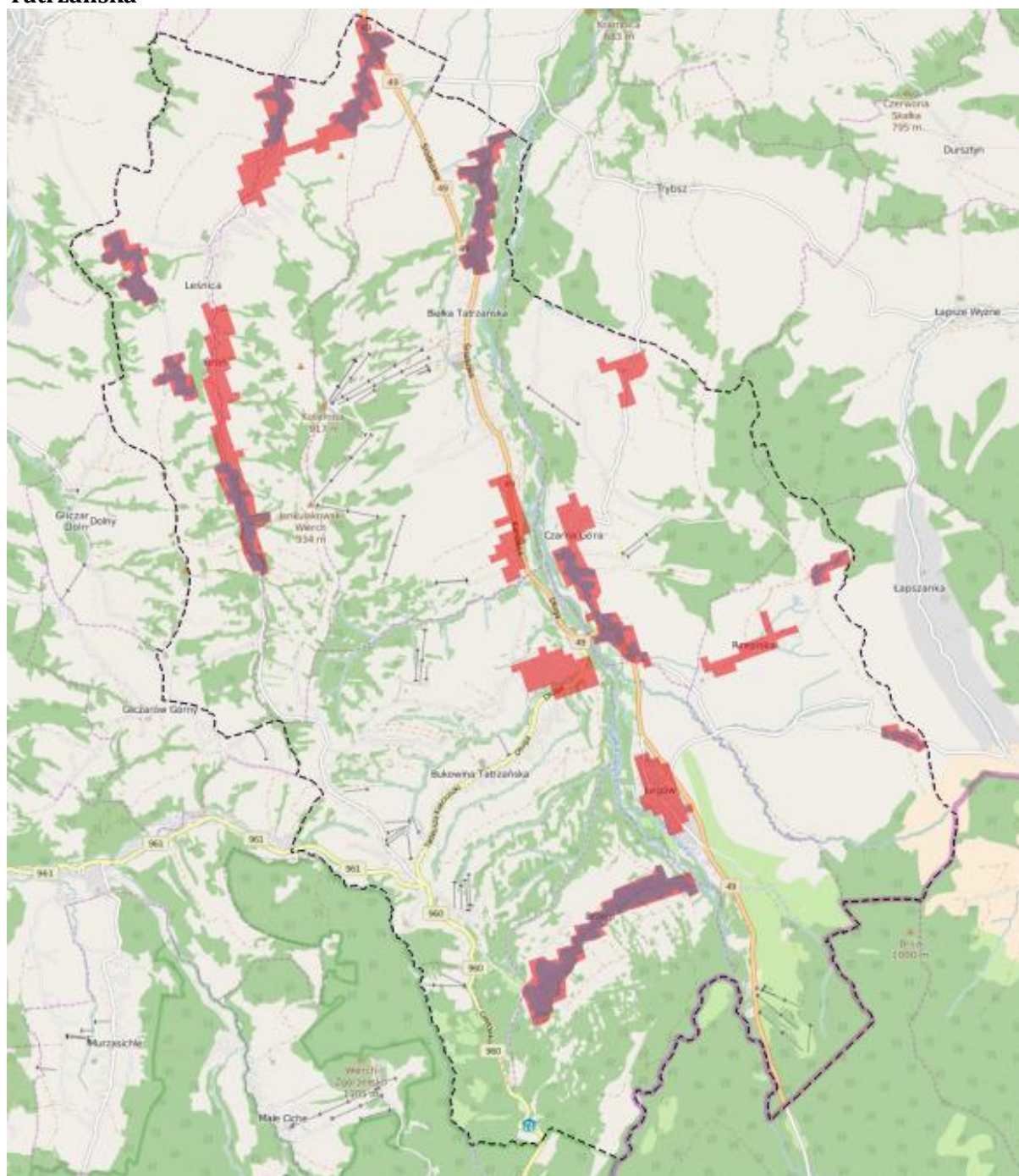

Podobszar Rewitalizacji Nr10
Sołectwo Rzepiska „Pawliki”

Zweryfikowano zawartość podobszarów rewitalizacji w granicach podobszarów zdegradowanych.

Rysunek 31. Obszar rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego w Gminie Bukowina Tatrzańska

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Bukowina Tatrzańska

Wielkość obszaru rewitalizacji zweryfikowano dla określenia zgodności z Ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. oraz Wytycznymi Ministra Infrastruktury i Rozwoju „Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” (MIIR/H 2014-2020/20(01)/07/2015) z dnia 3 lipca 2015r.

Łącznie w obszarze rewitalizacji mieszka 3622 mieszkańców (27,6% wszystkich mieszkańców Gminy Bukowina Tatrzańska). Obszary te zajmują powierzchnię 254 ha (1,9% całej powierzchni gminy).

Tabela 6. Podstawowe wskaźniki dotyczące obszaru rewitalizacji

	Powierzchnia	Udział w powierzchni Gminy	Liczba mieszkańców	Udział w liczbie mieszkańców Gminy
Gmina Bukowina Tatrzańska	13 186 ha	100%	13 138	100%
obszar rewitalizacji	254 ha	1,9%	3 622	27,6%

Źródło: opracowanie własne

VI. SPIS RYSUNKÓW, WYKRESÓW I TABEL

Rysunek 1. Gmina Bukowina Tatrzańska oraz jej położenie w powiecie tatrzańskim.....	8
Rysunek 2. Liczba osób zagrożonych problemami społecznymi w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.....	14
Rysunek 3. Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.....	17
Rysunek 4. Kwota świadczeń z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	19
Rysunek 5. Liczba osób zagrożonych ubóstwem i bezrobociem w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	22
Rysunek 6. Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	25
Rysunek 7. Wyniki egzaminu po szkole podstawowej.....	31
Rysunek 8. Gęstość stowarzyszeń w gminie Bukowina Tatrzańska.....	26
Rysunek 9. Frekwencja wyborcza.....	34
Rysunek 10. Liczba przestępstw w przeliczeniu na 1000 gminy Bukowina Tatrzańska.....	35
Rysunek 11. Liczba wykroczeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w Gminie Bukowina Tatrzańska	36
Rysunek 12. Liczba firm w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w gminie Bukowina Tatrzańska.....	40
Rysunek 13. Średnia odległość od przedszkola na terenie gminy Bukowina Tatrzańska.....	43
Rysunek 14 Średnia odległość do najbliższej szkoły podstawowej na terenie gminy Bukowina Tatrzańska	44
Rysunek 15. Średnia odległość do świetlic i bibliotek na terenie gminy Bukowina Tatrzańska... ..	47
Rysunek 16. Średnia odległość do boiska sportowego / basenu na terenie gminy Bukowina Tatrzańska	48
Rysunek 17. Średnia odległość do placów zabaw na terenie gminy Bukowina Tatrzańska.....	49
Rysunek 18. Średnia odległość do najbliższego przystanku na terenie gminy Bukowina Tatrzańska	50
Rysunek 19. Poziom zanieczyszczenia pyłem PM10 – M1 na terenie gminy Bukowina Tatrzańska	53
Rysunek 20. Poziom zanieczyszczenia pyłem PM10 – M2 na terenie gminy Bukowina Tatrzańska	54
Rysunek 21 Gęstość instalacji solarnych.....	55
Rysunek 22. Odsetek mieszkańców gminy Bukowina Tatrzańska posiadających przyłącza do instalacji wodociągowej – rozkład przestrzenny.....	59
Rysunek 23. Odsetek mieszkańców gminy Bukowina Tatrzańska posiadających przyłącza do instalacji kanalizacyjnej – rozkład przestrzenny	60
Rysunek 24. Tereny spełniające ustawowe kryterium obszaru zdegradowanego w granicach Gminy Bukowina Tatrzańska.....	62
Rysunek 25. Wielkość wskaźnika syntetycznego degradacji w obszarze Gminy Bukowina Tatrzańska – liczba czynników kryzysowych powyżej mediany	63
Rysunek 26. Obszary zdegradowane w gminie Bukowina Tatrzańska	64
Rysunek 27. Granice obszarów zdegradowanych na tle wskaźnika liczby czynników kryzysowych	65
Rysunek 28. Granice obszarów zdegradowanych.....	66
Rysunek 29. Obszar rewitalizacji w gminie Bukowina Tatrzańska	71

Rysunek 30. Granice podobszarów rewitalizacji na tle wskaźnika liczby czynników kryzysowych	72
Rysunek 31. Obszar rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego w Gminie Bukowina Tatrzańska	77
Wykres 1. Zmiana liczby ludności w gminie Bukowina Tatrzańska w latach 2010-2015.....	9
Wykres 2. Wskaźniki demograficzne dla gminy Bukowina Tatrzańska w latach 2010-2015.....	9
Wykres 3. Średni przyrost naturalny i saldo migracji (2009-2014) w gminie Bukowina Tatrzańska i jednostkach grupy porównawczej	10
Wykres 4. Saldo migracji w gminie Bukowina Tatrzańska w latach 2009-2014	10
Wykres 5. Ludność wg ekonomicznych grup wieku w Gminie Bukowina Tatrzańska w latach 2010-2015 (dane w %).....	11
Wykres 6. Zmiana liczby ludności wg ekonomicznych grup wieku w stosunku do roku bazowego (2009) w województwie małopolskim, powiecie tatrzańskim i gminie Bukowina Tatrzańska	12
Wykres 7. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Bukowina Tatrzańska w latach 2009-2014.....	13
Wykres 8. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2009 i 2014 r. w jednostkach grupy porównawczej.....	13
Wykres 9. Najczęstsze powody udzielania pomocy społecznej w gminie Bukowina Tatrzańska w latach 2009 i 2014	15
Wykres 10. Wydatki na pomoc społeczną z budżetu gminy Bukowina Tatrzańska (w mln zł) w latach 2010-2015 oraz ich udział w wydatkach budżetu gminy ogółem	18
Wykres 11. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Bukowina Tatrzańska 2009 i 2014 roku	20
Wykres 12. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Bukowina i jednostkach grupy porównawczej w 2015 roku (dane w %)	20
Wykres 13. Udział osób bezrobotnych wg płci w gminie Bukowina Tatrzańska i jednostkach grupy porównawczej w 2015 r.	21
Wykres 14. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Bukowina Tatrzańska ze względu na wiek w 2015 r. oraz dynamika zmian.....	23
Wykres 15. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Bukowina Tatrzańska ze względu na wykształcenie w 2015 r. oraz dynamika zmian	23
Wykres 16. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Bukowina Tatrzańska ze względu na czas pozostawania bez pracy w 2015 r. oraz dynamika zmian	24
Wykres 17. Liczba uczniów w szkołach podstawowych (z lewej) i gimnazjalnych (z prawej) w gminie Bukowina Tatrzańska i powiecie tatrzańskim w latach 2010-2014	28
Wykres 18. Stosunek liczby uczniów szkół podstawowych w powiecie tatrzańskim do liczby uczniów szkół podstawowych w gminie Bukowina Tatrzańska w latach 2010-2014.....	28
Wykres 19. Stosunek liczby uczniów szkół gimnazjalnych do liczby uczniów gimnazjów w gminie Bukowina Tatrzańska w latach 2010-2014	29
Wykres 20. Wyniki egzaminu po szkole podstawowej w gminie Bukowina Tatrzańska i jednostkach grupy porównawczej w 2010 i 2015 roku	29
Wykres 21. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w gminie Bukowina Tatrzańska i jednostkach grupy porównawczej w 2012 i 2014 roku.....	29
Wykres 22. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców gminy Bukowina Tatrzańska oraz jednostek grupy porównawczej w latach 2010-2014	26

Wykres 23. Frekwencja wyborcza w wyborach prezydenckich w latach 2005, 2010, 2015 i parlamentarnych w gminie Bukowina Tatrzańska w latach 2007, 2011, 2015.....	32
Wykres 24. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w gminie Bukowinie Tatrzańskiej w latach 2006-2014	32
Wykres 25. Liczba podmiotów gospodarczych nowo zarejestrowanych w REGON w latach 2009-2014 w gminie Bukowina Tatrzańska.....	38
Wykres 26. Liczba podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców w gminie Bukowina Tatrzańska i jednostkach grupy porównawczej w 2014 r.....	38
Wykres 27. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w sektorze prywatnym - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w gminach wiejskich powiatu tatrzańskiego w latach 2009-2014	39
Wykres 28. Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD w gminie Bukowina Tatrzańska w 2014 roku	39
Wykres 29. Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w gminie Bukowina Tatrzańska i jednostkach grupy porównawczej w 2014 roku (dane w %).....	42
Wykres 30. Liczba mieszkańców przypadająca na 1 instytucję kultury w gminie Bukowina Tatrzańska i jednostkach grupy porównawczej w 2015 r.....	45
Wykres 31. Liczba imprez oraz liczba uczestników imprez na 1000 mieszkańców w gminie Bukowina Tatrzańska i jednostkach grupy porównawczej w 2015r.....	45
Wykres 32. Księgozbiór bibliotek oraz czytelnicy bibliotek na 1000 ludności w jednostkach grupy porównawczej w 2014 roku.....	46
Wykres 33. Odpady z gospodarstw domowych przypadające na jednego mieszkańca w przeliczeniu na tony.....	52
Wykres 34. Odsetek ludności korzystający z oczyszczalni ścieków w jednostkach grupy porównawczej w 2013 roku.....	52
Wykres 35. Korzystający z instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej w ludności ogółem w jednostkach grupy porównawczej w 2014 roku [%]	58
Tabela 1. Zestawienie podstawowych danych dla jednostek grupy porównawczej – stan na 31.12.2015 r.....	3
Tabela 2. Analizowane wskaźniki cząstkowe.....	6
Tabela 3. Liczba osób, objętych pomocą społeczną w gminie Bukowinie Tatrzańskiej w latach 2009 i 2014 (jedna osoba mogła korzystać z pomocy z kilku powodów	16
Tabela 4. Zasoby mieszkaniowe gminy Bukowina Tatrzańska na tle kraju, województwa, powiatu tatrzańskiego i jednostek grupy porównawczej w 2009 i 2014 roku.....	57
Tabela 5. Zaopatrzenie mieszkań w podstawowe instalacje techniczno-sanitarne w gminie Bukowina Tatrzańska oraz jednostkach grupy porównawczej w 2014 roku	58
Tabela 6. Podstawowe wskaźniki dotyczące obszaru rewitalizacji.....	78